

জনজাতিৰ তেজ কিমান বঙা ?

শ্ৰীমতৰ ব্ৰহ্মচৌধুৰী ।

প্লেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অৱ আসাম ।

ছনজাতিৰ তেজ কিমান বঙা ?

প্ৰথম প্ৰকাশ : ৫০০০ কপি, ২১ নৱেম্বৰ, ১৯৬৮ ইং

মুদ্ৰণ : সোণাময়ী প্ৰিণ্টিং ৱাৰ্কচ, কোকৰাঝাৰ।

মূল্য ১'৫০ পইচা মাত্ৰ

উচৰ্গা

শ্ৰী অৰু গগতাত্ৰিক অধিকাৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ অহিংস আন্দোলনত
যিসকলে বুকুৰ কেঁচা তেজেৰে বক্তাঞ্জলি দিলে অৰু যিসকলে হেজাৰ
নিৰ্যাণতন ভোগ অৰু কাৰাবরণ কৰি ইতিহাস ৰচনা কৰিলে সেই সকল
নিভিক জনজাতীয় সংগ্ৰামীৰ পবিত্ৰ কৰকমলত বিনয় শ্ৰদ্ধাৰে “জনজাতিৰ
তেহু কিমান ৰঙা” নামৰ এই সৰু কিতাপখনি উচৰ্গা কৰা হল ।

প্লেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অৰু আসাম ।

২১ নবেম্বৰ, ১৯৬৮ ইং ।

সূচী-পত্ৰ

প্ৰথম অধ্যায়	
অৱতৰণিকা	১
দ্বিতীয় অধ্যায়	
ভাৰতীয় সংবিধানত ভৈয়ামবাসী জনজাতিৰ স্থান	২
তৃতীয় অধ্যায়	
প্ৰথম উপনিৰ্বাচন বৰ্জন	৫
চতুৰ্থ অধ্যায়	
দ্বিতীয় উপনিৰ্বাচন বৰ্জন	৯
পঞ্চম অধ্যায়	
প্ৰকৃত কথা আৰু ঘটনাবোৰ	১৩
ষষ্ঠ অধ্যায়	
অসমীয়া বাতৰি কাকতবোৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া	২১
সপ্তম অধ্যায়	
অসমৰ বাহিৰৰ বাতৰি কাকতবোৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া	২৮
অষ্টম অধ্যায়	
অসমৰ বিভিন্ন ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ প্ৰতিক্ৰিয়া	৩৪
নৱম অধ্যায়	
অসম চৰকাৰৰ মনোভাব	৪৩
দশম অধ্যায়	
অসম চৰকাৰ আৰু বিধান সভাৰ সদস্য সকলৰ লগত সাক্ষাত	৪৫
একাদশ অধ্যায়	
জনজাতীয় সমস্যা আৰু জাতীয় অভিমত	৫০
দ্বাদশ অধ্যায়	
শেষাংশ	৬১

জনজাতিৰ তেজ কিমান বঙা ?

প্ৰথম অধ্যায়

অৱতৰণিকা

প্লেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অব্ আমাম বা 'পিটিচিএ'ক অসমীয়াত 'ভৈয়ামৰ জনজাতি পৰিষদ' বুলি কোৱা হৈছে। আমি কিন্তু এই পুস্তিকাত চুটিকৈ পিটিচিএ বুলিয়েই উল্লেখ কৰিম।

'পিটিচিএ' অসমৰ ভৈয়াম অঞ্চলত বসবাস কৰা জনজাতি সকলৰ একমাত্ৰ নিজস্ব বাজনৈতিক অনুষ্ঠান। জনজাতি শব্দৰ দ্বাৰাই 'পিটিচিএ'ই ভাৰতীয় সংবিধানৰ সংশ্লিষ্ট ধাৰামতে ভৈয়ামৰ জনজাতি বুলি অনুসূচিত নাইবা তালিকাভুক্ত হোৱা জনজাতি সকলৰ বাহিৰেও অনুসূচিত বা তালিকাভুক্ত নোহোৱা যি সকল জনজাতি বা আদিবাসী বাইজ যেনে চাওতাল, মুণ্ডা, ওৰাও, পশুপালক নেপালী ইত্যাদি আছে তেওঁলোককো সামৰি লোৱা হৈছে। দৰাচলতে জনজাতি আৰু আদিবাসী একে অৰ্থবাচক। তফাৎ এইখিনিযে যে, জনজাতি হ'ল ট্ৰাইবেলৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ আৰু আদিবাসী হ'ল হিন্দী প্ৰতিশব্দ। সেই অৰ্থত প্লেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অব্ আমামক ভৈয়ামৰ আদিবাসী পৰিষদ বুলিও অভিহিত কৰিব পৰা যায়।

‘পিটিচিএ’ই অসমৰ ভৈয়াম অঞ্চলত বসবাস কৰা অনুসূচিত আৰু অনুসূচিত নোহোৱা জনজাতি বা আদিবাসী সকলৰ ৰাজনৈতিক, অর্থ-নৈতিক, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক নিৰাপত্তা বন্ধা কৰি এইবিলাক জাতিৰ বাধাহীন বিকাশৰ পথ সুগম কৰিবৰ কাৰণে যোৱা ১৯৬৭ চনৰ আৰম্ভণিৰে পৰা ৰাজনৈতিক আন্দোলন চলাই আহিছে ‘পিটিচিএ’ৰ দাবি সমূহ হল :—

(ক) গোৱালপাৰা, কামৰূপ, দৰং, লক্ষীমপুৰ আৰু শিৱসাগৰ জিলাৰ জনজাতি সংখ্যাগৰিষ্ঠ উদ্ভবাঞ্চলবোৰক লৈ ভূটান আৰু নেফা পৰ্বতমালাৰ নামনি দেশত ‘স্বায়ত্ব-শাসিত জনজাতি অঞ্চল’ৰ সৃষ্টি কৰিব লাগে।

(খ) গাৰো, খাচীয়া-জয়ন্তিহা, মিকিৰ আৰু নগা পৰ্বতমালাৰ পাদদেশত আৰু অসমৰ অন্যান্য অঞ্চলত থকা জনজাতি এলেকা-বোৰক জনজাতি সকলৰ ভূমি, ভাষা, সংস্কৃতি ইত্যাদিৰ নিৰাপত্তাৰ কাৰণে ‘জনজাতি এলেকা’ বা ‘অনুসূচিত এলেকা’ ঘোষণা কৰি ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৬ষ্ঠ অনুসূচী প্ৰয়োগ কৰিব লাগে নাইবা তেনে কোনো উপযুক্ত গণতান্ত্ৰিক বিধি ব্যৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰি দিব লাগে।

কোৱা বাহুল্য যে, এইবোৰ বিশেষ ব্যৱস্থা আৰু সা-সুবিধাবোৰ ভাৰতীয় সংবিধানৰ তলতেই সৃষ্টি কৰিবলৈ দাবি জনোৱা হৈছে।

দ্বিতীয় অধ্যায়

ভাৰতীয় সংবিধানত ভৈয়ামবাসী জনজাতি সকলৰ স্থান

ভাৰতীয় সংবিধানৰ ২৪৪ অনুচ্ছেদত দিয়া আছে যে, সংবিধানৰ পঞ্চম অনুসূচীৰ সা-সুবিধাবোৰ অসম ৰাজ্যৰ বাহিৰত থকা ‘চিডিউল বা

অনুসূচিত এলাকা' আৰু অনুসূচিত জনজাতি সকলৰ প্ৰশাসন আৰু নিয়ন্ত্ৰণৰ কাৰণে প্ৰযোজ্য হ'ব আৰু ৬ষ্ঠ অনুসূচী প্ৰযোজ্য হ'ব অসম ৰাজ্যৰ জনজাতি এলাকাবোৰৰ প্ৰশাসনৰ কাৰণে। ৬ষ্ঠ অনুসূচীৰ ৩০(১) ধাৰাত কোৱা হৈছে যে, 'ক' আৰু 'খ' তালিকাভুক্ত অঞ্চলবোৰকেই জনজাতি অঞ্চল বুলি ধৰা হ'ব। 'ক' তালিকাত অসমৰ পাৰ্বত্য জিলা সমূহক সন্নিবিষ্ট কৰিছে আৰু 'খ' তালিকাত কৰিছে উত্তৰ-পূৰ্ব সীমান্ত অঞ্চল বা নেফাৰ পাৰ্বত্য জিলাবিলাকক। ভৈয়ামৰ জনজাতি অধাৰিত এলেকাবোৰক এই দুয়োটা তালিকাৰ পৰাই বাদ দিয়া হৈছে। অকল সেইটোৱেই নহয়, ৬ষ্ঠ অনুসূচীৰে ৩০(৩) ধাৰাত সংযোগ কৰি দিয়া আছে যে, 'ক' আৰু 'খ' তালিকাত ভুক্ত এলেকাবোৰৰ ভিতৰত ভৈয়ামৰ কোনো অঞ্চলকেই ভবিষ্যতেও অন্তৰ্ভুক্ত কৰি দিয়া নহ'ব। ইয়াৰ পৰা এইটো অতি স্পষ্ট যে, অসমৰ বাহিৰত থকা অনুসূচিত এলাকা (Scheduled area) আৰু অসমত থকা জনজাতি এলাকা (Tribal area) এই দুই ধৰণৰ এলাকাত দিয়া বিশেষ সাংবিধানিক সা-সুবিধাবোৰৰ পৰা অসমৰ ভৈয়াম অঞ্চলত বসবাস কৰা জনজাতি সকল বঞ্চিত।

সংবিধানৰ ৪৬ অনুচ্ছেদত দিয়া আছে যে, 'সমাজৰ দুৰ্বল অংশৰ বিশেষকৈ অনুসূচিত জনজাতি আৰু অনুসূচিত শ্ৰেণী' সকলৰ শিক্ষা আৰু অৰ্থমৈত্ৰিক উন্নয়ন বিশেষ যত্নেৰে সৈতে কৰা হ'ব আৰু তেওঁলোকক সকলোধৰণৰ সামাজিক অগ্ৰাণ আৰু শোষণৰ পৰা বৰ্দ্ধা কৰা হ'ব। এই পবিত্ৰ প্ৰতিশ্ৰুতিক বাস্তৱত ৰূপ দিবৰ কাৰণেই পঞ্চম আৰু ষষ্ঠ অনুসূচীৰে সৃষ্টি কৰি সংবিধানত সন্নিবিষ্ট কৰি দিয়া হৈছিল। অসমৰ ভৈয়াম অঞ্চলত বসবাস কৰা জনজাতি সকল কিন্তু এই সা-সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত হ'ল। ইয়াৰ কাৰণ বিচাৰি পম হেনি গলে দেখা যাব যে, সেই সময়ৰ অসম চৰকাৰ, বিশেষকৈ অসমৰ প্ৰধান মন্ত্ৰী (সেই সময়ত প্ৰধান মন্ত্ৰী বুলিয়েই কৈছিল) শ্ৰীগোপীনাথ বৰদলৈৰ তীৱ্ৰ আপত্তি, শ্ৰীকুলধৰ চলিহা, শ্ৰীৰোহিণী কুমাৰ চৌধুৰী প্ৰমুখ্যে গণতন্ত্ৰ পৰিষদত (Constituent Assembly) অসমৰ সনাত্ত সকলৰ তীৱ্ৰ বিৰোধিতা আৰু গণতন্ত্ৰ পৰিষদত ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলৰ প্ৰতিনিধিৰ নিষ্ক্ৰিয়তা

আৰু অদূৰদৰ্শিতাৰ কাৰণেই এই অতি আৱশ্যকীয় সা-সুবিধাৰ পৰা
ভৈয়ামৰ জনজাতিসকল বঞ্চিত হ'ব লগা হ'ল।

সেই সময়ৰ জনজাতি সকলৰ ৰাজনৈতিক অনুষ্ঠান 'ট্ৰাইবেল
লীগ'ৰ হেঁচাত অসম চৰকাৰে অনুসূচিত জনজাতি সকলৰ ভূমি সংৰক্ষণৰ
উদ্দেশ্যে জনজাতি প্ৰধান অঞ্চলবোৰক লৈ ৩৩টা ট্ৰাইবেল বেণ্ট আৰু
ব্লক সৃষ্টি কৰিছিল। জনজাতি সকলৰ অশিক্ষা আৰু অনুন্নত অৱস্থাৰ
সুযোগ লৈ যাতে অজনজাতি সকলে তেওঁলোকৰ ভূমি দখল কৰিব
নোৱাৰে তাৰ কাৰণে বহিৰাগত অজনজাতি সকললৈ জনজাতি সকলৰ
ভূমি হস্তান্তৰ আৰু ভূমি পত্তনত বাধা নিষেধ আৰোপ কৰা হয়।
জনজাতি সকলৰ লগতে চাহ বাগানৰ বনুৱা, চাওতাল, কৃষক আৰু
পশুপালক নেপালী আৰু অনুসূচিত জাতি সকলেও এই সংৰক্ষণৰ
সুযোগ-সুবিধা ভোগ কৰিছিল (Vide Notification No. RD
69/46/19 dated 5th December, 1947).

ট্ৰাইবেল বেণ্ট আৰু ব্লকৰ জৰিয়তে জনজাতি আৰু ওপৰত
উল্লেখ কৰা সমাজৰ দুৰ্বল অংশৰ জাতিসকলৰ ভূমি-স্বার্থ যে
কিমান সংৰক্ষিত হৈছে তাৰ আভাৱ পিটিচি এই ভাৱতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিলৈ
১৯৬৭ চনৰ ২০মে'ত দিয়া স্মাৰক পত্ৰ আৰু অসম ট্ৰাইবেল সজ্বৰ
বৰ্তমানৰ সভাপতি শ্ৰীযোগেন্দ্ৰ কুমাৰ বসুমতাৰী লিখিত "ভৈয়ামৰ
জনজাতিৰ ভূমি সমস্যা" কিতাপখন পঢ়িলেই স্পষ্টকৈ পোৱা যাব।
সিদিনাখনহে তামোলপুৰ জনজাতি সংৰক্ষিত আসনৰ পূৰ্বা নিৰ্বাচিত
হোৱা অসম বিধানসভাৰ সদস্য শ্ৰীমনেশ্বৰ বড়ো ডাঙৰীয়াই দিয়া প্ৰশ্নৰ
উত্তৰত অসমৰ ৰাজহমন্ত্ৰীয়ে বিধান সভাত জনাইছিল যে, অকল
তামোলপুৰ বেণ্ট এলাকাতেই যোৱা ২০ বছৰে ৫০,০০০ হেক্টৰ পট্টা
অজনজাতিসকলক বিভাগীয় ভাবেই দিয়া হৈছে। 'ট্ৰাইবেল বেণ্ট আৰু
ব্লক'ৰ জৰিয়তে জনজাতিসকলৰ ভূমি সংৰক্ষণৰ এয়ে নিদৰ্শন।
ৰাষ্ট্ৰপতিৰ দ্বাৰাই নিয়োজিত 'ধেবৰ কনিচনেণ্ড' স্বীকাৰ কৰিছে যে,
'ট্ৰাইবেল বেণ্ট আৰু ব্লক' দ্বাৰাই জনজাতিৰ ভূমি সংৰক্ষণ ঠিকমতে

হোৱা নাই। ইয়াৰ প্ৰতিকাৰ্থে ধেবৰ কমিচনে 'চিডিউল এলাকা' গঠন কৰি পঞ্চম অনুসূচী আগবঢ়োৱাৰ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছে।

সাংবিধানিক পঞ্চম অনুসূচী আৰু ৬ষ্ঠ অনুসূচীৰ সা-সুবিধাবোৰ ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য নহল। অইন যিবোৰ সাংবিধানিক সা-সুবিধা দিয়া হৈছে সেইবিলাকেও গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ ব্যৱস্থা নথকাৰ কাৰণে জনজাতিসকলৰ প্ৰকৃত মঙ্গল সাধন কৰিবলৈ সক্ষম নহল। ফলত বাধাহীন ভাবে বিকাশ লাভ কৰি অইন ভাৰতীয়সকলৰ দৰে পূৰ্ণ পৰ্য্যায়ৰ জাতিত পৰিণত হোৱাটো দূৰৰ কথা আজি অনুসূচীত জনজাতিসকলৰ অস্তিত্বই বিপৰ্য্যস্ত হবলৈ ওলাইছে।

চাওতাল-মুণ্ডা-ওৰাও আৰু অন্যান্য চাহবাগানৰ বনুৱা আদিবাসী-সকলৰ সাংবিধানিক অৱস্থা আৰু দুঃখ লগা। স্বাধীনতাৰ আগতে ইংৰাজ চৰকাৰে এওলোকক অনুসূচীত চাহ-বাগানৰ জাতি বুলি অভিহিত কৰিছিল আৰু তেওলোকৰ কাৰণে অসম বিধান সভাত ৪টা আসন আচুতায়াকৈ ৰাখি থৈছিল। কিন্তু স্বাধীনতাৰ পিচত এওলোকক তালিকাৰ বাহিৰত (deschedule) কৰি দিয়া হয়। তাৰ পৰিবৰ্ত্তে সোনাই দিয়া হয় অন্যান্য অন্তৰ্গত সম্প্ৰদায়ৰ (Other Backward Class) তালিকাত অঞ্চল অসমৰ বাহিৰত তেওলোক অনুসূচিত জনজাতি। 'অন্যান্য অন্তৰ্গত সম্প্ৰদায়' সকলে আৰ্থিক সা-সুবিধাৰ বাগিৰে ৰাজনৈতিক সা-সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত। এওলোকক অনুসূচীত জনজাতি কৰাত অসম চৰকাৰৰ তীব্ৰ আপত্তি। কাৰণ হল তেওলোকক অনুসূচীত জনজাতি কৰিলে অসমৰ স্থানীয় ৰাজনীতি তেনেই বিপৰ্য্যস্ত হব

তৃতীয় অধ্যায়

প্ৰথম উপনির্বাচন বৰ্জন

কোকৰাঝাৰ জনজাতি সংৰক্ষিত লোকসভা সমষ্টিয়েই গোটেই অসমতে ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ কাৰণে সংৰক্ষিত একমাত্ৰ লোকসভা

সমষ্টি। যোৱা ১৯৬৭ চনত জানুৱাৰী মাহত অনুষ্ঠিত হোৱা সাধাৰণ নিৰ্বাচনত সেই সময়ৰ অসমৰ যোগান বিভাগৰ মন্ত্রী আৰু গোটেই ভৈয়ামীয়া জনজাতিসকলৰ অপ্রতিহন্ধি নেতা স্বৰ্গীয় ৰূপনাথ ব্ৰহ্মই এই সমষ্টিৰ পৰা বিনা প্রতিহন্ধিতাবে লোকসভালৈ নিৰ্বাচিত হোৱাৰ ১৫ দিনৰ ভিতৰতে অসম বিধান সভাৰ সদস্য পদ ইস্তাফা মিদিয়াৰ কাৰণে তেওঁৰ এই নিৰ্বাচন বাতিল হৈ যায়। সেই কাৰণে এই সমষ্টিত নতুনকৈ নিৰ্বাচন পাতিব লগীয়া হয়। এই উপনিৰ্বাচন অনুষ্ঠিত হয় ১৯৬৭ চনৰ ৩০ জুলাই তাৰিখে।

পিটিচি'এই এই উপনিৰ্বাচন বৰ্জন কৰে। উপনিৰ্বাচন বৰ্জনৰ কাৰণ দুটা। এটা হল প্ৰথম অধ্যায়ত উল্লেখ কৰা দাবিসমূহক ত্ৰুত পূৰণৰ কাৰণে দাবি জনোৱা। আনটো হল লোকসভা আৰু বিধান সভাৰ জন-জাতি সংৰক্ষিত সমষ্টিবোৰৰ গঠনত কট-কৌশল প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলক দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ ভোটাৰত পৰিণত কৰাৰ তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰি 'Delimitation of Constituency Act, 1962'ত দিয়া অনু-যায়ী সমষ্টিবোৰৰ পুনৰ গঠন দাবি কৰা।

ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৩৩০ আৰু ৩৩১ অনুচ্ছেদত লোকসভা আৰু ৰাজ্যিক বিধান সভাবোৰত অনুসূচিত জনজাতিসকলৰ কাৰণে তেওঁলোকৰ লোকসংখ্যাৰ অনুপাতে সুকীয়াকৈ আসন সংৰক্ষিত ৰখাৰ ব্যৱস্থা দিয়া হৈছে। লোকসভা আৰু বিধান সভাই যথাক্ৰমে কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজ্যৰ আইন ৰচনাকাৰী সৰ্ব্বোচ্চ অনুষ্ঠান। এই অনুষ্ঠানসমূহত অনুন্নত জনজাতিসকলক প্ৰাধিকৃত কৰিবৰ কাৰণে নিজস্ব প্ৰতিনিধিৰ প্ৰয়োজন সংবিধানে স্বীকাৰ কৰি লৈছে। জনজাতিসকলৰ সমতা আৰু অগ্ৰাৰ অন্বেষণৰ কথা আইনতকৈ জনজাতিসকলেই বেছি জানে আৰু উপলব্ধি কৰে। সেই কাৰণে আইন ৰচনাকাৰী এই অনুষ্ঠানবোৰত জনজাতিৰ প্ৰতিনিধিত্ব নিশ্চিত কৰিবলৈ জনজাতি সংৰক্ষিত সমষ্টিৰ সৃষ্টি কৰি এই সমষ্টিবোৰৰ পৰা জন-জাতিসকলৰ বাহিৰে আইনে নিৰ্বাচনত প্ৰতিহন্ধিতা কৰিব নোৱাৰিব বুলি বাধা-নিষেধ আৰোপ কৰি দিয়া হৈছে। সংৰক্ষিত জনজাতি আসনবোৰৰ সমষ্টি কেনে ধৰণে গঠন হ'ব লাগে তাৰ বিষয়ে ১৯৬২ চনৰ সমষ্টি গঠন

আইনৰ (Delimitation of Constituency Act, 1962) ১ম
ধাৰাৰ ১ম উপধাৰাত উল্লেখ কৰা আছে যে, সংৰক্ষিত জনজাতি সমষ্টিবোৰ
যিমানদূৰ সম্ভৱ এনেধৰণে গঠন কৰিব লাগে যাতে জনজাতি সকলৰ
সংখ্যা সমষ্টিটোৰ গোটেই জনসংখ্যাৰ ভিতৰতে আটাইতকৈ বেছি সংখ্যা-
গৰিষ্ঠ।

আইনৰ এই নিৰ্দেশ থকা স্বত্বেও অসম বিধান সভা আৰু লোক-
সভাৰ সংৰক্ষিত জনজাতি আসনবোৰৰ ১ সমষ্টি এনেদৰে গঠন কৰা হৈছে
যে, এইবোৰ সমষ্টিত জনজাতীয় লোকসংখ্যা তথা ভোটাৰৰ সংখ্যা মাত্ৰ
শতকৰা ২৮ৰ পৰা ৪৮ ভাগ। ইয়াৰ ফলত নিৰ্বাচন বিলাকত সিদ্ধান্তৰ
ক্ষমতা অজনজাতীয় সংখ্যাগৰিষ্ঠ ভোটৰ সকলৰ হাততহে পৰিছেগৈ
আৰু জনজাতি ভোটাৰ সকলে সংখ্যাগৰিষ্ঠ অজনজাতি সকলৰ ওপৰত
নিৰ্ভৰ কৰিবলগীয়া হৈ দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ ভোটাৰতহে পৰ্যাবসিত হ'ল।
ইয়াৰ অৱশ্যস্তৰ্ণী ফলস্বৰূপে সংৰক্ষিত জনজাতি আসনৰ পৰা নিৰ্বাচিত
হৈ যোৱা বিধান সভা আৰু লোকসভাৰ সদস্য সকলে সংখ্যাগৰিষ্ঠ অজন-
জাতীয় ভোটাৰ সকলৰ প্ৰভাৱ অতিক্ৰম কৰি নিষ্ঠিক হৈ উঠিবলৈ
তসুবিধা বোধ কৰে। বিশেষকৈ স্বাধীনতাৰ পিচত অসমৰ ৰাজনীতিৰ
ভিত্তৰচৰাত বহি অসমৰ ভাগ্য নিৰূপণ কৰা নেতাসকলৰ সংখ্যাগৰিষ্ঠ
গোষ্ঠিৰ দলু আৰু পক্ষপাতমূলক নেতৃত্বই সংখ্যালঘু, অন্নগ্রসৰ জনজাতীয়
লোকসকলৰ স্বচ্ছন্দ প্ৰকাশ আৰু বিকাশত ডাঙৰ অন্তৰায় হৈ দেখা
দিছে ইয়াৰ ফলত জনজাতি আৰু অজনজাতি সকলৰ মাজত সন্দেহ
আৰু বিশ্বাসহীনতাই দেখা দি উভয়ৰে অপূৰণীয় ক্ষতিসাধন কৰিছে।
এইবোৰ নিশ্চয় গণতন্ত্ৰ বিৰোধী। অথচ এই সংৰক্ষিত জনজাতি সমষ্টি-
বোৰত জনজাতীয় ভোটাৰ সকলক শতকৰা ৬০ৰ পৰা ৮০ জন লৈকে কৰি
সমষ্টি বিভাগ কৰিব পৰা গলাইতেন। সেয়ে কৰা হলে সংৰক্ষিত
জনজাতি সমষ্টিবোৰৰ নিৰ্বাচন প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক নিৰ্বাচন হৈ
উঠিলোহঁতেন।

১ অসম বিধান সভাত সৰ্বমুঠ দহটা জনজাতি সংৰক্ষিত আসন আছে। সেইবোৰ
হ'ল (১) পশ্চিম কোকৰাঝাৰ (২) চিদলী (৩) বৰমা (৪) তামোলপুৰ (৫) ওদালগুৰি।

জনজাতি সকলৰ কল্যাণ আৰু উন্নয়নৰ কাৰণে সৃষ্টি কৰা সা-সুবিধা-বোৰক প্ৰকৃত কাৰ্য্যকৰী কৰাত চৰকাৰৰ ব্যৰ্থতা, নেতাসকলৰ পক্ষপাতিতা, ভূমি সংৰক্ষণৰ নামত ভূমি হৰণ আৰু প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক ব্যৱস্থাৰ সুযোগ সুবিধাৰ পৰা বঞ্চিত কৰি বখাৰ কাৰণেই আজি ভৈয়ামৰ জনজাতীয় লোকসকলে এইবোৰৰ প্ৰতিকাৰ বিচাৰি আন্দোলনমুখী হৈ উঠিছে। সেই আন্দোলনৰে এটা পদক্ষেপ হিচাবে পিটিচিয়ে'ই ১৯৬৭ চনৰ ৩০ জুলাইত অনুষ্ঠিত হোৱা উপনিৰ্বাচন বৰ্জ্জন কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লয়।

পিটিচিএৰ আহ্বান ক্ৰমে কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ জনজাতি সকলে স্বতঃস্ফূৰ্ত্তভাৱে নিৰ্বাচন বৰ্জ্জন কৰি এই দাবিবোৰৰ বিষয়ে অকুণ্ঠ সমৰ্থন জনায়। কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিত মুঠ ৪,১৫,৫৫৮ জন ভোটাৰ। তাৰে ভিতৰত মাত্ৰ ৮২,৩৮০ জনেহে অৰ্থাৎ শতকৰা ১৯.৮ জনেহে ১৯৬৭ চনৰ ৩০ জুলাইত অনুষ্ঠিত উপনিৰ্বাচনত ভোটদান কৰে। সমষ্টিটোৰ সৰ্বমুঠ ভোটাৰ সকলৰ ভিতৰত মাত্ৰ ১,২৫০০০ জনহে জনজাতীয় লোক। এই জনজাতীয় ভোটাৰ সকলৰ ভিতৰত মাত্ৰ ২৫০০ জন মান ভোটাৰহে অৰ্থাৎ শতকৰা ২ জন জনজাতীয় লোকহে ভোটদান কৰে। বাকী শতকৰা ৯৮ জন জনজাতীয় লোকেই পিটিচিএ'ৰ আহ্বানত স্বতঃস্ফূৰ্ত্ত ভাবেই ভোটদানৰ পৰা বিৰত থাকে। কোনো এটা বাঙনৈতিক-আন্দোলনত এনে জনসমৰ্থন প্ৰকৃততে বিৰল। এই উপনিৰ্বাচনৰ বিষয়ে অসমীয়া ভাষাৰ দৈনিক বাতৰি কাকত 'দৈনিক অসমে' ৩১ জুলাই, ১৯৬৭ সংখ্যাত এনেদৰে বাতৰি পৰিবেশন কৰে :

'.....' আজি কোকৰাঝাৰ লোকসভা সংৰক্ষিত (অল্পসূচীত জনজাতি) সমষ্টিত উপনিৰ্বাচন উপলক্ষে ভোট গ্ৰহণ কৰা হয়।

* * *

আজি সন্ধিয়া কৰ্ত্তৃত্বশীল মহলৰ পৰা ইয়াত পোৱা বাতৰি মতে দুই চাৰিটা কেন্দ্ৰৰ বাহিৰে নিৰ্বাচন একেবাৰে নিবস বিধৰ হয়। ভৈয়ামৰ জনজাতি পৰিষদে নিৰ্বাচন বৰ্জ্জন কৰিবৰ কাৰণে জনোৱা আহ্বানৰ কাৰণেই হ'ব লগা সৰ্বহভাগ জনজাতীয় ভোটাৰ ভোটদানৰ পৰা বিৰত থাকে।

‘..... ভাসেমান কেন্দ্ৰত জনজাতীয় লোকৰ এজন ভোটাৰেও
ভোট দিয়া নাই। আকৌ কিছুমান কেন্দ্ৰত পলিং বিষয়া আৰু পলিং
এজেণ্টৰ বাহিৰে এজন ভোটাৰো দেখা পোৱা নগৈছিল।

‘ষ্টাফ ৰিপোর্টাৰ’
দৈনিক অসম।

শতকৰা ৯৮ জন জনজাতীয় লোকসকলে ভোট বৰ্জ্জন কৰিলেও
শতকৰা ২ জন জনজাতীয় আৰু অ’জনজাতীয় লোকসকলৰ ভোটেৰে
কংগ্ৰেছী প্ৰাৰ্থী শ্ৰীকপনাথ ব্ৰহ্মই নিৰ্বাচনত বিজয় লাভ কৰে। শতকৰা
৯৮ জন জনজাতীয় লোকৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধেই জনজাতীয় প্ৰতিনিধি
নিৰ্বাচিত হৈ যায়। এয়ে আমাৰ গণতন্ত্ৰৰ নিদৰ্শন।

নিৰ্বাচন বৰ্জ্জনৰ সময়ত পিটিচিএ’ৰ বয়স মাত্ৰ ৫ মাহ আছিল।
এই পাঁচমহীয়া শিশু অনুষ্ঠান এটাৰ আহ্বানত স্বৰ্গীয় কপনাথ ব্ৰহ্মৰ
নিচিনা একেৰাহে প্ৰায় ৩০ বছৰ মন্ত্ৰীত্ব কৰি অহা, সবববহী আৰু
অপ্ৰতিদ্বন্দ্বি নেতাৰ প্ৰাৰ্থীত্ব থকা সত্ত্বেও এনে স্বতঃস্ফূৰ্ত ভোট বৰ্জ্জন
কিমান গভীৰ অসন্তুষ্ট হলে ভৈয়ামৰ জনজাতিৰ নিচিনা সবল আৰু
শান্তিপ্ৰিয় জাতি এটাই কৰে তাক দেশৰ ৰাজনৈতিক নেতৃবৰ্গই নিশ্চয়
অনুধাবন কৰা উচিত।

চতুৰ্থ অধ্যায়

দ্বিতীয় উপনিৰ্বাচন বৰ্জ্জন

১৯৬৭ চনৰ ৩০ জুলাইত অনুষ্ঠিত উপনিৰ্বাচনৰ কেইমাহমানৰ
পিছতেই হঠাতে এম, পি, কপনাথ ব্ৰহ্ম স্বৰ্গী হয়। তাৰ ফলত অসমৰ
ভৈয়ামবাসী জনজাতিসকলৰ কাৰণে আচুতায়াকৈ বখা একমাত্ৰ জনজাতি
সংৰক্ষিত কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচন আকৌ পাতিবলগীয়া
হয়। এইবাৰ উপনিৰ্বাচনৰ তাৰিখ নিৰ্দ্ধাৰিত হয় ১৯মে, ১৯৬৮ চন।

প্লেইল ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অব্ আসামে এইবাবে উপনিৰ্বাচ
 বৰ্জন কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। কামৰূপ জিলাৰ বৰপেটা বোড বেলৰে
 ষ্টেচনৰ পৰা ৬ মাইল উত্তৰে অৱস্থিত নিমুৱা নামৰ ঠাইত ১৯৬৮ চনৰ ২৪,
 ২৫ আৰু ২৬ ফেব্ৰুৱাৰীত বহা চেণ্ট্ৰাল কাউন্সিলৰ অধিবেশনত এই
 সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয়। যি কাৰণত প্ৰথমটো উপনিৰ্বাচন বৰ্জন কৰা
 হৈছিল সেই একে কাৰণতে অৰ্থাৎ (১) জনজাতি সংৰক্ষিত সমষ্টিবোৰৰ
 পুনৰ্গঠন আৰু (২) ভোটান আৰু নেলা পৰ্ব্বতমালাৰ নামনি অঞ্চলত থকা
 জনজাতি সংখ্যা-গৰিষ্ঠ এলেকা সমূহক লৈ স্বায়ত্ত্ব শাসিত জনজাতি অঞ্চল
 আৰু অনন্যৰ অন্ত্যন্ত অঞ্চলত থকা জনজাতি এলেকাবোৰত সংবিধানৰ ৬ষ্ঠ
 অনুসূচীৰ স-সুবিধা সম্প্ৰসাৰণ কৰি নাইবা তেনে কোনে উপযুক্ত ব্যৱস্থা
 সৃষ্টি কৰি দিয়াৰ দাবিতে ১৯ মে'ত তহুস্থিত হবলগীয়া উপনিৰ্বাচন বৰ্জন
 কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে।

প্ৰথমবাৰৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জনত ইমান স্পষ্টকৈ জ্ঞানত প্ৰকাশিত
 হোৱা স্বত্বেও কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু ৰাজ্যিক চৰকাৰে তেনেই আওকান
 কৰি দেখিও নেদেখাৰ ভাও জুৰে। লগতে দেশৰ বিভিন্ন গণতান্ত্ৰিক শক্তি
 সমূহেও বিস্ময়জনক ভাবেই ৰাজনৈতিক নিৰৱতা অৱলম্বন কৰে। দেশৰ
 বিভিন্ন বাতৰি প্ৰতিষ্ঠান, বাতৰি কাকত আৰু আলোচনী পত্ৰ বা পত্ৰিকা
 সমূহেও যথোচিত গুৰুত্ব নিদিয়াৰ কাৰণে সৰ্বভাৱতীয় ৰাইজৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ
 কৰিবলৈ অপাৰগ হয়। নিৰ্বাচনৰ জৰিয়তে চৰকাৰী স্বাকৃতি পোৱা
 জনজাতীয় চৰকাৰী ৰাজনৈতিক নেতা বিধান সভাৰ সদস্য আৰু লোক
 সভাৰ সদস্য সকলেও দ্বিধাবোধ কৰিয়েই হওক নাইবা ৰাজনৈতিক কাৰণ
 অথবা ব্যক্তি-স্বার্থৰ কাৰণেই হওক এই আন্দোলনক স্বীকাৰ কৰি
 নোলোৱাৰ ফলত অভূতপূৰ্ব জনসমৰ্থন থকা স্বত্বেও প্ৰথমবাৰৰ ভোটবৰ্জনে
 দেশৰ সকলো মহলতেই প্ৰয়োজনীয় প্ৰতিক্ৰিয়া সৃষ্টি কৰিবলৈ অক্ষম হয়।

এইবিলাক কথালৈ লক্ষ্য কৰি দ্বিতীয়বাৰৰ ভোট বৰ্জন অলপ
 বেলেগ ধৰণে কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয় যে, এইবেলি অলপ
 তীব্ৰতৰ ধৰণে ভোট বৰ্জন কৰা প্ৰয়োজন। এনে সিদ্ধান্ত অনুসৰি এটি
 নতুন ধৰণৰ কাৰ্য্যসূচী প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই কাৰ্য্যসূচীত গ্ৰহণ কৰা

নীতিক 'পূৰ্ণ অনহযোগ আৰু অহিংস প্ৰত্যক্ষ সংগ্ৰাম' বুলি অভিহিত কৰা হয়। লগে লগে এই সিদ্ধান্ত সমগ্ৰ দেশবাসীক জনাবৰ উদ্দেশ্যে পিটিচিএৰ ভাৰফৰ পৰা তৎক্ষণাত প্ৰেচ বিবৃতি দিয়া হয়। এই বিবৃতি মাৰ্চ মাহৰ ৮ তাৰিখে বিভিন্ন বাতৰি কাকতবোৰত প্ৰকাশিত হয়। পিটিচিএৰ এই সিদ্ধান্ত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু অসম চৰকাৰলৈও ১৭ মাৰ্চৰ ভিতৰতে জনোৱা হয়। কিন্তু বৰ দুখৰ কথা যে, অসম চৰকাৰে চিঠি পোৱাৰ স্বীকৃতিসূচক উত্তৰ দিও সৌজন্য ৰক্ষা কৰা নাই। বস্তুতঃ আজিলৈকে পিটিচিএ'ই যিমানবোৰ চিঠি দিছে তাৰ এখনবো প্ৰাপ্তি স্বীকাৰ কৰি অসম চৰকাৰে সৌজন্য প্ৰকাশ কৰা নাই।

পিটিচিএই নিজৰ সিদ্ধান্ত আৰু ঘোষণা অনুসৰি 'পূৰ্ণ অনহযোগ আৰু অহিংস প্ৰত্যক্ষ সংগ্ৰামৰ জৰিয়তে ১৯৫১ ম'ৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জন কৰে। এই বিষয়ে কলিকতাৰ দৈনিক ইংৰাজী বাতৰি কাকত 'অমৃত বাজাৰ পত্ৰিকা'ই নিম্ন উল্লেখিত ধৰণেৰে বাতৰি পৰিবেশন কৰে :

"Polling was completely disrupted in more than 60 booths in to-day's bye election to Parliament from the Kokrajhar (reserved) constituency in Goalpara District of Assam when several thousand volunteers of the Plains 'Tribals' Council of Assam picketed polling booths.

More than 400 persons have been arrested in this connection"

[অসমীয়া অনুবাদ : প্ৰেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অব আসামৰ কেবাহাজাৰ ৰেজাৰ্ভেচনত পিকেটিং কৰাৰ ফলত গোৱালপাৰা জিলাৰ কোকৰাঝাৰ জনজাতি সংৰক্ষিত সমষ্টিৰ পৰা লোকসভালৈ আজিৰ উপনিৰ্বাচনত ৬০টাৰতকৈ অধিক ভোটদান কেন্দ্ৰত ভোট গ্ৰহণ সম্পূৰ্ণভাৱে পণ্ড হৈ যায়।

এই সংক্ৰান্তত ৩০০ তকৈ অধিক লোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছে]

১৯ মে'ৰ উপনির্বাচন বৰ্জনৰ ঘটনা সংক্রান্তত যিসকল নেতা আৰু
 স্বেচ্ছানৈৱক সকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল তেওঁলোকৰ মুক্তি দাবি কৰি
 ২২ মে তাৰিখে কোকৰাঝাৰত ২৫ হেজাৰ জনজাতীয় পুৰুষ-তিবোতা
 সনবেত হৈ শোভাযাত্ৰা কৰে। প্ৰমাণনিক কৰ্তৃপক্ষই এই শোভাযাত্ৰী
 সকলৰ ওপৰত লাঠি চালনা আৰু গুলি বৰ্ষণ কৰে। এই দুই ঘটনাৰ
 পিচতেই স্থানীয় আৰু জাতীয় বাতৰি কাকতবোৰত পিটিচিএৰ দ্বাৰা উপ-
 নিৰ্বাচন বৰ্জন আৰু তাৰ পৰবৰ্তী ঘটনাৱলী সম্বন্ধে বিভিন্ন ধৰণৰ সংবাদ
 প্ৰকাশিত হবলৈ ধৰিলে। প্ৰকৃতপক্ষে ১৯ মে'ৰ পিচত প্ৰায় দুমাহ কাল
 ধৰি কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টি এলাকাক অসম চৰকাৰে লৌহ আবৰণৰ
 অন্তৰ্ভুক্ত ৰাখে। এই সময় ছোৱাত বিবিলাক খবৰ বাতৰিকাকতবোৰত
 প্ৰকাশিত হৈছিল তাৰ সকলোবোৰেই অসম চৰকাৰৰ 'প্ৰচাৰ আৰু জন-
 সম্পৰ্ক বিভাগৰ' দ্বাৰাই পৰিবেশিত। এই বিভাগৰ দ্বাৰাই চৰকাৰে কেনে
 ধৰণৰ বিকৃত বাতৰি পৰিবেশন কৰিছিল তাৰ নমুনা হিচাপে কেইটামান
 উদ্ধৃত কৰিবৰ ইচ্ছা আছিল যদিও পুস্তিকাৰ কলেবৰ বৃদ্ধি পোৱাৰ আশঙ্কাত
 বিবৃত থাকিবলগীয়া হল। জনজাতি আৰু জনজাতীয় আন্দোলন সম্বন্ধে
 অসম চৰকাৰৰ অঘোষিত বিশেষ উদ্দেশ্য আৰু নীতি আছে। এই সংবাদ-
 বোৰক সেই নীতি আৰু উদ্দেশ্যৰ পৰিপূৰক হিচাপেই সজাই পৰিবেশন
 কৰা হৈছিল।

সেই উদ্দেশ্যেই বিভিন্ন জনজাতি অঞ্চলত Cr. P. C. ৰ ১৪৪ ধাৰা
 আইন জাৰি, কোকৰাঝাৰত কাৰফিউ জাৰি, পায়কাৰী হাৰত জনজাতি
 সকলক গ্ৰেপ্তাৰ, সাম্প্ৰদায়িকতাবাদ প্ৰচাৰ আদিৰ জৰিয়তে গোটেই
 জনজাতি অঞ্চলত উত্তেজনা আৰু উত্তপ্ত পৰিবেশৰ সৃষ্টি কৰি ৰখা
 হৈছিল। জনজাতি সকলক সশস্ত্ৰ বিপ্লব কৰিবৰ কাৰণে প্ৰস্তুতি চলোৱা
 বুলি মিথ্যা প্ৰচাৰ চলাই অসম চৰকাৰে জনজাতীয় নিৰ্ব্যাতন আৰু
 আন্দোলনমুখী জনতাক ৰাইফলৰ গুলি আৰু পুলিচৰ বুট বেয়মেটেৰে
 দমন কৰাৰ প্ৰচেষ্টাক সমৰ্থন কৰিবলৈ প্ৰয়াস পাইছিল। এজন চৰকাৰী
 দায়িত্বত থকা বিশিষ্ট লোকে আমাক জনাইছিল যে, এই সময়ছোৱাত
 বাতে বাহিৰৰ মানুহ আহি প্ৰকৃত ঘটনা আৰু তথ্য জানিব নোৱাৰে তাৰ

কাৰণে স্থানীয় প্ৰশাসনিক কৰ্তৃপক্ষ সক্ৰিয় হৈছিল। আচৰিত জনক কথা যে, দেশৰ কোনো গণতান্ত্ৰিক শক্তিসমূহ বা ৰাজনৈতিক দল বিলাকেও এই ঝঞ্ঝা-বিক্ষুব্ধ কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টি এলেকাক পৰিদৰ্শন কৰি প্ৰকৃত কথা জানিবলৈ অহা নাছিল। অকল কলিকতাৰ ইংৰাজী বাতৰি কাকত 'হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ড' বিশেষ প্ৰতিনিধি শ্ৰীপ্ৰদীপ দাশগুপ্তই আহি নিজে বিক্ষুব্ধ এলেকাবোৰক পৰিদৰ্শন কৰি সত্য ঘটনা উদ্ঘাটন কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। অকল তেওঁৰ লিখাবোৰেই আজি প্ৰত্যক্ষদৰ্শীৰ বিৱৰণ হিচাপে আপুৰুগীয়া নিদৰ্শন হৈ আছে। তেওঁৰ পিচত দৈনিক অসমৰ সাংবাদিক শ্ৰীজ্যোতি বৰুৱা কোকৰাঝাৰলৈ আহিছিল। কোকৰাঝাৰৰ পৰা গৈ তেওঁ 'কোকৰাঝাৰ মহকুমাৰ সমস্যাৰ মেৰপাক' বুলি তিনিটা খণ্ডৰ এলানি প্ৰবন্ধ 'দৈনিক অসমত' প্ৰকাশিত কৰে। নিৰপেক্ষ মনোভাৱ আৰু বহল দৃষ্টি ভঙ্গিৰ অভাৱ; মুক্ত মনলৈ সত্য উদ্ঘাটনৰ প্ৰতি ঐকান্তিকতাৰ অভাৱ ইত্যাদিয়ে ইয়াক অসমীয়া সাংবাদিকতাৰ কলহত ৰূপান্তৰিত কৰিছে।

পঞ্চম অধ্যায়

প্ৰকৃত কথা আৰু ঘটনাবোৰ

'পিটিচ'ই দ্বিতীয়বাৰৰ ভোট বৰ্জনত 'অসহযোগ আৰু অহিংস প্ৰত্যক্ষ সংগ্ৰাম' এই কৌশল প্ৰয়োগ কৰিছিল।

উপনিৰ্বাচনৰ কামত বিভিন্ন ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰবোৰলৈ প্ৰেৰিত হোৱা চৰকাৰী বিষয় সকলৰ লগত ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলক পূৰ্ণ অসহযোগিতা কৰিবলৈ পিটিচ'ই তৰফৰ পৰা নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। সাধাৰণতে নিৰ্বাচনৰ কামত যোৱা এনে চৰকাৰী বিষয়বোৰে গাওঁ বিলাকত গৈ গাওঁৰ কোনোবা পৰিয়ালৰ, বিশেষকৈ গাওঁবুঢ়া, পঞ্চায়তৰ

সভাপতি, সভ্য বা তেনে কোনো গণ্যমান্য সভ্যসত্ত্ব মানুহৰ আশ্রয় হ'ব
কৰিছিল। আশ্রয় দাতাই অতিথি সকলক যথাসাধ্য সেৱা শুশ্ৰূষা
কৰিছিল। এইটোৱে একধৰণৰ বাঁতিত পৰিণত হৈছিলগৈ। ইবেলি
পিটিচিএ'ৰ আহ্বানত জনজাতীয় বাইজে নিৰ্বাচ সংক্ৰান্তত যোৱা
কোনো চৰকাৰী বিষয়াক আশ্রয় দান কৰা নাছিল। স্কুল বা ভোটগ্ৰহণৰ
ঘৰ বিলাকত আশ্রয় লৈ থাকিলেও চাউল, খৰি পানী, বাচন-বৰ্ত্তন আদি
কোনো ধৰণৰ বস্তু দি সহযোগ কৰা নাছিল। ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰ সাজিবলৈ
বাঁহ খৰ আদিও দিয়া হোৱা নাছিল।

ভোটৰ দিনাখন কাউন্সলৰ স্বেচ্ছাসেৱক সকলে, এওলোকৰ
ভিতৰত সবহভাগেই ছোৱালী আৰু তিবোতা স্বেচ্ছাসেৱক ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰ
বিলাকত আগতায়াকৈ সোমাই ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰৰ ঘৰৰ মজিয়াত,
বাৰান্দাত বহি, শুই সত্যাগ্ৰহ আৰম্ভ কৰিছিল। উদ্দেশ্য ভোট গ্ৰহণ
কাৰ্য্য অসম্ভৱ কৰি তোলা; জনজাতীয়সকলৰ প্ৰতিনিধিক সংখ্যাগৰিষ্ঠ
অজনজাতীয় ভোটাৰসকলৰ দ্বাৰা নিৰ্বাচিত কৰাৰ নিচিনা অগনতাত্মিক
ব্যৱস্থাৰ অসামৰিক প্ৰতিৰোধ কৰা। এই স্বেচ্ছাসেৱকসকল সম্পূৰ্ণ
নিবৃত্ত আৰু শান্তিপূৰ্ণ ভাবে সত্যাগ্ৰহ কৰিছিল।

তেওলোকে হাতত 'পিটিচিএ'ৰ পতাকা বহন কৰি যি উদ্দেশ্যে সত্যাগ্ৰহ
নাইবা জনজাতি স্বাৰ্থবিৰোধী ব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে অসামৰিক প্ৰতিৰোধ
কৰিছিল তাক প্ৰকাশ কৰি ধ্বনি তুলিছিল। যেতিয়াই সশস্ত্ৰ পুলিচ-
বাহিনীয়ে তেওলোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবলৈ আহিছিল তেতিয়াই তেওলোকে
আনন্দেৰে গ্ৰেপ্তাৰ হৈছিল। গোটেই কোকাৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিত
৫০ হেজাৰতকৈ অধিক পুৰুষ-তিবোতা স্বেচ্ছাসেৱকে অসামৰিক প্ৰতিৰোধ
কৰিছিল। এনে বিপুল প্ৰতিৰোধৰ তুলনাত চৰকাৰ বা প্ৰশাসনিক
কৰ্ত্তৃপক্ষৰ প্ৰস্তুতি তেনেই নগণ্য আছিল। কিন্তু স্বেচ্ছাসেৱকসকলে
সহযোগিতা কৰাৰ কাৰণে সিদিনাখন তিনিহেজাৰবো অধিক স্বেচ্ছাসেৱক
কৰ্ত্তৃপক্ষই গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেওলোকে নিজেই
আগবাঢ়ি আহি গ্ৰেপ্তাৰ হৈছিল। কিন্তু প্ৰশাসনিক কৰ্ত্তৃপক্ষই শান্তিপূৰ্ণ
আৰু শৃঙ্খলাবদ্ধ ভাবে গ্ৰেপ্তাৰ হবলৈ আগবাঢ়ি অহা নিবৃত্ত স্বেচ্ছাসেৱক

সকলৰ ওপৰত লাঠি আৰু গুলি চালনা কৰি সত্যাগ্ৰহী জনজাতিসকলক
প্ৰৰোচিত কৰিবলৈ চেষ্টা চলাইছিল ।

চিদলী জেইল ভঙাৰ প্ৰকৃত ঘটনা

মিছা সংবাদ পৰিবেশন কৰি জনজাতিসকলৰ গাত কলঙ্ক সানিবলৈ
যত্ন কৰাৰ এটা নিদৰ্শন হৈছে চিদলীৰ জেইল ভঙাৰ বাতৰি । বাতৰি
কাকতবোৰত পল্লবিত কৰি বহুলভাৱে প্ৰকাশ ক'ৰুল যে, ১৯ মে'ৰ
দিনাখন উন্নত জনজাতিসকলে চিদলী চহৰৰ জেইল ভাঙি বন্দী হোৱা
৭২ জন স্বেচ্ছাসেৱক সকলক মুক্ত কৰিছিল । এই বাতৰি অকল মিছাই
নহয়, ই বিশেষ উদ্দেশ্য প্ৰনোদিতও ।

চিদলীত কোনো জেইলেই নাই । এটা তহচীল অফিচ,
চিদলী-চিৰাং আঞ্চলিক পঞ্চায়ত আৰু উন্নয়ন খণ্ডৰ অফিচ আৰু কেইটামান
সৰু সৰু দোকান পোহাৰ থকা এই সৰু ঠাইখনত এখন থানাহে আছে ।
প্ৰকৃত ঘটনাটো হ'ল ১৯ মে'ৰ দিনা ছুপৰীয়া ১১-৩০ মি নট মানত চিদলী
থানাৰ পৰা ৪ মাইলমান পূৱত অৱস্থিত ধালিগাও আৰু ধালিগাওৰ
১ মাইল আন্তৰৰ ছাটিপুৰ গাঁৱৰ ভোট গ্ৰহণ কেন্দ্ৰ টাৰ পৰা ৭২ জন
জনজাতীয় স্বেচ্ছাসেৱক সকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰে । সেই দুটা ভোট গ্ৰহণ
কেন্দ্ৰত মুঠ ১৫০০ মান স্বেচ্ছাসেৱকে সত্যাগ্ৰহ কৰি আছিল । এই
স্বেচ্ছাসেৱক সকলৰ সকলোবোৰেই গ্ৰেপ্তাৰ হ'বলৈ প্ৰস্তুত আছিল যদিও
উপযুক্ত ব্যৱস্থাৰ অভাৱত কৰ্তৃপক্ষই মাত্ৰ ৭২ জনকহে গ্ৰেপ্তাৰ কৰি
আনিবলৈ সক্ষম হৈছিল ।

ছুপৰীয়া প্ৰায় ১২-৩০ মিনিটমানত এই ৭২ জন স্বেচ্ছাসেৱক সকলক
চিদলীৰ থানালৈ লৈ আহে । চিদলী থানাৰ পৰা কেইশ গজমান আঁতৰত
নিম্ন বুনিয়াদি স্কুল এখনত চিদলীৰ ভোট গ্ৰহণ কেন্দ্ৰ । এই ভোট গ্ৰহণ
কেন্দ্ৰত প্ৰায় ৭৫০ জনমান পিটিচিএৰ স্বেচ্ছাসেৱকে সত্যাগ্ৰহ কৰি আছিল ।
এই সত্যাগ্ৰহীসকলক থানা কৰ্তৃপক্ষই কিন্তু গ্ৰেপ্তাৰ কৰা নাছিল ।
ধালিগাওঁ আৰু ছাটিপুৰ ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰ দুটাৰ পৰা স্বেচ্ছাসেৱক গ্ৰেপ্তাৰ

কৰি অনাৰ খবৰ তৎক্ষণাত এই সত্যাগ্ৰহীসকলৰ মাজত বাঢ়ি হৈ যায়।
 খবৰ পোৱা মাত্ৰকেই গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা স্বেচ্ছাসেৱকসকলৰ প্ৰতি সহানুভূতি
 জনাবৰ উদ্দেশ্যে তেওঁলোকৰ ভিতৰত প্ৰায় অৰ্ধসংখ্যক স্বেচ্ছাসেৱক
 থানালৈ আহি গ্ৰেপ্তাৰ হবলৈ আবেদন জনায়। কিন্তু থানা কৰ্তৃপক্ষই
 তেওঁলোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰে। এক ৰাজনৈতিক অনু-
 ষ্ঠানৰ পতাকাৰ তলত একে উদ্দেশ্যৰ কাৰণে সত্যাগ্ৰহ কৰা এই স্বেচ্ছা-
 সেৱকসকলক গ্ৰেপ্তাৰ নকৰি ওলোটাকৈ ছত্ৰভঙ্গ কৰিবৰ কাৰণে লাঠি
 চালনা কৰে। এই সময়ত থানাৰ সন্মুখত থকা চাহৰ দোকানত প্ৰায় ২৫
 জনমান কংগ্ৰেছী স্বেচ্ছাসেৱক গোট খাই আছিল। পিটিচিএৰ স্বেচ্ছা-
 সেৱক কৃতকাৰ্য্যতাৰে সত্যাগ্ৰহ কৰাত আৰু ভোট গ্ৰহণ বাতিল হৈ
 যোৱাত এই কংগ্ৰেছী স্বেচ্ছাসেৱক সকলে অক্ষম আক্ৰোশত দগ্ধ হৈ
 আছিল। পুলিচে যেতিয়া লাঠি চালনা কৰে তেতিয়া তেওঁলোকৰ সন্মুখত
 গৰকাপ্তানি বিভাগৰ আলিবাটৰ পৰা শিলগুটি বুটলি পিটিচিএ'ৰ স্বেচ্ছা-
 সেৱকসকলৰ ওপৰত দলিয়াই আক্ৰমণ চলায়। পুলিচৰ লাঠি চালনা
 আৰু কংগ্ৰেছী স্বেচ্ছাসেৱকসকলৰ শিলগুটি দলিয়াৰ ফলত বিশৃঙ্খল আৰু
 গণ্ডোগল অৱস্থাৰ সৃষ্টি হয়। তেতিয়াই থানা কৰ্তৃপক্ষই ফাকা আৰাজ
 কৰি দুই জাই বন্দুকৰ গুলি এৰে। বন্দুকৰ শব্দ শুনি মানুহবোৰ ছত্ৰভঙ্গ
 দিয়ে। অৱস্থা যেতিয়া অপেক্ষাকৃত শান্ত হয় তেতিয়া দেখা গল যে মাত্ৰ
 ১২ জনী স্বেচ্ছাসেৱিকা আৰু দুজন লৰাহে থানা কম্পাউণ্ডত আছে। এই
 লৰা দুজন পুলিচৰ লাঠিচালনাত জখম হয়। এইখিনিতে উল্লেখ কৰা
 প্ৰয়োজন যে, বন্দী কৰি অনা ৭২ জনৰ সকলোবোৰ পুৰুষ স্বেচ্ছাসেৱক
 আছিল। স্বেচ্ছাসেৱিকা এজনীও নাছিল। এনেকি সৰু লৰা স্বেচ্ছা-
 সেৱকো নাছিল। ছলছুলাই অৱস্থাৰ পিচত থাকি যোৱা ১২ জনী স্বেচ্ছা-
 সেৱিকা আৰু সৰু লৰা দুজন চিদলী ভোট গ্ৰহণ কেন্দ্ৰৰ পৰা গ্ৰেপ্তাৰ
 হবলৈ আগবাঢ়ি অহা সত্যাগ্ৰহী সকল। এই ঘটনাকে পৰ্য্যবিত কৰি অসু-
 সস্ত্ৰেবে সুসজ্জিত জনতাই চিদলী জেইল ভাঙি আটক বন্দীমুক্ত কৰা বুলি
 বাতৰি কাকত যোগে প্ৰকাশিত কৰা হয়।

১৯ মে'ৰ দিনা পিটিচিএ'ৰ স্বেচ্ছাসেৱকসকলে কৃতকাৰ্য্যতাৰে

সত্যগ্রহ কৰাৰ ফলত গোটেই কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টি এলেকাত
১০৭ টা ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰত ভোট গ্ৰহণ বাতিল কৰিবলগীয়া হৈছিল।

১৯ মে'ৰ দিনা প্ৰায় তিনি হেজাৰ সত্যাগ্ৰহীক কৰ্তৃপক্ষই গ্ৰেপ্তাৰ
কৰে। তাৰে ভিতৰত পিটিচিএ ৰ উপসভাপতি শ্ৰীসমৰ ব্ৰহ্মচৌধুৰী আৰু
সাধাৰণ সম্পাদক প্ৰফেচৰ চৰণ নাৰ্জ্জাৰীও আছিল। শ্ৰীব্ৰহ্ম চৌধুৰী আৰু
নাৰ্জ্জৰীক পিটিচিএ'ৰ হেড অফিচৰ পৰা ১৯ তাৰিখৰ বাতিপুৰা ৮-৩০
মিনিটত গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হয়। গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা তিনি হেজাৰ সত্যাগ্ৰহীৰ
ভিতৰত মাত্ৰ ৬০০ জনকহে বিভিন্ন জেইল আৰু হাজতলৈ স্থানান্তৰিত
কৰে। বাকী ২৫০০ জনৰ কিছুমানক মটৰ বাছ বা ট্ৰাকেৰে কঢ়িয়াই নি
৪০।৫০ মাইল আতৰত বাস্তাত নাইবা গভীৰ অৰণ্যৰ মাজত মেলি দিয়া
হয়। কিছুমানক আকৌ কঢ়িয়াবৰ উপযুক্ত ব্যৱস্থা দি নথকাৰ কাৰণে
থানাৰ পৰাই এৰি দিয়ে।

১৯ মে'ৰ ঘটনাই গোটেই কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টি এলাকাতেই
উদ্বেগজনক পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰে। পিটিচিএৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জন সংগ্ৰাম
পৰিষদে (Operation election boycott action Committee)
১৯ মে'ত বন্দী হোৱা নেতা আৰু সত্যাগ্ৰহী সকলক বিনা সৰ্ত্তে ২২
তাৰিখৰ আগতে মুক্তি দাৰি কৰি ২০ মে' তাৰিখে কেন্দ্ৰীয় আৰু
ৰাজ্যিক চৰকাৰলৈ তাঁৰ বাৰ্তা পঠিয়ায়। যদি এই দাৰি মানি লোৱা
নহয় তেন্তেহে গণ-আন্দোলন কৰা হ'ব বুলি জনোৱা হয়। এই বিষয়ে
স্থানীয় কৰ্তৃপক্ষক জনোৱা হয়। লগতে এইটোও জনোৱা হয় যে,
২২ মে' তাৰিখে এই উদ্দেশ্যেই কোকৰাঝাৰত ৰাজহুৱা সভা পতা আৰু
শোভাযাত্ৰা কৰা হ'ব। এই কথা ২০ তাৰিখে মাইক যোগেও গোটেই
কোকৰাঝাৰ চহৰতে ঘোষণা কৰা হয়। সেই উদ্দেশ্যে 'উপনিৰ্বাচন
বৰ্জন সংগ্ৰাম পৰিষদে' সনগ্ৰ কোকৰাঝাৰ সমষ্টি এলেকাৰে জনজাতীয়
বাইজকে এই ৰাজহুৱা সভা আৰু শোভাযাত্ৰাত যোগদান কৰিবলৈ
আহ্বান জনায়।

উপনির্বাচন বৰ্জন সংগ্ৰাম পৰিষদৰ এই আহ্বানত জনজাতীয় স্বেচ্ছাসেৱক আৰু ৰাইজে ২১ মে'ৰ সন্ধিয়াৰ পৰাই মটৰবাচ, ৰেল, ইত্যাদিৰ যোগ কোকাৰাৰলৈ আহিবলৈ আৰম্ভ কৰে। উজনি আৰু নামনিৰ ফালৰ যাত্ৰীবাহী ৰেলগাড়ী অহাৰ পিচত ৰাতি প্ৰায় এঘাটমান বজাত পিটিচিএ'ৰ হেড অফিচত খবৰ আহে যে, বেলেবে অহা জনজাতি-সকলক পুলিচ কৰ্তৃপক্ষই গ্ৰেপ্তাৰ কৰি আটক কৰিছে। আৰু খবৰ আহিল যে, গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা দেখি ৰেলৰ পৰা নমা স্বেচ্ছাসেৱিকা সকলক জোৰেবে টানি ৰেলগাড়ীৰ পৰা উলিয়াই অনা হৈছে। কিছুমামক কাপোৰ-চুলি আদিত ধৰি জোৰ-জবৰদস্তি কৰি নমাই গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছে। তাৰ ডেৰ ঘণ্টামান পিচতেই মৈশ্ব নিস্তকতা চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ কৰি চৰকাৰৰ প্ৰচাৰ বিভাগে ঘোষণা কৰিলে যে, কোকাৰাৰ চহৰাঞ্চলত Cr. P. C.ৰ ১৪৪ ধাৰা আইন বলবৎ কৰা হৈছে।

এইখিনিতে উল্লেখ কৰা প্ৰয়োজন যে, ৰেলগাড়ীৰ পৰা নমা যাত্ৰীসকলৰ মাজত অকল জনজাতীয় লোককেই গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল। বাকী অজনজাতীয় লোক সকলক নিৰ্বিকল্পে যাবলৈ দিয়া হৈছিল।

২১ মে আৰু ২২ মে'ৰ মাজৰ ৰাতি ১ বজাত হঠাতেই ১৪৪ ধাৰাৰ নিষেধাজ্ঞা ঘোষিত কৰা হোৱাৰ কাৰণে ২২ তাৰিখে ৰাজহুৱা সভাৰ স্থান কোকাৰাৰ চহৰ এলাকাৰ পৰা সলনি কৰি চহৰাঞ্চলৰ পৰা কেই ফালংমান আতৰত গোৰাং নদীৰ উত্তৰ পাৰত পাতিবলগীয়া হল। ৰাজহুৱা সভাত সৰ্বসন্মতিক্ৰমে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হল যে ১৪৪ ধাৰাৰ নিষেধাজ্ঞা ভঙ্গ কৰি হলেও শোভাযাত্ৰা বাহিৰ কৰি মহকুমাধিপতি-জিলাধিপতিৰ ওচৰত আটক বন্দী সকলৰ মুক্তি দাবি কৰি স্মাৰকপত্ৰ দাখিল কৰিব লাগে। এই স্মাৰক পত্ৰত চাৰিটা দাবি সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছিল। এইবোৰ হৈছে :—

- (ক) জনজাতি সকলক পাইকাৰী হাৰত গ্ৰেপ্তাৰ কৰি জুলুম কৰা বন্ধ কৰিব লাগে ;

(খ) গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা নেতা আৰু স্বেচ্ছাসেৱক সকলক বিনা স্বৰ্ভে মুক্তি দিব লাগে ;

(গ) জনজাতি সকলক পাইকাৰী হাৰত গ্ৰেপ্তাৰ কৰি জুলুম কৰাৰ আয়িক তদন্ত হব লাগে ; আৰু

(ঘ) আটক হোৱা নেতা আৰু স্বেচ্ছাসেৱক সকলক মুক্তি নিদিয়ালৈকে আৰু সমগ্ৰ কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টি এলেকাতে স্বাভাৱিক অৱস্থা ঘূৰাই নহালৈকে পুনৰ ভোটগ্ৰহণ বন্ধ থাকিব লাগে ।

ৰাজহুৱা সভাত এইটোৱো সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হয় যে, ১৪৪ খাৰাৰ নিষেধাত্মা ভঙ্গ কৰাৰ কাৰণে যদি কৰ্তৃপক্ষই গ্ৰেপ্তাৰ কৰে তেনেহলে প্ৰতিৰোধ নকৰাকৈয়ে গ্ৰেপ্তাৰ হব লাগে ।

সভাৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি শোভাযাত্ৰীসকলে শৃঙ্খলাৰে সৈতে শ্ৰেণীবদ্ধ হৈ শান্তিপূৰ্ণ ভাবে দিনৰ ৩ বজাত চহৰৰ পিনে আগবাঢ়িবলৈ ধৰে । শোভাযাত্ৰী সকলৰ হাতত পিটিচিৰ ধ্বজাই শোভা পাইছিল আৰু তেওঁলোকে শোভাযাত্ৰাৰ উদ্দেশ্যে ব্যাখ্যা কৰি জনজাতি সকলৰ কাৰণে ভাৰতীয় জাৰনত সন্মানজনক আৰু নিৰাপদ স্থানৰ দাবি কৰি, সেই দাবি পূৰণৰ কাৰণে আন্দোলন চলোৱা সংগ্ৰামী জনজাতিৰ বিজয় কামনা কৰি আৰু এই আন্দোলনৰ নেতৃত্ব কৰা পিটিচিএৰ মুহুমূহ জিন্দাবাদ তুলি মন্থৰ অধচ দৃঢ় গতিৰে চহৰৰ পিনে আগবাঢ়িবলৈ ধৰে । ২৫ হেজাৰ জনজাতি সকলৰ এই অভূতপূৰ্ব শোভাযাত্ৰাৰ আগভাগত কেইবা হেজাৰ ছোৱালী আৰু তিবোতা শোভাযাত্ৰী আছিল ।

কোকৰাঝাৰৰ মহকুমাধিপতি শ্ৰীমঙ্গল নাথ কটকীয়ে এই শোভা-যাত্ৰীবীলাকৰ বিৰুদ্ধে দিয়া এজাহাৰত কৈছে যে, তেওঁ পুলিচ কণ্ট্ৰোল

কমৰ পৰা লগত ৪ চেকচন লাঠি পাৰ্টি, ২ চেকচন ৰাইফল পাৰ্টি, কন্দুৱা
গেচ্ স্কোৱাড্ এটা লৈ ভাটাবমাৰিৰ ফালে দিনৰ ২-৩০ মিনিটত যাত্ৰা
কৰিছিল। মহকুমাধিপতি শ্ৰীমগেন্দ্ৰ নাথ কটকীৰ এজাহাৰত উল্লেখ
কৰা অনুযায়ী এই শোভাযাত্ৰী সকলৰ ওপৰত পুলিচে দিনৰ ৩-১০
মিনিটত গুলি চালনা কৰে।

“২২ মেৰ দিনা কোকৰাঝাৰত পুলিচৰ গুলি চালনা শ্বায় সঙ্গত
আছিল নে ?

কলিকতাৰ বিখ্যাত ইংৰাজী বাতৰি কাকত হিন্দুস্থান ষ্ট্ৰেণ্ডৰ ষ্টাফ
ৰিপোৰ্টাৰে তাৰ নেতাসকলে গুলি চালনা এবাৰ পাবিলেহেঁতেন বুলি
অনুভৱ কৰে। (Leaders feel firing could be avoided) বোলা
প্ৰবন্ধত এনে ধৰণেৰে প্ৰশ্ন কৰিছে। এই প্ৰবন্ধ উক্ত বাতৰি কাকতৰ
৩ জুন, ১৯৬৮ সংখ্যাত প্ৰকাশিত হৈছিল। প্ৰবন্ধত আৰু লিখা হয় যে,
উপযুক্ত কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা বিভাগীয় অথবা শ্বায়িক ভ্ৰাম্যমান তদন্তইহে
ইয়াৰ প্ৰকৃত উত্তৰ দিব পাৰিব। কিন্তু কিছুমান অজ্ঞাতীয় অথবা
পিটিচিএ'ক সমৰ্থন কৰা অজ্ঞাতীয় লোকসকলে অনুভৱ কৰে যে,
গুলিচালনা হয়তো এবাৰ পৰা গুলহেঁতেন ?

দেশৰ ৰাইজৰ ওচৰত এটা কথা পৰিষ্কাৰকৈ জনাব বিচাৰো যে,
পিটিচিএ'ই জনজাতি সকলৰ অকল্যাণজনক সমষ্টি গঠনৰ কূট-কৌশলেৰে
সংখ্যাগৰিষ্ঠ অজ্ঞাতীয় ভোটাৰ সকলৰ দ্বাৰা জনজাতি প্ৰতিনিধি
নিৰ্বাচনৰ প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈহে যত্ন কৰিছিল। জনজাতীয় বা
‘অজ্ঞাতীয় কোনো ভোটাৰকেই ভোটদানৰ পৰা বিৰত ৰাখিবলৈ
কোনোৰূপ নাতি গ্ৰহণ কৰা নাছিল।

ষষ্ঠ অধ্যায়

অসমীয়া বাতৰি কাকতবোৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া

শ্ৰীয়া বিচাৰ কামনা কৰি আৰু ভাৰতৰ জাতীয় জীৱনত জনজাতি সকলৰ কাৰণে সন্মানজনক স্থান দাবি কৰি ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলে যি আৰাজ তুলিছিল তাৰ উত্তৰ অসম চৰকাৰে দিলে বন্দুক-গৰ্জনেৰে। এই বন্দুক-গৰ্জনে ১২ মেৰ দিনা অসম মাতৃৰ বুকুত অসমৰ অদিম আৰু অকৃত্ৰিম সন্তান জনজাতিসকলৰ তেজৰ সোঁত বোৱাই দিলে। সেয়া বক্ত তৰ্পণ। স্বাধীন ভাৰতত গণতান্ত্ৰিক আকাঙ্ক্ষা পূৰণ কৰিবকৈ ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ বক্ত তৰ্পণ ; মাতৃৰ বুকুত সন্তানৰ বক্তাঞ্জলি—প্ৰথম বক্তাঞ্জলি।

এই বক্তকয়ী বন্দুক-গৰ্জনে অসমৰ তথা গোটেই দেশৰ বিভিন্ন ৰাজনৈতিক দল আৰু মহলতেই প্ৰতিধ্বনি তুলিলে। অসমীয়া বাতৰি বোৰতো তাৰ প্ৰতিধ্বনি উঠিল। তলত তাৰেই কেইটামান উদ্ধৃতি কৰি দিয়া হ'ল। কিন্তু তাৰ আগতে অতি দুঃখেৰে কবলগীয়া হৈছে যে, অসমীয়া বাতৰি কাকতবোৰ সাধাৰণতঃ ভৈয়ামৰ জনজাতি আৰু তেওঁলোকৰ সমস্যাৰে প্ৰতি সহানুভূতিশীল আৰু নিবপেক্ষ নহয়। অবশ্যে কেতিয়াবা কেতিয়াবা ইয়াৰ আনন্দদায়ক ব্যতিক্ৰমো যে দেখিবলৈ পোৱা নেবায় সেইটোও নহয়।

কিছুমানত অসমীয়া মালিকৰ বাতৰি কাকতবোৰৰ মনোভাব অসমৰ সববৰহী টংবাজী দৈনিক 'দি অসম ট্ৰিবিউন' ১২ জুনই, ১৯৬৮ চনত প্ৰকাশিত সম্পাদকীয়ৰ পৰাই স্পষ্ট ধাৰণা কৰিব পাৰি। অৱশ্যে যথাসম্ভৱ অসমীয়া ভাবানুবাদ এইদৰে :

“এইটো উবেগৰ কাৰণ যে, অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ কাৰণে সুকীয়া ৰাজ্যৰ দাবি কৰি আন্দোলন কৰা প্লেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিলৰ স্বেচ্ছাসেৱকসকলে এইবোৰ অঞ্চলৰ (কোকৰাঝাৰ জনজাতি অঞ্চল) অৰ্জনজাতি সকলৰ ওপৰত উৎপীড়নৰ পৰা এতিয়াও বঞ্চিত হোৱা

নাই। উৎপীড়ন অকল বড়ো-গৰিষ্ঠ কোকৰাঝাৰ মহকুমাতেই সীমাবদ্ধ হৈ থকা নাই; ই উত্তৰ কানকপ অঞ্চলতো বিৰূপি পৰিছে যাৰ ফলত অজনজাতীয় বাৰনায়ী আৰু অন্যান্য লোকসকলে আতঙ্কগ্ৰস্ত হৈ পৰিছে। এইটো স্বীকৃত যে, প্লেটল ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অৱ আসামৰ নেতৃত্বত কোকৰাঝাৰত হৈ যোৱা সাম্প্ৰতিক বিক্ষোভ সৰ্বদলীয় পাৰ্শ্বতা নেতৃ সন্মিলনৰ বিভেদকামী ৰাজনীতিৰে এটা প্ৰশাখা মাথোন। যদিও এইটো সৰ্বদলীয় পাৰ্শ্বতা নেতৃ সন্মিলনৰ নেতৃত্বৰ কৃতিত্ব যে তাৰ স্বেচ্ছাসেৱকসকলে অজনজাতীয় লোকসকলৰ ওপৰত কোনেৰূপ উৎপীড়ন কাৰ্য্যক প্ৰশ্ৰয় দিয়া নাই যদিও অহিংস প্ৰত্যক্ষ সংগ্ৰামৰ ভাবুকি দি অহা হৈছে।

পিটিচিএ'ৰ স্বেচ্ছাসেৱকসকলে যে, দোকান লুণ্ঠন আৰু কেইজনমান মানুহক আক্ৰমণ কৰিলে আৰু সেইদৰে হিংসাত্মক কাৰ্য্যকলাপৰ দোষত দোষী হ'ল সেইটোৱে প্ৰমাণ কৰে যে পিটিচিএ'ৰ কোনো নেতৃত্ব নাই। ইয়াৰ ফলত কোকৰাঝাৰ মহকুমাৰ কিছুমান অংশত আইন বিহীনতাৰ সৃষ্টি হৈছিল। সাম্প্ৰতিক কোকৰাঝাৰ লোকসভা সনষ্টিৰ উপনিৰ্বাচনত পিটিচিএ'ৰ স্বেচ্ছাসেৱকসকলে এনে উগ্র হিংসাত্মক হৈ উঠিছিল যে, ১০৭টা কেন্দ্ৰত ভোটগ্ৰহণ বাতিল কৰিবলগীয়া হৈছিল। এটো বৃজা যায় যে, ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ প্ৰতিনিধিই দাবি কৰা পিটিচিএ'ই নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰি জনজাতীয় লোকসকলৰ মাজত ইয়াৰ জনপ্ৰিয়তা প্ৰমাণ কৰিবলৈ কিয় সঙ্কোচ বোধ কৰিছিল। উপনিৰ্বাচনত কংগ্ৰেছে ৪৫,০০০ ভোটাধিক্য লৈ বিপুল সংখ্যাধিক্যত বিজয় লাভ কৰাটো প্ৰমাণ কৰে যে, পিটিচিএ'ক সেই অঞ্চলৰ জনজাতিসকলেও সমৰ্থন নকৰে।

এইটো বৰ দুৰ্ভাগ্যজনক যে, সহজ আৰু সবল ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলে কেইজনমান নেতাৰ দ্বাৰাই ভুলপথেৰে পৰিচালিত হৈ অনাৱশ্যক ভাবে কষ্টৰ সন্মুখীন আৰু আটক হ'বলগীয়া হৈছে। কোকৰাঝাৰ মহকুমাৰ বড়োসকলৰ প্ৰধান দাবি আছিল স্কুলসমূহত বড়ো ভাষাক প্ৰচলন কৰা। কিন্তু বড়োসকলৰ এই দাবিক মানি লৈ ৰাজ্যিক চৰকাৰে বিধান সভাৰ যোৱা অধিবেশনত গ্ৰহণ কৰা নীতিয়ে কোকৰাঝাৰ মহকুমাৰ

জনজাতিসকলক হিংসাত্মক কাৰ্য্যৰ পৰা বিবত থাকিব বুলি ধাৰণা কৰা হৈছিল। আমি দৃঢ়ভাবে অনুভব কৰো যে, যদি এই চৰম পন্থীসকলে অৰ্থাৎ পিটিচিএ'ই প্ৰশ্ন দিয়া অৰাজকতাক কঠোৰ হস্তেৰে চৰকাৰে দমন নকৰে তেনেহলে পৰিস্থিতি অদূৰ ভবিষ্যতত গুৰুতৰ আকাৰ ধাৰণ কৰিব।”

ওপৰত উদ্ধৃত কৰা এই সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধই প্ৰমাণ কৰে, প্ৰকৃত সমস্যাৰ প্ৰতি এই বাতৰি কাকত কিমান উদাসীন। অকল এইটোৱেই নহয়, ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ গণতান্ত্ৰিক অক্ষাৰ্জা আৰু তাৰ পূৰণৰ কাৰণে চলোৱা অহিংস আন্দোলনক সাম্প্ৰদায়িক আৰু হিংসাত্মক বুলি প্ৰমাণ কৰিবলৈ এই বাতৰি কাকত যে কিমান আগ্ৰহান্বিত তাৰো উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন।

এই একে বাতৰি কাকত 'দি অসম ট্ৰিবিউন'ত নিয়মীয়াকৈ R. und the States বোলা শিতানত লিখোতা 'ইনচাৰ্ফে' ১ জুন, ১৯৬৮ চনৰ সংখ্যাত লিখিছে :

“..... অসম কংগ্ৰেছে ভাবে যে, যদি কেন্দ্ৰই পৰ্ব্বতীয়াসকলৰ দাবিক স্বীকাৰ কৰি লয় তেনেহলে এই অঞ্চলত আৰু কে'টামান উপৰাজ্য মানি লবলৈ প্ৰস্তুত থাকিব লাগিব।

.... ৰাজ্যৰ ৰাজধানীয়ে (শ্বিলং) অনুভব কৰে যে পৰ্ব্বতীয়াসকল দিয়াৰ অনুরূপ স্বাৰত্ব শাসনৰ দাবি কৰি ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলে আন্দোলন চলোৱাৰ ফলত এই আলোড়ন পূৰ্ণ পাকিস্থানৰ সীমাত অৱস্থিত গোৱালপাৰা জিলাৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাৰ অন্যান্য জনজাতি অঞ্চলত বিয়পি পৰাৰ সম্ভাৱনা আছে। ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলক আওকান কৰিব পৰা নহব। ইয়াকো ভয় কৰা হৈছে যে, যদি পৰ্ব্বতীয়া জনজাতিসকলৰ একাংশকেই সন্তুষ্ট কৰা যায় তেনেহলে পুনৰ্গঠন সমস্যা সমাধান নোহোৱাকৈয়ে থাকি যাব। গোটেই উত্তৰ-পূৰ্ব সীমান্ত অঞ্চলৰে সুচিন্তিত পৰিকল্পনাৰ ওপৰত এই সমস্যাৰ সমাধান নিৰ্ভৰ কৰিছে।

সাদিনীয়া 'অসম বাণীৰ' কথাচহকী ভলভলীয়াই ১ জুন তাৰিখৰ সংখ্যাত লিখিছে :

“অলপতে কোকৰাঝাৰ সমষ্টিত যি উপনিৰ্বাচন হব লগা আছিল

তাৰ ভোট লোৱাত জনজাতীয় অসহযোগ কৰি ভোটগ্ৰহণ কেন্দ্ৰবোৰত কাকো ভোট নিদিবলৈ পিকেটিং কৰাত অশান্তিৰ ধুমুহা এছাটী ভালকৈয়ে বৈ গল। পৰিণামত থানা আক্ৰমণ চলিল, চাব ডিভিজনেল অফিচাৰৰ অফিচ ঘেৰাও হল, থানা আক্ৰমণ কৰি গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা লোকৰ একাংশক বল প্ৰয়োগ কৰি মোকলাই নিয়া হল। পুলিচ আৰু জনজাতীয় লোকৰ মাজত ইটা, শিলগুটি আদিৰ বুকু চলিল, ফাক্কা আৰাজ কৰি গুলি চলাব-লগীয়া হল, ১৪৪ ধাৰা জাৰি কৰা হল। ইমানবোৰ অঘটন ঘটি গল অকল কমতাপুৰ ৰাজ্যৰ দাবীতে।”

ভলভলীয়াই লিখাৰ দৰে কোনো মহকুমাধিপতিৰ অফিচ ঘেৰাও হোৱা নাই, থানা বা পুলিচৰ চৌকিও আক্ৰমণ হোৱা নাই। সৰ্ব্বোপৰি জনজাতীয় লোকসকলে কমতাপুৰ ৰাজ্যৰ কাৰণে কেতিয়াও অহুন্দালন চলোৱা নাই। এইটো অতিশয় কৰুণাদায়ক কথা যে, এজন দায়িত্বশীল সাংবাদিক, যি জনে দেশৰ সকলো ঘটনাৰ ওপৰতেই তীৰ্থ্যক দৃষ্টি মেলি সমালোচনা কৰে তেওঁ জনজাতীয় লোকসকলৰ গণতান্ত্ৰিক আকাঙ্ক্ষাৰ প্ৰাথমিক খবৰো নেবাখে। ই জনো দেউলীয়া সাংবাদিকতা নহয় ?

ট্ৰিবিউন গোষ্ঠিৰে অসমীয়া ভাষাৰ দৈনিক বাতৰি কাকত ‘দৈনিক অসমৰ’ বিশেষ প্ৰতিনিধিয়ে তাৰ তিনিটা সংখ্যাত ওলোৱা, কোকৰাঝাৰ মহকুমাৰ সমস্যাৰ মেৰপাক’ বোলা এলানি প্ৰবন্ধত লিখিছে :

“.....পিটিচিএ’ৰ কোনো কামেই আজিলৈকে শান্তিপূৰ্ণভাৱে হোৱা নাই। সেইদিনা (২২ মে তাৰিখে) পুলিচে গুলি নচলালে টাউনত আৰু টাউনৰ আশে পাশে থকা অজনজাতীয়, বিশেষকৈ অসমীয়া লোকসকলৰ হৃদশা কুলাই পাচিয়ে নধ বুলেহেঁতেন বুলি এজন নাগৰিকে কথা প্ৰসঙ্গত উল্লেখ কৰে।

.....এতিয়া সময় থাকোঁতে প্ৰতিব্যৱস্থা লব লাগে। অন্ততঃ কোকৰাঝাৰৰ পৰিস্থিতি শোচনীয় হোৱাৰ আগতেই চৰকাৰে পূৰ্বে বি ভুল কৰিছে তাক শুধৰাই লৈ যথাবিহিত ব্যৱস্থা লব লাগে। নহলে বৰ্তমান পশ্চাদঘাটী কামৰ কাৰণে প্ৰশিক্ষণ লৈ থকা ১০ হেজাৰ স্বেচ্ছাসেৱক

কাৰ্য্যক্ষেত্ৰত নামি পৰিলেই পৰিস্থিতি অৱস্থাৰ বাহিৰে যাব আৰু
তেতিয়া বাইজে চৰকাৰকেই দোষ দিব।”

এইজনা সাংবাদিকে প্ৰত্যক্ষ জ্ঞানৰ কাৰণে হেনো কোকৰাঝাৰতো
ভ্ৰমণ কৰি গৈছিল। অসমৰ সাংবাদিক সকলে যদি এনেদৰে বিকৃত দৃষ্টি-
ভঙ্গিৰেই সমস্যাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰি সাংবাদিকৰ পবিত্ৰ দায়িত্ব
পালন কৰিব বিচাৰে তেন্তেহলে অসমৰ সংহতি আৰু নিৰাপত্তা ৰক্ষা কৰাত
আৰু ভাৰতৰ এই অঞ্চলত সুস্থ গণতন্ত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰাত তেওঁলোকে কেনে
বৰঙণি যোগাব তাক সহজেই অনুমান কৰিব পাৰি।

অসমীয়া ভাষাৰ অইন এখন সৰবৰহী দৈনিক ‘নতুন অসমীয়া’ই
৩ জুন, ১৯৬৮ চন তাৰিখৰ সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধত এইদৰে লিখিছে :

“....সংসদৰ কোকৰাঝাৰ সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচনত বিচ্ছিন্নতা
কামী ভৈয়ামীয়া জনজাতি পৰিষদৰ নেতৃত্বত কিছুমান ভোট লোৱা কেন্দ্ৰত
এদল লোকে বাধা সৃষ্টি আৰু উদ্ভাঙনি কৰাৰ কাৰণে চৰকাৰৰ কৰ্তৃপক্ষই
অবলম্বন কৰাৰ দৃঢ়তাৰ কাৰণে হুঃখ প্ৰকাশ কৰিছে আৰু ক্ষতিগ্ৰস্ত পৰি-
য়ালবিলাকৰ ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ আৰু গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা বিচাৰ-ধীন বন্দীসকলক
বিনা সন্তে মুক্তি দিয়াৰ দাবী কৰিছে। এইবিলাক নিশ্চয় অসম কংগ্ৰেছৰ
শক্তি, শৃঙ্খলা আৰু কৰ্ত্তব্যপৰায়ণতাৰ পৰিচায়ক নহয়।”

সাংবাদিকতাৰ এনে নিদৰ্শন দেখি আমাৰ মন্তব্য কৰিবলৈকো মন
নেযায়।

নগাওঁৰ পৰা প্ৰকাশিত গণতন্ত্ৰই লিখিছে :

“...অসমৰ পুনৰ্গঠনৰ যোগেদি আজি পৰ্ব্বতীয়া জনজাতি-
সকলক পৰিমিত সুযোগ সুবিধা দিয়াৰ পিচত ভৈয়ামৰ এই খিলঞ্জীয়া জন-
জাতীয় লোকসকলৰ দাবিক কেইমটুকু মেটোৱা দিব পৰা হব জনা নেযায়।
অকল বন্দুক বা পুলিচৰ বা সামাজিক লোকৰ ভয় দেখুৱাই এই জনজাতীয়
লোকৰ দাবি আৰু সমস্যা যদি কোনোৱাই সমাধান কৰিব পাৰে বুলি
ভাবিছে তেন্তেহলে সি নিতান্ত ভুল।

“....আজি ভৈয়ামৰ জনজাতীয় লোকৰ দাবীকো অবাঞ্ছিত
বা অলীক বুলি এদল বিষয়াই বা এদল বাজনৈতিক কৰ তাত কোনো

সন্দেহ নাই। আজি অসমৰ পুনৰ্গঠনৰ সদস্যই প্ৰশ্নৰ নীমাংসা কৰোঁতে বড়ো-কছাৰীসকলৰ, ভৈয়াম জনজাতি পৰিষদৰ দাবী, কোকৰাঝাৰ উপ-নিৰ্বাচন স্থগিত, কোকৰাঝাৰৰ সাহা আইন জাৰি আৰু গোৱালপাৰা জিলাৰ ৩ খন জিলা কংগ্ৰেছ কমিটিৰ জিলা পৰ্যায়ত অধিক স্বত্ব শাসনৰ দাবীকো চকুৰ আগত বাধি বিচাৰ কৰা সম্মিলন হ'ব। এই সমস্যাবোৰক অলীক, অবাস্তৱ, অবাস্তৱ বুলি টিকি লি মাৰি উৰাই দিলেই যে সমস্যাৰ সমাধান হ'ব সেইটো নহয়”

“.... . আজি অতদিনে নিজকেই অসমীয়া বুলি, অসমীয়াৰ স্বার্থই মোৰ স্বার্থ বুলি, অসমেই মোৰ ৰাজ্য বুলি অনাদি কালৰ পৰা ভাবি অহা সৰলচিত্তীয়া বড়ো-কছাৰী আৰু আহোম টাইসকলে অসমীয়াৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰা নাই। জনজাতীয় আৰু অল্পসংখ্যক বুলি স্ত্ৰীমতি গাৰ্হীৰ চৰকাৰে পৰ্বৰ্তীয়া কিছুমান জনজাতীয় লোকক দিব খোজা বিশেষ সুযোগ-সুবিধাৰ সমান ভাগহে বিচাৰিছে। তাত ভৈয়ামৰ জনজাতীয় লোকক সেই দিবন হেতু নাই। তেওঁলোকৰ দাবীতো যৌক্তিকতা আছে যদি পৰ্বৰ্তীয়া নেতৃ-বৰ্গৰ দাবিত কিবা যৌক্তিকতা আছে।”

এট প্রবন্ধক ধুবুৰী চহৰৰ পৰা প্ৰকাশিত পৰষেইয়া ত্ৰৈভাষিক ‘প্ৰান্তবাসী’ বোলা কাকততো প্ৰকাশিত হৈছিল ১৬ জুন, ১৯৬৮ চনৰ সংখ্যাত।

অসমৰ ৰাজধানী শ্বিলং চহৰৰ পৰা ওলোৱা ইংৰাজী কাকত ‘শ্বিলঙ অৱজাৰভাৰ’ৰ বিশেষ প্ৰতিনিধিয়ে উক্ত কাকতৰ ১ জুন, ১৯৬৮ চনৰ সংখ্যাত লিখিছে :—

‘পিটিচিএৰ দাবিৰ লগত মতানৈক্য থাকিলেও এইটো স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব যে, ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ মাজত বিশেষকৈ বড়ো সকলৰ মাজত বহুল অসন্তুষ্টিৰ নিশ্চয় প্ৰকৃত কাৰণ আছে,—যি অসন্তুষ্টিয়ে এই আন্দোলনৰ উৎস হিচাপে কাম কৰিছে। প্ৰশ্ন হ'ল কিহৰ এই অসন্তুষ্টি?’

সেই একে বাতৰি কাকতৰ ষ্টাফ বিপোর্টাৰে ১ জুলাইৰ সংখ্যাত লিখিছে :—

‘.....পিটিচিএ’ই পুনৰ্লেখ কৰিছে যে, অসম চৰকাৰৰ নিষ্ঠুৰতাৰ বিৰুদ্ধে আমাৰ শান্তিপূৰ্ণ আৰু অহিংস সংগ্ৰাম আমাৰ দাবি পূৰণ নোহোৱালৈকে চলি থাকিব। দাবীবোৰ আকৌ দোহাৰি কয় যে, ‘ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ সংৰক্ষিত আননৰ সমষ্টিবোৰৰ পুনৰ্গঠন, ২২ মে তাৰিখত জনজাতিসকলৰ ওপৰত গুলি চালনাৰ অনুসন্ধান কৰিবলৈ উচ্চ ক্ষমতা সম্পন্ন ‘শ্ৰায়িক তদন্ত’ বাৱস্থা আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰপাৰৰ অনুসূচীত আৰু অনুসূচীত নোহোৱা জনজাতি প্ৰধান অঞ্চলবোৰক লৈ ‘স্বায়ত্ব-শাসিত জনজাতি’ অঞ্চল সৃষ্টি কৰি ভাৰতৰ জাতীয় জীৱনত জনজাতিসকলৰ স্থান আৰু মৰ্যাদা নিৰ্ণয় কৰি দিব লাগে।’

যি সকলে আন্দোলনৰ ধাৰা ভালকৈ পৰ্যবেক্ষণ কৰি আহিছে তেওঁলোকে মতামত পোষণ কৰে যে দাবীবোৰক অগা-পিচাকৈ সজোৱাৰ ক্ৰম আকস্মিক ভাবে অহা নাই। পিটিচিএ’ই তাৰ বিভিন্ন দাবীবোৰৰ ভিতৰত কিহৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে এইটোৱে তাৰ ইঙ্গিত দিয়ে। এই ক্ৰমত দেখা যায় যে জনজাতি সংৰক্ষিত সমষ্টিবোৰৰ পুনৰ্গঠনক আগ ভাগ দিয়া হৈছে। এই পুনৰ্গঠনত নিশ্চয় কোনো নীতিগত কোনো ডাঙৰ প্ৰশ্ন জড়িত হৈ থকা নাই অথচ এইটোৱে জনজাতিসকলৰ অনুভূতিক বহু পৰিমাণে শান্ত কৰি ৰাখিব। ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলক শান্ত কৰিবলৈ বিশেষ কোনো ব্যৱস্থা নোলোৱাকৈ অকল পিটিচিএ’ক বিচ্ছেদকামী বুলি গৰিহনা দিলেই কোনো কাম নহয়। দমন নীতিয়ে সমস্যাৰ সমাধান কৰিব বা আন্দোলনক শান্ত কৰিব বুলি যদি কোনোবাই ভাবে তেনেহলে নিজকে ফাকি দিয়াহে হব। ইয়াক যিমান সোনকালে উপলব্ধি কৰা যায় সিমানেই সকলোৰে পক্ষে মঙ্গল। [মূল ইংৰাজীৰ পৰা অসমীয়াত অনুবাদ কৰি দিয়া হৈছে।]

সপ্তম অধ্যায়

অসমৰ বাহিৰৰ বাতৰি কাকতবোৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া

কলিকতাৰ বঙালী বাতৰি কাকত 'দৈনিক বসুমতী'ত সাংবাদিক শ্ৰীসমীৰ দাসে ১৪ জুন, ১৯৬৮ চনৰ সংখ্যাত লিখিছে :—

“.....উপজাতীয়দেৱেৰ ৰাজনৈতিক দাবি অৰ্থাৎ পৃথক ৰাজ্যেৰ দাবীৰ সাথে অনেক দায়িত্বশীল ৰাজনৈতিক মহল একমত নন এৰং এটা হয়তো বিজ্ঞান সন্মত দাবী নয়। সে যাই হ'ক সমতল ভূমিৰ উপজাতীয়দেৱেৰ সাম্প্ৰতিক গণআন্দোলনেৰ যথেষ্ট যৌক্তিকতা আছে।”

“.....নিৰক্ষতাৰ সুযোগ নিয়ে ও জনগ্ৰনসৰতাৰ দোহাই দিয়ে আসাম সৰকাৰ চালিয়েছে অৰ্থনৈতিক শোষণ ও অপশাসনেৰ ষ্টিমৰোলার।”

“.....সমতল ভূমিৰ উপজাতিৰা আজ জেগেছেন এৰং গণসংগ্ৰামেৰ মাধ্যম তাহাদেৰ অৰ্হেলিত (?) জীবনেৰ স্থায়সঙ্গত দাবীসমূহকে আদায় করতে বন্ধ পৰিকর। ৰাজ্য সৰকাৰকে ভূলেৰ মাণ্ডল কড়ায়-গণ্ডায় দিয়ে প্ৰায়শ্চিত্ত করতে হবে এটা ঐতিহাসিক সত্য, সূত্ৰাং এতে আশ্চৰ্যেৰ কি আছে?”

সপ্তাহিক বসুমতীয়ে 'কোকৰাঝাড়েৰ ঝড়' বোলা প্ৰবন্ধত লিখিছে :—

'উপজাতীয়দেৱেৰ স্বায়ত্ব-শাসনেৰ দাবী কতদূৰ ডানা বেধে থাকলে এই ধৰণেৰ বিদ্রোহাত্মক বিক্ষোভ দেখা দিতে পারে সৰকাৰেৰ তা পূৰ্ববাহেই অবহিত থাকার কথা। বিশেষ আসাম আজ পূৰ্বাঞ্চলেৰ সবচেয়ে সমস্যা কণ্টকিত প্ৰবলেম ৰাজ্য বা ষ্টেট। কোকৰাঝাড় শহৰেৰ একটি লোকসভা কেন্দ্ৰেৰ উপনিৰ্বাচনকে কেন্দ্ৰ করে উপজাতীয়দেৱেৰ ধূমায়িত অসন্তোষ অগ্ন্যুতপাতেৰ মত বিক্ষোৰিত হয়ে পড়েছে।

.....বোঝা যাচ্ছে পৰ্বতীয়াগণ এৰং উপজাতি সমাজ

স্বায়ত্বশাসনাধিকার না পাওয়া পর্যন্ত আপনাপন দাবীর পক্ষে সংগ্রাম চালিয়ে যাবেন।

সরকার পক্ষেও অধিককাল চুপ-চাপ বসে আগুনকে ধুইয়ে উঠতে দেওয়া যুক্তিযুক্ত নয়। কিন্তু সমস্যার সমাধান অপেক্ষা সমস্যাকে চক্রাকারে বাঢ়িয়ে নিয়ে শেষ চ্যালেঞ্জের সম্মুখীন হওয়াই আমাদের সরকারী নীতি। যাবতীয় আন্দোলনে সরকার এই নীতিই অবলম্বন করে থাকেন।

কিন্তু আসামকে অন্ততর দৃষ্টিকোণ থেকে দেখা দরকার। কেননা আসামে যারা বিক্ষুব্ধ তাদের মেজাজের সঙ্গে সাধারণ ভারতবাসীর মেজাজে তফাৎ আছে।.....

আসামের স্বায়ত্বশাসনকামী সম্প্রদায়গণ আত্মনিয়ন্ত্রণাধিকার লাভের জন্য বর্তমানে দ্বিতীয় কোনো স্বার্থের চিন্তায় দায়িত্বশীল আন্দোলনের মধ্যে দাবী আদায়ের উপায় খুজতে আর বোধহয় নারাজ। সুতরাং মিজো নাগা পর্বততায়ী সমস্যাকে ভিন্ন রাজনৈতিক দৃষ্টিকোণ থেকেই বিচার করে আশু সেইমত ব্যবস্থা গ্রহণের দরকার.....।

আসাম পুনর্গঠন পরিকল্পনার উপসংহারে আসতে আমাদের চিরাচরিত গড়িমসি ভাবটি ত্যাগ করতে হবে এবং কাল হরণের দ্বারা সমস্যার প্রকট ভাবটি মন্দাভূত করে আনার আশাও ত্যাগ করতে হবে। আর টালবাহানার অবসর সেই। দৃঢ়ভাবে একটি সুচিন্তিত সমাধানে অবিলম্বে উপনীত হওয়াই এখন একমাত্র করণীয় কাজ।

কলিকতাব হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডার্ড গুপের সাংবাদিক শ্রীপ্রদীপ কুমার দাশগুপ্তই বঙালী ভাষার দৈনিক কাকত 'আনন্দ বাজার পত্রিকা'ত ১২ জুন, ১৯৬৮ চনৰ সংখ্যাত প্রকাশিত প্রবন্ধ 'বিক্ষুব্ধ কোকরাঝাড় মহকুমা'ত লিখিছে :-

.....কিন্তু লাঠি চার্জ বা গুলি চালনা কি অনিবার্য ছিল? কোকরাঝাড়ে দেখলাম অনেকের মনে সে প্রশ্ন। ডি, সি, বলেন যে, ২০২৫ হাজার উপজাতীয় লোকের এই সমাবেশ তারা বাধা দেননি। বাধা দিলেন তখন, যখন ঐ দঙ্গল ১৪৪ ধারা অমান্য করে শহরের সীমানায়

ঢুকতে চাইল। শহরে ঢুকতে পারলে ওরা এস, ডি, অ, 'র আদানত
 ঘেরাও করত, তারও আগে শহরে ঢুকেই শান্তিনগরে রিফিউজীদের
 বসতিতে আগুন লাগিয়ে দিত। শান্তিনগরে সরকার যে সব
 রিফিউজীদের পুনর সংস্থাপন করেছেন উপজাতীয়রা নাকি তাদের ওপর
 ভীষণ খাপ্পা। কয়েক বছর আগে উভয় সম্প্রদায়ের মধ্যে ওখানে এতটি
 দাঙ্গা হয়েছিল। শোভাযাত্রীদের যে ওই ধরনের ছুরভিসন্ধি আছে সে
 কি সরকারী গোয়েন্দা বিভাগের খবর ছিল? ডি, সি, তার জবাব দিতে
 রাজি নন। পিটিসির অংশ বক্তব্য : সমাবেশে গৃহীত প্রস্তাবানুযায়ী
 শোভাযাত্রীরা একটি প্রতিবাদ পত্র নিয়ে যাচ্ছিল এস, ডি, অ'র কাছে—
 ১৪৪ ধারা ভঙ্গ করে শহরে। অসংখ্য লোককে এবং পিটিসির নেতৃবর্গকে
 গ্রেপ্তার করার প্রতিবাদ—১৪৪ ধারার প্রতিবাদ। ওরা যে নিরস্ত ছিল
 ডি, সি, নিজেই তা স্বীকার করেছেন। ওদের হাতে যে স্মারক লিপি
 ছিল গুলী চালানোর পর ডি, সি, স্বয়ং তা গ্রহণ করেছেন। তখন তিনি
 ওদের ৫০৬ জন প্রতিনিধির সঙ্গেও অবশ্যে আলাপ করতে রাজি ছিলেন।
 তবে এত সব ঘটনার পরে ওরাই তাতে রাজি হয়নি। কিন্তু প্রশ্ন হোল
 শহরের সে সীমারেখায় এস, ডি, অ, তো ফোঁজ নিয়ে আগে থেকেই
 উপস্থিত ছিলেন। স্মারক লিপি দেবার সময় কিস্তা পরে ওরা যদি
 হিংসার আশ্রয় নিত, শহরে ঢুকবার চেষ্টা করত লাঠি চার্জ গুলি চালনা
 নাহয় তখনই হোত।

কোকরাঝাড় ঘটনাবলীর তদন্ত না হলে দোষটা কোন পক্ষে কতখানি
 তা জানা যাবে না। কিন্তু কারা উপজাতীয়দের মুখ দাঙ্গার দিতে
 ফেরাতে চায়? পিটিসির অধ্যক্ষের মতে ওরা শাসক দলেরই চেলা চামুণ্ডা।
 প্রতিমন্ত্রী শ্রীরঞ্জন বসুমতারীর মতে ওরা পিটিসির লোক নয়, অহু
 একদল রাজনৈতিক উপগ্রহ।

সর্ববর্ষই ইংরাজী দৈনিক 'ষ্টেটসমেন' বাতরি কাকতব ২৯ মে, ১৯৬৮
 সংখ্যাত তার বিশেষ সংবাদ দাতাই লিখিছে :—

'ভোটের দিন আক পিচত ঘটনা ঘটনাবোবর সম্পর্কে কাউন্সিলর
 (পিটিচিএ) বক্তব্য আক স্থিলঙত পোরা তথ্য বা গোরালপাৰা জিলাব

প্ৰচাৰ বিভাগৰ দ্বাৰা বাতৰি কাকতবোৰলৈ তাৰ যোগে পঠোৱা বাৰ্ত্তা-
বোৰৰ মাজত গভীৰ পাৰ্থক্য দেখা যায়। এই দুই বক্তব্যৰ মাজত
কোনটো সত্য তাক নিৰ্ণয় কৰিব পাৰিব কাউন্সিলে বিচৰা মতে ন্যায়িক
তদন্তইহে। [ইংৰাজীৰ পৰা অসমীয়া অনুবাদ]

হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ডৰ ৫ জুন ১৯৬৮ সংখ্যাত প্ৰকাশিত 'আসাম নোটত'
এনেদৰে লিখিছে :—

'.....প্ৰত্যক্ষদৰ্শীৰ মতে নিৰস্ত্ৰ আৰু শান্তিপূৰ্ণ জনতাৰ ওপৰত
পুলিচে গুলি বৰ্ষণ কৰিলে আৰু জনজাতীয় ভূমিত বহুতো জনজাতীয় তেজ
বোৱাই দিয়া হল।'

ভৈয়ামৰ জনজাতিসকল শান্তিকামী লোক আৰু বিদ্ৰোহী মিজো
আৰু মগাসকলৰ দৰে তেওঁলোকে বিদেশী সাহায্যৰ দ্বাৰা নিজৰ আকাঙ্ক্ষা
পূৰণ কৰিবলৈ চিন্তা কৰা নাই। তেওঁলোকে যিটো বিচাৰিছে সেয়া হৈছে
ভাৰতীয় সংবিধানৰ ভিতৰত। প্লেইল ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিলে তেওঁ-
লোকৰ দাবি পূৰণ নোহোৱালৈকে দীৰ্ঘ দিনীয়া গণ-আন্দোলনৰ ভাবুকি
দিছে। সমস্যা ভাৰাক্ৰান্ত ৰাজ্যত আকৌ এটা সমস্যা সংযোজিত হল।
অসম চৰকাৰৰ অস্থিৰ আৰু অবিবেচিত নীতিয়েই এই দুৰ্ভাগ্যজনক
পৰিস্থিতিৰ কাৰণে দায়ী। পিটিচিএ'ৰ শক্তি বৃদ্ধি হৈয়েই আছে আৰু
যদিও বেছিভাগ বড়ো জাতীয় নেতাসকলেই নেতৃত্ব দি আছে ই ব্ৰহ্মপুত্ৰ
উপত্যকাৰ গোটেই জনজাতীয় লোককেই প্ৰতিনিধিত্ব কৰা বুলি দাবি
কৰে। [ইংৰাজীৰ অসমীয়া অনুবাদ]

হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ডেই ২ জুন, ১৯৬৮ তাৰিখৰ সংখ্যাত তাৰ
গোহাটী অফিচৰ সংবাদিকে লিখিছে :—

'.....কোকৰাঝাৰত থকা দুইদিন সময় ছোৱাত ভোট বৰ্জন
আৰু পুলিচৰ গুলি চালনাৰ পিচৰ পৰিস্থিতি সন্মুখে কংগ্ৰেছৰ নেতাসকলক
জনাবৰ কাৰণে গাওঁ অঞ্চলৰ পৰা অহা কেবাজনো লোকক মই লগ
পাইছিলো। এই লোকসকলৰ ভিতৰত কোনেও মোক এই ধাৰণা দিয়া
নাই যে, জনজাতীয় লোকে অজনজাতীয় লোকসকলৰ ওপৰত ৰাগান্বিত
হৈ আছে। তথাপি তেওঁলোকে জোৰ দি কৈছিল যে, পিটিচিএ'ৰ

অনুসৰণকাৰী আৰু তাৰ প্ৰতি সহানুভূতিশীল মানুহবোৰ বহুসংখ্যক লোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰাত আৰু পুলিচে গুলি চালনা কৰাত বৰ অসন্তুষ্ট আৰু পুনৰ ভোট গ্ৰহণত নিৰ্বাচন বৰ্জন কৰিবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ।

তেওঁলোকৰ ভিতৰত কিছুমান এইটোও কৈছে যে, পিটিচিএ'ৰ তৰফৰ পৰা অজনজাতীয় লোকসকলক ভোটদানৰ পৰা বিৰত থাকিবলৈ কোৱা নাই।" [ইংৰাজীৰ অসমীয়া অনুবাদ]

হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ডে - ৪ জুন, ১৯৬৮ চনৰ সংখ্যাত প্ৰকাশিত 'Leaders feel firing could be avoided' শিতানৰ প্ৰবন্ধত লিখিছে :

".....যিসকলে গুলি চালনা এৰাব পাৰিলেহেঁতেন বুলি অনুভব কৰে তেওঁলোকৰ ভিতৰত কিছুমান কংগ্ৰেছী নেতাও আছে (ৰাজ্যিক মন্ত্ৰী বণেন বসুমতাৰী আৰু কোকৰাঝাৰ জিলা কংগ্ৰেছৰ সভাপতি উত্তম ব্ৰহ্মৰ উপৰিও) তলত দিয়া যুক্তিবোৰৰ কাৰণে গুলি চালনা এৰাব পাৰিলে- হেঁতেন বুলি তেওঁলোকৰ দৃঢ় ধাৰণা :

(১) শোভাযাত্ৰী সকলে আগতে ঘোষণা কৰিছিল যে, তেওঁলোকে গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা লোকসকলৰ অৰ্চিৰে মুক্তি দাবি কৰি স্মাৰক পত্ৰ (পিটিচিএ'ই প্ৰতিবাদ পত্ৰ বুলি কৈছে) দাখিল কৰিবলৈ মহকুমাধিপতিৰ অফিচলৈ যায় ;

(২) ১৪৪ ধাৰাৰ আইন ভঙ্গ কৰাৰ প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ ঘটনাস্থলিত থকা মহকুমাধিপতিয়ে আগবাঢ়ি আহি স্মাৰক পত্ৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰিলেহেঁতেন ;

(৩) মহকুমাধিপতিৰ লগতেই সশস্ত্ৰ পুলিচ বাহিনী আছিল। জনতাই স্মাৰক পত্ৰ দাখিল কৰাৰ সময়ত বা পিচত হিংসাত্মক হৈ উঠিলে তেতিয়াই সশস্ত্ৰ পুলিচ বাহিনীক ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিলেহেঁতেন।

নই কোকৰাঝাৰত থকা সময়ছোৱাত উচ্চতম স্থানীয় কংগ্ৰেছ নেতাসকল, কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ নিৰ্বাচনত বিপ্লবী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ প্ৰাৰ্থী, কিছুমান ৰাজবংশী আৰু বঙালী নেতাসকল, কোকৰাঝাৰ টাউন কমিটিৰ চেয়াৰম্যান আৰু গাওঁৰ পৰা অহা ট্ৰাইবেল অনাট্ৰাইবেল

মুখপাত্ৰসকল আৰু প্লেইল ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অব আসামৰ সভাপতিক লগ পাইছিলো। পুলিচৰ গুলি চালনাৰ বিষয়ে এওঁলোকৰ বিবৰণ প্ৰায় প্ৰত্যেকৰে মৈতে মিলে যদিও কোনেও প্ৰত্যক্ষদৰ্শী বুলি দাবি কৰা নাছিল। এইবোৰ বিবৰণৰ লগত পিটিচিএ'ৰ পক্ষে নিৰ্বাচন বৰ্জন সংগ্ৰাম পৰিষদৰ সভাপতি শ্ৰী প্ৰসেনজিৎ ব্ৰহ্মই স্বাক্ষৰ কৰি বাতৰি কাকতবোৰলৈ দিয়া বিবৃতিৰ লগত বস্তুতঃ কোনো তফাৎ নাই। জিলাধিপতিয়ে প্ৰেছক জনোৱাৰ সময়ত আমাক কৈছিল যে, কেটামান সাধাৰণ কথাৰ বাহিৰে পিটিচিএ'ৰ উক্তিৰ লগত চৰকাৰী উক্তিৰ বিশেষ পাৰ্থক্য নাই।

..... এই সাধাৰণ কথাবিলাকৰ ভিতৰত কৌতূহলজনক কথা হল শোভাযাত্ৰীসকলৰ সংখ্যা। মহকুমাধিপতিয়ে ইয়াক ২০,০০০ (কুৰি হেজাৰ) বুলি কয়; কিন্তু পিটিচিএ'ৰ মতে ২৫,০০০ (পঁচিশ হেজাৰ)। অইন এটা বিবোধমূলক কথা হল শোভাযাত্ৰী সকল সশস্ত্ৰ আছিল নে নাই? মহকুমাধিপতিয়ে কেইজনমান শোভাযাত্ৰীক লাঠি আৰু ছাতি নিয়া দেখিছিল। এজন জখম হোৱা পুলিচে চাকুৰ দ্বাৰা আঘাত পোৱা বুলি কৈছে। জিলাধিপতিয়ে এসময়ত লঘুৰহস্ত কৰি কৈছিল যে, গড়কাপ্তানি বিভাগেই শোভাযাত্ৰী সকলক অস্ত্ৰ সববৰাহ কৰিছিল.....।

যদিও জিলাধিপতিয়ে কবলৈ পাহৰিছিল তথাপি এটা প্ৰধান পাৰ্থক্য হৈছে শোভাযাত্ৰী সকলৰ উদ্দেশ্য। পিটিচিএ'ৰ মতে এই বিৰাট জনতাৰ সমাবেশত সৰ্বদলীয়ভাৱে প্ৰস্তাৱাকাৰে প্ৰতিবাদৰ টোকা গৃহীত হৈছিল আৰু এই প্ৰতিবাদৰ টোকাক কৰ্তৃপক্ষৰ ওচৰত দাখিল কৰিবৰ কাৰণে কাচাৰিৰ ফালে শান্তিপূৰ্ণ ভাবে শোভাযাত্ৰা কৰি যাবলৈ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছিল।

কিন্তু জিলাধিপতিয়ে এইবিষয়ে দুই ধৰণৰ ব্যাখ্যা দিয়ে। বাতৰি কাকতবোৰলৈ পঠিয়া এটা চৰকাৰী ব্যাখ্যা মতে 'উগ্ৰ জনতাই মহকুমা-ধিপতিৰ অফিচ ঘেৰাও কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল।' জিলাধিপতিৰ অইন ব্যাখ্যাটো হৈছে যদি উশ্বল জনতাক চহৰৰ চৌহদিত সোমাবলৈ দিয়া

গলহেঁতেন তেনেহলে সিহঁতে শাস্তিনগৰৰ অজনজাতীয় বিফিউজী সকলৰ ঘৰবাৰী পুৰি ধ্বংস কৰিলেহেঁতেন ।

জিলাধিপতিয়ে আৰু কয় যে, শাস্তিনগৰত বিফিউজী সকলক বসতি দিয়াৰ কাৰণে কেইবছৰমান আগতে বিফিউজি আৰু জনজাতীয় লোকসকলৰ মাজত সংঘৰ্ষ হৈছিল যদি কুৰি হেজাৰৰ বিৰাট জনতাক বিফিউজী কলোনীত সোমাবলৈ দিয়া গলহেঁতেন, অনুৰূপ সংঘৰ্ষ সৃষ্টি হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছিল । এইটো কোৱা যুক্ত যে, শোভাবাত্ৰী সকলে যি ফালেদি চহৰলৈ আগুৱাই আহিছিল শাস্তিনগৰ-সেই ফালেই পৰে ।

জিলাধিপতি শ্ৰীহৰেন্দ্ৰ নাথ দাসৰ কৃত অপকৰ্মৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ মুখ বচোৱা ব্যাখ্যাৰ ওপৰত মন্তব্য কৰিবলৈ আমাৰ ইচ্ছা নাই । কিন্তু এটা কথা স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰা উচিত হব যে, জিলাধিপতিয়ে কোৱা মতে শাস্তিনগৰৰ বিফিউজী আৰু জনজাতীসকলৰ মাজত অতীতত কোনো ধৰণৰ সঙ্ঘৰ্ষ বা দাঙ্গা-হাঙ্গামা হোৱা নাই । কেই বছৰমান আগতে স্থানীয় মুছলমান আৰু বঙালী বিফিউজীৰ মাজতহে কাজিয়া হৈছিল । এই কাজিয়াও শ্ৰীপ্ৰসেনজিৎ, প্ৰফেচৰ চৰণ নাৰ্জাৰী প্ৰমুখ্যে তৰুণ জনজাতীয় নেতাসকলেহে মধ্যস্থতা কৰি পৰিস্থিতি আয়ত্বাধীনত আনিবলৈ সহায় কৰিছিল । আৰু উল্লেখ কৰা যায় যে, বিফিউজীবিলাক অহাৰ আগতে শাস্তিনগৰ এলেকা মুছলমানসকলৰ গাওঁ আছিল ।

অষ্টম অধ্যায়

অসমৰ বিভিন্ন ৰাজনৈতিক দলসমূহৰ

প্ৰতিক্ৰিয়া

কংগ্ৰেছৰ দলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া :

কংগ্ৰেছেই অসম ৰাজ্যৰ প্ৰাধান ৰাজনৈতিক দল আৰু স্বাধীনতাৰ পিচত বৰ্তমানলৈকে অসমত এককভাবে চৰকাৰ গঠন কৰি আহিছে ।

কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচনত প্ৰতিবন্ধিতা কৰিবলৈ
কংগ্ৰেছে প্ৰাৰ্থী থিয় কৰোৱাইছিল।

আমি যিমানদূৰ জানো অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিয়ে পিটিচিএ'ৰ
উপনিৰ্বাচন বৰ্জন আৰু ২২ মে তাৰিখে পুলিচৰ গুলি চালনা ইত্যাদি
বিষয়ে কোনো প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা নাই। অৱশ্যে কোকৰাঝাৰ জিলা
কংগ্ৰেছ কমিটিয়ে ৫ জুনত বহা তাৰ এক বৈঠকত কোকৰাঝাৰৰ বিভিন্ন
সম্প্ৰদায়বিলাকৰ মাজত আস্থাহীনতা আৰু নিৰাপত্তা বিহীনতাৰ মনোভাৱ
গঢ়ি উঠাত গভীৰ উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰি প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে। ৯ জুন, ১৯৬৮
তাৰিখে 'অসম ট্ৰিবিউনলত' প্ৰকাশিত প্ৰেচ ট্ৰাষ্ট অৱ ইণ্ডিয়াৰ বাতৰি মতে
প্ৰস্তাৱত আৰু কোৱা হয় যে, এইবোৰ হবলৈ পাইছে প্লেইল ট্ৰাইবেলচ্
কাউন্সিল অৱ আসামে ১৯ মে'ত উপনিৰ্বাচন বৰ্জন কৰা আৰু ২২ মে
তাৰিখে পুলিচে কোকৰাঝাৰৰ জনজাতীয় শোভাযাত্ৰীসকলৰ ওপৰত গুলি
চালনাৰ ফলতেই। এই দুটা ঘটনাই এই অঞ্চলত একতা আৰু জাতীয়
সংহতিক বিনষ্ট কৰিবলৈ লৈছে। প্ৰস্তাৱত পিটিচিএ'ৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জন
আৰু পুলিচৰ গুলি চালনাত পৰিতাপ কৰে আৰু পুলিচৰ গুলি চালনাৰ
পিচত অক্ষম হৈ যোৱা মানুহবিলাকৰ কাৰণে ক্ষতিপূৰণ দাবী কৰে।

অইন এটা প্ৰস্তাৱযোগে কোকৰাঝাৰৰ বাইজৰ মাজত আস্থা
ঘূৰাই আনিবৰ কাৰণে সজ্জাতি দল এটা পঠাবলৈ প্ৰদেশ কংগ্ৰেছৰ
সভাপতিক অনুৰোধ কৰা হয়।

কোকৰাঝাৰ জিলা কংগ্ৰেছৰ এই প্ৰস্তাৱ মতে অসম প্ৰদেশ
কংগ্ৰেছ কমিটিয়ে দহজনীয়া শান্তি কমিটি এটা কোকৰাঝাৰলৈ পঠায়।
এই শান্তি কমিটিৰ নেতৃত্ব গ্ৰহণ কৰে প্ৰদেশ কংগ্ৰেছৰ সভাপতি শ্ৰীবিজয়
চন্দ্ৰ ভাগৱতী স্বয়ং নিজেই। উপনিৰ্বাচনত কংগ্ৰেছ দলৰ প্ৰাৰ্থী শ্ৰীধৰণীধৰ
বসুমতাৰীও শান্তি কমিটিৰ সদস্য হৈ আহে।

কংগ্ৰেছী শান্তি মিচনৰ কাৰ্য্যকলাপ

অকল কংগ্ৰেছী সকলৰ দ্বাৰাই গঠিত এই শান্তি মিচন বিজনী,

চিদলী, কোকৰাঝাৰ আৰু গোসাইগাওঁৰ দৰে কোকৰাঝাৰ মহকুমাৰ কেন্দ্ৰ
ঠাইবোৰত ঘূৰি মিটিং পাতে ।

কলিকতাৰ হিন্দুস্থান গুপৰ লগত জড়িত থকা সাংবাদিক
শ্ৰীপ্ৰদীপ দাশগুপ্তই ১২ জুন, ১৯৬৮ ইং তাৰিখত 'আনন্দ বাজাৰ
পত্ৰিকাত প্ৰকাশিত' তাৰ বঙালী ভাষাৰ প্ৰবন্ধ 'বিষ্ফুৰু কোকৰাঝাৰ
মহকুমা'ত এই শাস্তি মিচনেৰ এইদৰে লিখিছে :—

“স্বৰ্গে এলাম কোকৰাঝাডু কংগ্ৰেচনেৰ নেতা ব্যক্তিদেৰ গোখে ঘুম
নেই স্নানখাওয়ার টাইম নেই, গ্রাম থেকে গ্রামান্তরে যাচ্ছেন ও গলদক্ষ
হচ্ছেন। এবারকার মিশন অণ্ড। মুখে শান্তিৰ বাণী হাতে মুঠো মুঠো
প্ৰচাৰপত্ৰ। প্ৰচাৰপত্ৰে বিভিন্ন পৰ্য্যায়ের বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ের যোলজন
নেতার স্বাক্ষৰ। আবেদন : শান্তি ফিৰিয়ে আনুন, সকল সম্প্ৰদায়ের
মধ্যে সন্তৰ ও সম্প্ৰীতি অটুট রাখুন।

শাস্তি কথাটার অনেক ভাষা। অশান্ত না বলে প্ৰকৃতপক্ষে বলা
উচিত : কোকৰাঝাডু মহকুমা বিষ্ফুৰু, বিশেষতঃ সে অঞ্চলের প্ৰায়
দেৱলক্ষ বড়ো-কাছাড়ী উপজাতীয় সম্প্ৰদায়। কাৰণ গত কয়দিনে প্ৰায়
হাজাৰ অনেক বড়ো-কাছাড়ী আৰাল বৃদ্ধ বণিতাকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰা
হোয়েছে।.....”

কংগ্ৰেচ দলৰ তথাকথিত এই শাস্তি মিচনে কোকৰাঝাৰ মহকুমা
এলেকাত বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ মাজত শান্তি আৰু মৈত্ৰী স্থাপনৰ নামত দুটা
কাম কৰে : (১) প্ৰথমটো হল নিজ দলৰ প্ৰাৰ্থী শ্ৰীধৰণীধৰ বসুমতাৰীক
লগত লৈ তাৰ কাৰণে নিৰ্বাচনী প্ৰচাৰ চলাও আৰু (২) দ্বিতীয়তঃ প্লেইন্স
ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অৱ আসামক সাম্প্ৰদায়িক, বিচ্ছেদকামী আৰু জাতীয়
বিৰোধী শক্তি বুলি গৰিহণা দি প্ৰচাৰ কৰি কুৰে।

২৪ জুন, ১৯৬৮ তাৰিখে এই শাস্তি মিচনে বিজনীৰ ৪ মাইল উত্তৰে
ববোবজাৰত এখন সভা পাতে। এই সভাত ববোবজাৰ আঞ্চলিক
পঞ্চায়তৰ উপ-সভাপতি শ্ৰীভূবেন্দ্ৰ নাৰ্জ্জাবীয়ে পুলিচৰ আতিশয্যা আৰু
জনজাতীয়লোকসকলৰ ওপৰত জুলুম চলোৱাৰ তীব্ৰ নিন্দা কৰি বক্তৃতা
দিয়ে। জনজাতীয় বাইজৰ হৈ তেওঁ কেবাটাও দাবী দাঙি ধৰে। তাৰ

অন্তিম হল কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জ্জন সংক্ৰান্তত
 গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা সকলো লোককে বিনা সৰ্ত্তে অচিৰে মুক্তি দাবী। যদিও
 শাস্তি মিচনৰ নেতা আৰু প্ৰদেশ কংগ্ৰেছৰ সভাপতি শ্ৰীবিজয় চন্দ্ৰ
 ভাগৱতীয়ে নিৰ্ভয় দি সকলোকে মনৰ কথা অকপটে প্ৰকাশ কৰিবলৈ
 আহ্বান জনাইছিল তথাপি শ্ৰীনাৰ্জ্জাবীয়ে এই সভাত বক্তৃতা দিয়া কাৰণে
 সিদিনাখনেই ৰাতি গ্ৰেপ্তাৰ হয়। লগতে সিদিনাখন সভাত উপস্থিত থকা
 কেবাজনো বিশিষ্ট জনজাতীয়লোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হয়।

অসম প্ৰদেশ কংগ্ৰেছ কমিটিৰ সভাপতি শ্ৰীবিজয় চন্দ্ৰ ভাগৱতীয়ে
 তেওঁৰ দিল্লী যাত্ৰাৰ সময়ত ২৮ মে, ১৯৬৮ ভাৰিখে বাতৰি কাকতবোৰলৈ
 এটা বিবৃতি দিয়ে। বিবৃতিত তেওঁ কয় যে :—

ভৈয়ামৰ জনজাতীয় পৰিষদৰ দ্বাৰা কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ
 উপনিৰ্বাচন বৰ্জ্জন কৰাৰ ফলত যি পৰিস্থিতিৰ উদ্ভৱ হল সি বিশেষ
 উদ্বেগজনক। গণতন্ত্ৰৰ প্ৰধান স্বৰ্ত্ত হৈছে নিৰ্ব্ববাদে আৰু স্বাধীনভাবে
 ভোটদানৰ অধিকাৰ। গতিকে এজনক বাধা দিয়া মানে গণতন্ত্ৰৰ মূল
 নীতিৰে বিৰোধীতা কৰা আৰু লগৰীয়া আন এজন নাগৰিকৰ মৌলিক
 অধিকাৰ কুন্ন কৰা। সেই কাৰণে কোকৰাঝাৰত নিৰ্ব্বাচন বৰ্জ্জন কৰিবলৈ
 গৈ ভোটদিবলৈ ইচ্ছা কৰা মানুহক বাধা দিয়াৰ চেষ্টা হোৱাটো বৰ
 পৰিতাপৰ কথা হৈছে।

শ্ৰীভাগৱতীয়ে বৰ কৌশলেৰে কিয় যে, জনজাতীয়লোক আজি
 আন্দোলনৰ পথ বাচি লবলৈ বাধ্য হৈছে তাক এৰাই অকল নিৰ্ব্বাচন
 বৰ্জ্জনক গৰিহনা দিলে। সেইটোও কৰিলে পিটিচিএ'ই প্ৰকৃততে কেনে
 ধৰণেৰে নিৰ্ব্বাচন বৰ্জ্জন কৰিলে তাৰ নিৰ্ভৰযোগ্য সাৰ্থক খবৰ নলৈ বিকৃত
 ব্যাখ্যা কৰিছে। গণতন্ত্ৰৰ সৰ্ব্বপ্ৰধান স্বৰ্ত্তৰ কাৰণে ওকালতি কৰোতা
 শ্ৰীভাগৱতীয়ে তেনেই পাহৰি গল যে জনজাতিসকলৰ বিশেষ প্ৰতিনিধি
 নিৰ্ব্বাচনাৰ্থে অকল জনজাতিসকলৰ কাৰণে সংৰক্ষিত বিধান সভা আৰু
 লোকসভাৰ আসনবোৰৰ সমষ্টিবিলাকত অজনজাতীয় লোকসকলক সংখ্যা
 গৰিষ্ঠ কৰি অজনজাতীয় ভোটাৰৰ দ্বাৰাই জনজাতীয় প্ৰতিনিধি নিৰ্ব্বাচন
 কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে গণতান্ত্ৰিক অসম চৰকাৰে ট্ৰাইবেল বেন্ৰট আৰু

স্বাধীনতাৰ জৰিয়তে জনজাতিসকলৰ ভূমি আৰু এলাকা সংৰক্ষণৰ পবিত্ৰ
প্ৰতিশ্ৰুতি পালন কৰিছে সেই এলাকাবিলাকক অজনজাতি সংখ্যা
প্ৰধান অঞ্চলত পৰিণত কৰাৰ ষড়যন্ত্ৰেৰে। শ্ৰীভাগৱতীৰ এয়া স্বাৰ্থজড়িত
সমালোচনা, প্ৰকৃত নেতাৰ নিৰপেক্ষ বিচাৰ নহয়।

ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাজ্যিক শাখা

ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ অসম ৰাজ্যিক শাখাই কোক্‌ছাৰাৰ লোক
সভাৰ উপনিৰ্বাচনত বিখ্যাত শিল্পীনেতা শ্ৰীবিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভাৰ প্ৰাৰ্থনিক
সমৰ্থন কৰিছিল।

ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে ভাৰতৰ সংখ্যালঘু ভাষা-কৃষ্টি গোষ্ঠিৰ
নিৰাপত্তাৰ কাৰণে আৰু সেইবোৰ গোষ্ঠিয়ে অৰ্থাৎ জনজাতিসকলে যাতে
বাধাহীন বিকাশ লাভ কৰি পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ জাতিত পৰিণত হব পাৰে তাৰ
কাৰণে জনজাতিসকলৰ কাৰণে স্বায়ত্ব-শাসন অপৰিহাৰ্য্য বুলি ভাবে।
ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ অসম ৰাজ্যিক শাখাই পৰ্বতীয়াসকলৰ কাৰণে
পৃথক ৰাজ্যৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰে। এনেকি প্ৰয়োজন হলে প্ৰত্যেক ভাষা
গোষ্ঠিৰ কাৰণে একোটাকৈ সুকীয়া ৰাজ্য গঠনকো সমৰ্থন কৰে। কিন্তু
এই ৰাজনৈতিক দলে ভৈয়াম অঞ্চলৰ বিভিন্ন জনজাতীয় ভাষাগোষ্ঠিৰ
ক্ষেত্ৰৰ এতিয়ালৈকে বিস্ময়কৰ ভাবেই নিৰবতা অৱলম্বন কৰিছে।

ৰাজ্যিক কমিউনিষ্ট দলৰ সম্পাদক আৰু অসম বিধান সভাৰ সদস্য
শ্ৰীফণী বৰাই বাতৰি কাকতবোৰলৈ দিয়া বিবৃতিত চৰকাৰৰ চোকা
সমালোচনা কৰি কয় যে, 'পৰিস্থিতিক বুজি কৌশলেৰে সমস্যাৰ সমাধানত
অসম চৰকাৰ ব্যৰ্থ হৈছে।

'স্বাৰ্থজড়িত দলসমূহে বিশেষকৈ শাসক কংগ্ৰেছ দলে 'গোটেই
পৰিস্থিতিকে সাম্প্ৰদায়িক বিবোধ আৰু কন্দলত পৰিণত কৰিবলৈ
বিচাৰিছিল। এইটো বৰ দুৰ্ভাগ্যজনক যে, প্ৰশাসনৰ কিছু অংশকো
এই উদ্দেশ্যত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল।

আসাম টি বিউনত ৮ জুন, ১৯৬৮ তাৰিখে প্ৰকাশিত এই বিবৃতিত
তেওঁ আৰু কয় যে, কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে চিদলী আৰু কোকৰাঝাৰত পুলিচৰ
লাঠি আৰু গুলি চালনাক তদন্ত কৰিবলৈ 'গ্ৰামিক তদন্ত' ব্যৱস্থা কৰিব
লাগে বুলি দাবী কৰে।

কলিকতাৰ হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ডে আৰু যোগ দিয়ে, 'যেতিয়া মই
দেখিলো, শ্ৰীমতী কয়, যে কিছুমান কংগ্ৰেছীসকলে অজনজাতীয় ভোটৰ
সকলৰ মাজত ১৯ মে, তাৰিখে ভোটৰ দিনত জনজাতি বিদ্বেষী প্ৰচাৰ
কাৰ্য্য চলাইছে তেতিয়া মই তবধ মানি ছলো।

বিপ্লবী কমিউনিষ্ট দল

ভাৰতীয় বিপ্লবী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ অসম ৰাজ্যিক শাখাই কোকৰা-
ঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰিবলৈ প্ৰাৰ্থী দিয়ে।

অসম ৰাজ্যিক বিপ্লবী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ সম্পাদক প্ৰফেচৰ বানেশ্বৰ
শইকায়ীয়ে প্ৰেছ বিবৃতিত কয়, 'গুলি চালনাৰ ফলত কেবাল' লোকে
আহত হয়। তাৰে ভিতৰত সাতজনৰ অৱস্থা গুৰুতৰ। কোকৰাঝাৰত
উপনিৰ্বাচনৰ কাৰণে অৱস্থিত বিপ্লবী কমিউনিষ্ট দলৰ নেতাগৰাকীয়ে
জনজাতীয় লোকসকলৰ ৰাজনৈতিক আকাজ্যক দমন কৰিবলৈ পুলিচৰ
বৰ্বৰ শক্তি প্ৰয়োগক তীব্ৰ নিন্দা কৰে আৰু ১৯ মে, ১৯৬৮ তাৰিখ
দেওবাৰে গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা সত্যাগ্ৰহীসকলৰ মুক্তি দাবী কৰে।

[হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ড, ২৩ মে, ১৯৬৮ টং]

কোকৰাঝাৰৰ উপনিৰ্বাচনত বিপ্লবী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ প্ৰাৰ্থী আৰু
গোৱালপাৰা জিলা বিপ্লবী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ সম্পাদক শ্ৰী প্ৰকাশ
চন্দ্ৰ বসুমতাৰীয়ে বাতৰি কাকতলৈ বিবৃতি দি কয় :

'আন্দোলনকাৰী জনতা মাৰাত্মক অস্থ শত্ৰেৰে সুসজ্জিত আছিল
বুলি কোনো কোনো সংবাদ পত্ৰত প্ৰকাশিত সংবাদ সম্পূৰ্ণ মিছা।
কোকৰাঝাৰৰ অশান্তিত বিপৰ্য্যস্ত হৈছিল এই বাতৰিও সম্পূৰ্ণ কল্পনামূলক।

১৯ মে'ত চিদলী জেইল ভাঙি বন্দীসকলক মুক্ত কৰাৰ বাতৰিও বিকৃত, কাৰণ চিদলীত তেনে কোনো জেলখানাই নাই।

১৯ মে'ৰ নিৰ্বাচন বয়কট সংক্রান্তত ভৈয়ামৰ জনজাতি পৰিষদৰ নেতৃবৃন্দ আৰু বহু কৰ্মী গ্ৰেপ্তাৰ হয়। এইসকল বন্দীৰ মুক্তিৰ দাবিত ২২ মে'ত কোকৰাঝাৰৰ মহকুমাধিপতিৰ ওচৰত গণ শোভাযাত্ৰাৰ জৰিয়তে এখন স্মাৰক পত্ৰ দাখিল কৰাৰ কৰ্মসূচী পূৰ্বে ঘোষণা কৰা হয়। তাক বন্ধ কৰাৰ কাৰণেই ১৪৪ ধাৰা জাৰি আৰু তাৰ পৰিণতি হিচাপেই গুলি বৰ্ষণ, বহুত আহত, বহুতো গ্ৰেপ্তাৰ আদি ঘটনা ঘটে।

বন্দীমুক্তিৰ দাবীত সমদলৰ নিচিনা এটা গণতান্ত্ৰিক অধিকাৰক পুলিচ আৰু ক্ষমতাৰ দ্বাৰা স্কুগ কৰাৰ এই অগ্ৰায় কাৰ্যৰ আমি প্ৰতিবাদ কৰো। এই কাৰ্য্য নকৰাহেঁতেন তেনে কলঙ্কজনক ঘটনা নঘটিলেহেঁতেন। তেনে স্বেচ্ছাচাৰী কাৰ্য্যৰ সমৰ্থনত এই ধৰণৰ অসত্য আৰু কাল্পনিক সংবাদ পৰিবেশন কৰাৰ ওপৰত আম তীব্ৰ নিন্দা জমাও।

.....বিপ্লবী কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে ইয়াৰ তীব্ৰ প্ৰতিবাদ কৰিছে আৰু দাবী কৰিছে,—সাক্ষা আইন, ১৪৪ ধাৰা ইত্যাদি অগণতান্ত্ৰিক উৎপীড়নমূলক বিধি নিষেধ অনতিপলমে সকলো ঠাইৰ পৰা উঠাই দিয়া হওক। পুলিচৰ গুলি চালনাৰ তদন্ত হব লাগে।

শ্ৰীপ্ৰকাশ চন্দ্ৰ বসুমতাৰীৰ এই বিবৃতিক ৪ জুন, ১৯৬৮ চনৰ 'নতুন অসমীয়া'ৰ পৰা উদ্ধৃত কৰি দিয়া হল।

সংযুক্ত চাৰিয়েলিষ্ট পাৰ্টি

ভাৰতীয় সংযুক্ত চাৰিয়েলিষ্ট পাৰ্টিৰ অসম শাখাই ১লা আৰু ২ৰা জুন, ১৯৬৮ তাৰিখে গুৱাহাটীত বহা বৈঠকত বিনা প্ৰৰোচনাতেই ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলৰ একাংশৰ ওপৰত কোকৰাঝাৰত গুলি চালনা আৰু তাৰ পটভূমিৰ তদন্ত কৰিবলৈ অবিলম্বে উচ্চ ক্ষমতা সম্পন্ন গ্ৰাফিক তদন্ত আয়োগৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে বুলি দাবী জনাই প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে।

(অসম ট্ৰিবিউন, ৬ জুন ১৯৬৮ ইং)

সংযুক্ত চটিয়েলিষ্ট পাৰ্টিৰ অসম ৰাজ্যিক শাখাই উক্ত প্ৰস্তাৱৰ নকল এটা পিটিচিএ'ৰ প্ৰধান কাৰ্যালয়লৈ পঠিয়াই দিয়ে। মূল প্ৰস্তাৱটো এনেদৰে :

“কোকৰাঝাৰ সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচনৰ বৰ্জন সম্বন্ধে সেই অঞ্চলৰ ভৈয়ামৰ জনজাতীয় লোকসকলৰ একাংশৰ আন্দোলনক কেন্দ্ৰ কৰি যি অশান্ত পৰিস্থিতিৰ উদ্ভৱ হৈছে সেই সম্বন্ধে পাৰ্টিয়ে গভীৰ উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰে। ইতিমধ্যে কাগজে পত্ৰই প্ৰকাশ পোৱা মতে চৰকাৰৰ গুলি চালনা সম্পূৰ্ণ অনাবশ্যক আছিল। গতিকে সেই গুলি চালনাৰ পাৰ্টিয়ে তীব্ৰ প্ৰতিবাদ জনায়। কোকৰাঝাৰৰ ঘটনা সম্বন্ধে এটা উচ্চ ক্ষমতা সম্পন্ন তদন্ত আয়োগ গঠন কৰিবলৈ পাৰ্টিয়ে চৰকাৰক দাবী জনায়। লগতে ভৈয়ামৰ জনজাতীয় পৰিষদক পৃথকতাবাদী মনোভাৱ ত্যাগ কৰি চৰকাৰৰ অন্তায় অবিচাৰৰ বিৰুদ্ধে অসমৰ অন্যান্য গণতান্ত্ৰিক শক্তিৰ নৈতে লগ লাগি আন্দোলন কৰিবলৈ আহ্বান জনায়।

আহোম টাই-মঙ্গোলীয় ৰাজ্য পৰিষদ

আহোম-টাই গোষ্ঠিৰ মানুহবোৰৰ মাজত প্ৰভূত প্ৰভাৱ থকা আহোম টাই মঙ্গোলীয় ৰাজ্য পৰিষদে পুনৰগঠিত অসমত লক্ষীমপুৰ আৰু শিৱসাগৰ জিলাক লৈ এটা সুকীয়া ৰাজ্য নাইবা স্বায়ত্বশাসিত গোট এটা বিচাৰিছে।

২৫ মে, ১৯৬৮ তাৰিখে গড়গাৱত বহা জৰুৰী অধিবেশনত পৰিষদে এই মন্ত্ৰে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে :

‘সাম্প্ৰতিক ঘটি ঘোৱা ঘটনাবোৰ গভীৰ ভাবে পৰ্যালোচনা কৰি পৰিষদে নিশ্চিত হৈছে যে, মঙ্গোলীয় গোষ্ঠিৰ বিভিন্ন ভাষা-ভাষী লোকসকলক স্বায়ত্ব শাসন দি পৰ্বৰত আৰু ভৈয়াম অঞ্চলত চাৰিটা বা ততোধিক গোটৰ সৃষ্টি কৰি অসমক পুনৰগঠন সমস্তাৰ আটাইতকৈ উত্তম সমাধান। ইয়াৰ বাহিৰে অইন যি কোনো সমাধানেই তপলি মৰা ধৰণৰহে হব।

প্ৰস্তাৱটোত কোকৰাঝাৰ আৰু চিদলীত প্লেইন্স ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অৱ আসামৰ নেতা আৰু স্বেচ্ছাসেৱক সকলৰ ওপৰত পুলিচ ব্যৱস্থাৰ আতিশয্যা আৰু কঠোৰতাত গভীৰ উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰে। প্ৰস্তাৱটোত আৰু কোৱা হয় যে, পিটিচিএ'ৰ কাৰ্য্যবোৰক ৰাজনৈতিক শোষণ আৰু তেওঁলোকৰ শ্ৰায় দাবীৰ অবিৰত প্ৰত্যাখ্যান জনিত ভৈয়ামৰ মঙ্গোনীয় জনজাতিসকলৰ ৰাজনৈতিক নৈৰাশ্যৰ বহিঃপ্ৰকাশ বুলি ধৰি লব লাগে।

পৰিষদে কাউন্সিলৰ দাবীৰ প্ৰতি পূৰ্ণ সমৰ্থন আৰু সহানুভূতি জনায় আৰু আটক হোৱা সকলোৰে তৎক্ষণাত মুক্তি দাবী কৰে।

সৰ্দৌ অসম কাৰ্বি যুবক সন্তা

অসম কাৰ্বি বিচো-আ-দৰবাৰৰ সম্পাদক শ্ৰীবিৰণসিং ইংটি, বি-এ, ডাঙৰীয়াই মিকিৰ পাহাৰৰ ডিফুৰ পৰা তেওঁলোকৰ দৰবাৰে ২৬ মে, ১৯৬৮ তাৰিখত ডিফুৰ অধিবেশনত গ্ৰহণ কৰা নিম্ন উল্লিখিত প্ৰস্তাৱ পিটিচিএ'ৰ প্ৰধান কাৰ্য্যালয়লৈ পঠাই দিয়ে :—

'প্ৰস্তাৱ কৰা যায় যে, ৰাজনৈতিক কাৰণত কোকৰাঝাৰত ঘটি যোৱা সাম্প্ৰতিক ঘটনাৰ আশু সমাধান কৰা নিতান্ত প্ৰয়োজন। অসম কাৰ্বি-বিচো-আ-দৰবাৰে ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ স্বায়ত্ব-শাসিত জিলাৰ কাৰণে চলোৱা আন্দোলনক সমৰ্থন কৰে আৰু তেওঁলোকলৈ সহানুভূতি জনায়।

পিপলচ্ ডেমক্ৰাটিক পাৰ্টি

উত্তৰ কাচাৰৰ পিপলচ্ ডেমক্ৰাটিক পাৰ্টিয়ে ৩ জুন, ১৯৬৮ তাৰিখত উত্তৰ কাচাৰ স্বায়ত্ব-শাসিত জিলা কাউন্সিলৰ চীফ একজিকিউটিভ মেম্বাৰৰ সভাপতিত্বত হাফলঙত বহা এক বৈঠকত ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ উদ্দেশ্য আৰু তাৰ কাৰণে কষ্টভোগ কৰাৰ প্ৰতি সহানুভূতি জনাই প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰে। প্ৰস্তাৱটো এই ধৰণৰ :—

সম্প্ৰতি কোকৰাঝাৰত ঘটি যোৱা ঘটনাবোৰৰ বিষয়ে পাৰ্টিয়ে গভীৰ উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰে আৰু তাৰ মানুহবিলাকৰ উদ্দেশ্য আৰু তাৰ কাৰণে কষ্টভোগ কৰাৰ প্ৰতি গভীৰ সহানুভূতি জনায়। সেই কাৰণে এই সভাই গ্ৰেপ্তাৰ হোৱা লোকসকলৰ তৎক্ষণাত মুক্তি দিব লাগে আৰু বড়ো-কছাৰী-সকলৰ নায্য দাবী মানি লৈ সমস্যাৰ সমাধান কৰিবলৈ চৰকাৰক টানি অনুৰোধ জনায়।

নিখিল অসম কৃষক আৰু উদ্বাস্ত উচ্ছেদ প্ৰতিৰোধ কমিটি

নিখিল অসম কৃষক আৰু উদ্বাস্ত উচ্ছেদ প্ৰতিৰোধ কমিটিৰ সাধাৰণ সম্পাদক শ্ৰীবিনয় বায়ে প্ৰেচ বিক্ৰমপুত্ৰি যোগে কয় যে, ২২ মে তাৰিখে কোকৰাঝাৰত নিৰস্ত্ৰ আৰু শান্তিপূৰ্ণ জনজাতীয় জনতাৰ ওপৰত গুলি চালনা কৰি অসম চৰকাৰে পৰিস্থিতিটো জটিল কৰি তুলিছে। তেওঁ আৰু কয় যে, কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ ৰাজ্যিক চৰকাৰ উভয়েই এই সীমান্তবৰ্তী জিলাখনৰ সমস্যাৰ সম্বন্ধে ওয়াৰ্কিৰহাল থকাটো উচিত আছিল। শ্ৰীবায়ে পুলিচৰ গুলি চালনাক নিন্দা কৰে আৰু গ্ৰাযিক তদন্ত হব লাগে বুলি দাবী জনায়।

শ্ৰীবায়েৰ এই বিবৃতি ৩০ মে. ১৯৬৮ চনৰ হিন্দুস্থান ষ্টাণ্ডাৰ্ড কাকতত প্ৰকাশিত হৈছিল।

নবম অধ্যায়

অসম চৰকাৰৰ মনোভাব

পিটিচিএ' তথা ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ ৰাজনৈতিক আকাঙ্ক্ষাৰ প্ৰতি অসম চৰকাৰৰ মনোভাব গোৱালপাৰা জিলাৰ জিলাধিপতিৰ ভাষাত

স্পষ্টকৈ ফুটি ওলাইছে। ১৯ মে, ১৯৬৮ তাৰিখৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জ্জনৰ পিচত পিটিচিএ'ৰ নেতাসকলক নিৰাৰক নিৰোধ আইনত আৱদ্ধ কৰি বখাৰ যুক্তি হিচাপে গোৱালপাৰা জিলাৰ জিলাধিপতি শ্ৰীহৰেন্দ্ৰ কুমাৰ দাস, আই, এ, এচ, ডাঙৰীয়াই দৰ্শায় যে, 'পিটিচিএ' আৰু বড়ো সাহিত্য সভাৰ সভাসকলে আইনক হাতত লৈ টাইবেল বেষ্ট আৰু ব্লকবোৰৰ পৰা অজনজাতিসকলক বলপূৰ্বক খেদি দিয়াত বিশ্বাস কৰে। তেওঁলোকে প্ৰণালী বদ্ধ ভাবে জনজাতিসকলৰ মাজত অজনজাতি বিদ্বেষী মনোভাব (Hate non-tribal hysteria) গঢ়ি তুলিবলৈ প্ৰচাৰ কাৰ্য্য চলাই আহিছে। বাহুল্যৰ ভাবে আৰু আনুষ্ঠানিক ভাবে তেওঁলোকে অগ্ন্যুপাদক, প্ৰবোচনা মূলক, অস্বস্তিকৰ আৰু চিন্তা-উদ্বোধক বক্তৃতাবলী দি ভৈয়ানৰ জনজাতিসকলৰ মাজত সাম্প্ৰদায়িক আৰু যুদ্ধংদেহী মনোভাব গঢ়ি তুলিছে আৰু আইনক হাতত লৈ টাইবেল বেষ্ট আৰু ব্লকবোৰৰ পৰা অনাটাইবেলবোৰক বলপূৰ্বক উচ্ছেদ কৰিবলৈ উত্তেজিত কৰি তুলিছে। পিটিচিএ'ই বিভিন্ন খানা আৰু চৰকাৰী বিষয়া আৰু অফিচবোৰক আক্ৰমণ কৰি খোলা-খুলি ভাবে বিদ্ৰোহ কৰিবলৈ পৰিকল্পনা চলাইছে। বিভিন্ন চৰকাৰী অফিচবোৰক লুট কৰি, চৰকাৰী বিষয়াসকলক আক্ৰমণ কৰি, প্ৰয়োজনীয় চৰকাৰী সম্পত্তি ধ্বংস কৰি, বাস্তা ভাঙি, টেলি যোগাযোগ বিচ্ছিন্ন কৰি তেওঁলোকৰ পশ্চাদঘাটি আৰু ভীতি প্ৰদৰ্শন মূলক কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠিত চৰকাৰক ভয় দেখুৱাই পিটিচিএ'ৰ দাবী মানি লবলৈ বাধ্য কৰিব খুজিছে। অভিযোগ কৰা হৈছে যে, পিটিচিএ'ৰ নেতৃস্থানীয় কৰ্মীসকলে নক্সালবাৰী মাওপন্থী সন্ত্ৰাসবাদী সকলৰ লগত লগ লাগি কোকৰাঝাৰত সন্ত্ৰাসবাদ আন্দোলন চলাই উদ্দেশ্য সাধন কৰিবলৈ চেষ্টা চলাইছে। আৰু কোৱা হৈছে যে পিটিচিএ'ৰ নেতাসকল দুৰ্দান্ত আৰু ভয়ানক প্ৰকৃতিৰ মানুহ। পিটিচিএ'ই বাহুনিমিত্তিক আন্দোলনৰ নামত দল গঠন কৰি ডকাইতি আদি অপৰাধমূলক কাম কৰি অৰাজকতাৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ ওলাইছে।

গোৱালপাৰা জিলাৰ জিলাধিপতি শ্ৰীহৰেন দাসৰ এইবোৰ অভিযোগৰ উপৰিও বহুতো চৰকাৰী নেতাই বহু ধৰণৰ দোষ জাপি দিবলৈ

সচেষ্ঠে। পিটিচিএ'ই হেনো আমেৰিকাৰ গুপ্তচৰ বিভাগ চি, আই, এ'ৰ লগত যোগাযোগ স্থাপন কৰিছে আৰু সীমান্তৰ সিপাৰৰ শত্ৰু ভাবাপন্ন কমিউনিষ্ট চীন আৰু পাকিস্থানৰ সাহায্য লৈছে।

এনেদৰে অমূলক আৰু ভিত্তিহীন দোষ আৰোপ কৰিয়েই অসম চৰকাৰে ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ ওপৰত দমনৰ ষ্টিমবোলাৰ চলাই দিব বিচাৰে। বিচাৰে নিৰ্ব্যতন কৰি চিৰদিনৰ কাৰণেপন্থু কৰি ধবলৈ। জনজাতিসকলৰ গণতান্ত্ৰিক আশা-আকাঙ্খাৰ কণ্ঠবোধ কৰিবলৈ।

দশম অধ্যায়

অসম চৰকাৰ আৰু বিধানসভাৰ সদস্য সকলৰ লগত সাক্ষাত

জুলাই মাহৰ (১৯৬৮) ২১ আৰু ২৪ তাৰিখে নিবাৰক নিৰোধ আইনত আটক হোৱা পিটিচিএ'ৰ নেতৃস্থানীয় কৰ্মীসকল গুৱাহাটী, নগাও আৰু যোৰহাট আদি বিভিন্ন জেইলবিলাকৰ পৰা মুক্ত হৈ অহাৰ পিচে পিচেই জুলাই মাহৰে ৩১ তাৰিখত পিটিচিএ'ৰ সজাতি দল এটা অসমৰ ৰাজধানী শ্বিলঙলৈ যায়। সৰ্ব্বশ্ৰী সমৰ ব্ৰহ্ম চৌধুৰী, যোগেন বসুমতাৰী, পঞ্চানন ব্ৰহ্ম, বানেশ্বৰ গয়াৰী, বিনয় কুমাৰ বসুমতাৰী আদি সভ্যৰে গঠিত এই সজাতি দলৰ নেতৃত্ব কৰিছিল পিটিচিএ'ৰ সভাপতি শ্ৰীবিৰোচন দলে ডাঙৰীয়াই।

এই সময়ত হোকবাঝাৰত প্ৰশাসনিক কৰ্তৃপক্ষই এনে পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি কৰিছিল যে, গাৱ অঞ্চলত জনজাতীয় লোক শাস্তিৰে বসবাস কৰাটোৱে টান হৈ গৈছিল। মন গলেই খানা কৰ্তৃপক্ষই মানুহ পঠিয়াই যি কোনো জনজাতীয় মানুহৰ ঘৰলৈ গৈ তাৰ ঘৰ খানাতাল্লাচ কৰি তাক গ্ৰেপ্তাৰ

কৰিছিল। ৰাতিত গৈ ঘেৰাও কৰি উৎপাত কৰিছিল, তিব্বোতা মানুহক পৰ্য্যন্ত মাৰধৰ কৰিছিল। স্কুললৈ যোৱা লৰা-ছোৱালীক বাটৰ পৰাই অতৰ্কিতে গ্ৰেপ্তাৰ কৰি চালান দিছিল। পঞ্চায়তৰ সদস্যসকলক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিবলৈ খেদি ফুৰিছিল। এই পৰিস্থিতিৰ সুযোগ কিছুমান কংগ্ৰেছী নেতা আৰু কৰ্মীও গ্ৰহণ কৰি পঞ্চায়তৰ নিৰ্বাচনত নিজ নিজ পথ নিৰ্দ্ধাৰিত কৰিবলৈ সচেষ্ট হৈছিল। যাৰ ফলত ১২।১৩ জনীয়া সদস্যৰে গঠিত গাও পঞ্চায়তৰ নিৰ্বাচনত অকল ৩৪ জন সমৰ্থক লৈও কংগ্ৰেছী প্ৰাৰ্থীসকলে বিজয় লাভ কৰিছিল।

এনে পৰিস্থিতিৰ পটভূমিত পিটিচিএ'ৰ সজ্জাতি দলটোৱে শ্বিলঙলৈ গৈ অসমৰ মুখ্য মন্ত্ৰী শ্ৰী বিমলা প্ৰসাদ চলিহা আৰু মুখ্য সচীৱ মিষ্টাৰ কিডৱাইক লগ ধৰি কোকৰাঝাৰৰ পৰিস্থিতি সম্বন্ধে আলাপ আলোচনা কৰে। এই সম্বন্ধে বিতং আলোচনা নকৰি একে কথাতে কব বিচাৰিছো যে, এই আলোচনা তেনেই ফলহীন হৈছিল মুখ্য মন্ত্ৰী চলিহাৰ আকোৰগজ মনোভাৱ আৰু পিটি চিএ'ক হঠকৈ সোমোৱাৰ পৰা বুলি ভাবি অসম চৰকাৰৰ দস্তমিশ্ৰিত বিজয়োল্লাসৰ কাৰণেই আলোচনা ফলহীন হৈছিল বুলি আমি অনুভৱ কৰিছিলো। আলোচনা চলাৰ সময়ত চলিহা ডাঙৰীয়াই যিবোৰ মন্তব্য কৰিছিল তাৰ পৰা এটা কথা স্পষ্ট হৈ উঠিছিল যে, জনজাতীয় সমস্যা সমাধানৰ ক্ষেত্ৰত অসম চৰকাৰে মান-সন্মান জড়িত হৈ পৰা বুলি ধৰি লৈছে।

এই সজ্জাতি দলৰ আলাপ আলোচনা তেনেই ফলহীন হোৱাৰ কাৰণে যেতিয়া ২২ আগষ্টৰ পৰা অসম বিধান সভাৰ বৰ্ষা-কালীন অধিবেশন আৰম্ভ হয় তেতিয়া পিটিচিএ'ই আকৌ সঁজাতি দল এটা শ্বিলঙলৈ পঠিয়াই দিয়ে। সঁজাতি দলটো সৰ্বশ্ৰী সমৰ ব্ৰহ্ম চৌধুৰী, যোগেন বসুমতাৰী আৰু প্ৰসেনজিৎ ব্ৰহ্মৰ দ্বাৰাই গঠিত হৈছিল। বিধান সভাৰ সদস্য সকলৰ মাজত বিতৰণ কৰিবৰ কাৰণে খৰধৰকৈ ইংৰাজীতে পুস্তিকা এখন লিখি চাইক্লোষ্টাইল কৰি উলিয়াই হৈছিল। শোট বৰ্জ্জন আৰু তাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া সম্বন্ধে সবিশেষ বিৱৰণ সন্নিবিষ্ট কৰা এই কিতাপখনৰ নাম

দিয়া হৈছিল 'THE ECHO OF GUN FIRE THAT SHED TRIBAL BLOOD ON 22ND. MAY, 1968.

এই পুস্তিকাৰ জৰিয়তে পিটিচিএ'ই তিনিটা প্ৰস্তাৱ দাঙি ধৰিছিল। সেইবোৰ হৈছে :—

(১) ২২ মে তাৰিখে নিৰস্ত্ৰ আৰু শান্তিপূৰ্ণ জনজাতীয় শোভা-যাত্ৰীসকলৰ ওপৰত গুলি চালনাৰ তদন্ত কৰিবলৈ স্থায়িক তদন্ত আয়োগ গঠন কৰি দিব লাগে।

(২) প্লেইল ট্ৰাইবেলচ্ কাউন্সিল অব্ আসামৰ নেতা আৰু স্বেচ্ছাসেৱক সকলৰ বিৰুদ্ধে দিয়া সকলোবোৰ মামলা উঠাই লব লাগে।

(৩) পিটিচিএ'ক সামৰি অসমৰ সকলো ৰাজনৈতিক দলৰ পৰা সভ্য লৈ পিটিচিএ'ৰ বাৰা উত্থাপিত দাবা সমূহক অধ্যয়ন আৰু বিবেচনা কৰিবলৈ এটা সৰ্বদলীয় আয়োগ গঠন কৰিব লাগে।

এই সৰু কিতাপৰ এখন অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰী চলিহা ডাঙৰীয়ালৈকে দিয়া হৈছিল। সজাতি দলটোৱে তেখেতৰ লগত দেখা কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। ৰাজ্যিক মন্ত্ৰী ৰণেশ্বৰ বসুমতাৰীৰ জৰিয়তে সাক্ষাতৰ কাৰণে অনুৰোধ জনোৱাৰ উত্তৰত তেওঁ শ্ৰী বসুমতাৰীৰ জৰিয়তে জনাইছিল যে, তেখেত বিধান সভাৰ কাম আৰু পাৰ্বৰত্য সমস্যাৰ লৈ দ্বিলীভ বাবলগীয়া হোৱাৰ কাৰণে অতিশয় ব্যস্ত। বিধান সভাৰ পিচতহে এ'দন সময় দি মাতি পঠিয়াব বুলি মুখা মন্ত্ৰীয়ে জনায়। অৰ্থাৎ মুখ্য মন্ত্ৰীয়ে একেৰাই গৈছিল।

মুখ্য মন্ত্ৰীৰ লগত সাক্ষাত কৰিব নোৱাৰিলেও পিটিচিএ'ৰ সজাতি দলটোৱে অসম বিধান সভাৰ বিৰোধী দলৰ প্ৰায়বোৰ সদস্যকে লগ ধৰে। বিশেষকৈ সংযুক্ত বিধায়িনী দলৰ লগত আলোচনা কৰা হয়। সজাতি দলৰ অনুৰোধত সংযুক্ত বিধায়িনী দলে পিটিচিএ'ৰ লগত যুটীয়া আলাপ চলাবলৈ বিধান সভা গৃহৰ ভিতৰত থকা নিজ দলৰ মন্ত্ৰণা কক্ষত বৈঠক আহ্বান কৰে। তাৰ কাৰণে পিটিচিএ'ই বিধায়িনী দলৰ দলপতি শ্ৰীগোবী

শঙ্কৰ ভট্টাচাৰ্য্য, উপদলপতি শ্ৰীহুলাল চন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু সম্পাদক শ্ৰীঅতুল চন্দ্ৰ গোস্বামী দেৱৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ । নিৰ্বিলাকে আমাৰ কথা মন দি শুনি বুজিবলৈ যত্ন কৰিছিল ।

এই আলোচনাত পিটিচিএ'ৰ সঁজাতি দলে আৰু নিবেদন কৰিছিল যে, ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলৰ সমস্যা আৰু তাৰ প্ৰতিকাৰ্থে পিটিচিএ'ৰ জৰিয়তে ভৈয়ামৰ জনজাতিসকলে যি গণতান্ত্ৰিক আন্দোলন চলাইছে তাৰ প্ৰতি দেশৰ গণতান্ত্ৰিক শক্তিসমূহ যথেষ্ট সজাগ হোৱা নাই নাইবা গুৰুত্ব দিয়া নাই । ১৯৬৭ চনৰ ৩০ জুলাইৰ প্ৰথম ভোট বৰ্জনত শতকৰা ৯৮ জন জনজাতীয় লোকেই পিটিচিএ'ৰ আহ্বানত স্বতঃপ্ৰণোদিত ভাবে ভোট দানৰ পৰা বিৰত থাকিছিল । তেতিয়াও দেশৰ গণতান্ত্ৰিক শক্তিসমূহ তেনেই নিৰৱ আছিল । দ্বিতীয়বাৰৰ উপনির্বাচনত পিটিচিএ'ই অসহযোগ আৰু অহিংস প্ৰত্যক্ষ সংগ্ৰামৰ যোগেদি ভোট বৰ্জন কৰিলে । অসম চৰকাৰে সমস্যাৰ প্ৰতি গুৰুত্ব নিদি আৰু তাৰ সমাধানৰ চেষ্টা নচলাই দমন নীতিৰ জৰিয়তে আন্দোলনক ভাঙি দিবলৈহে যত্নপৰ হৈছে । শান্তিপূৰ্ণ শোভাযাত্ৰীসকলৰ ওপৰত গুলি চলোৱাৰ উপৰিও ভাৰতীয় দণ্ডবিধি আইনৰ কিছুমান ধাৰাত অশ্ৰায়ভাবে অভিযুক্ত কৰি ১৫,০০০ (পোন্ধৰ হাজাৰ) জনজাতীয়সকলৰ বিৰুদ্ধে মামলা দায়েৰ কৰিছে । প্ৰমাণ কৰিবলৈ যত্ন কৰিছে যে, পিটিচিএ'ৰ নেতা আৰু কৰ্মীসকল কোনো ৰাজনৈতিক আন্দোলন কৰা নাই । তেওঁলোক সাধাৰণ অপৰাধতহে অপৰাধী । দেশৰ গণতান্ত্ৰিক শক্তি সমূহেও এনে দমন নীতিৰেই জনজাতীয় সমস্যাৰ সমাধান সম্ভৱ বুলি ভাবে নে ? কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টি এলেকাত ইমানবোৰ ঘটনা ঘটি গল কিন্তু দেশৰ গণতান্ত্ৰিক শক্তিসমূহে এবাৰো গৈ সেইবোৰ ঘটনা অধ্যয়ন কৰিবলৈ যত্ন নকৰিল । অথচ যেতিয়া কৰিমগঞ্জ, তিনিচুকীয়া আদি ঠাইত পুলিচে গুলি চালনা কৰে তেতিয়া বিধান সভাৰ সদস্যসকলে লৰি গৈছিল । ৰাজ্যৰ সৰু বৰ সকলো ঘটনাৰেই প্ৰতিধ্বনি 'বিধান সভাৰ চাৰিবেৰত উঠে । কিন্তু বৰ্ত্তমানে অসমৰ আটাইতকৈ জটিল ৰাজনৈতিক সমস্যাৰ লগত ওভোপ্ৰোত সম্বন্ধ থকা ৰাজনৈতিক সমস্যা যত অসমৰ খিলঞ্জীয়া অধিবাসী জনজাতিসকল জড়িত সেই ঘটনা সম্পৰ্কে

অসমৰ বিধান সভাৰ মজিয়াত কোনোৰূপ অৰাজ আৰ্জিকোপতি তোলা নহল। জনজাতীয় সমস্যাৰ প্ৰতি দেশৰ গণতান্ত্ৰিক শক্তিসমূহৰ কোনো দায়িত্বই নাই নে ?

‘The Echo Of Gun Fire’ নামৰ পুস্তিকাৰ যোগেদি আগ-বঢ়োৱা প্ৰস্তাৱবোৰৰ প্ৰতি দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰি সঁজাতি দলটোৱে দেশৰ গণ-তান্ত্ৰিক শক্তিসমূহক জনজাতি সমস্যাৰ উপযুক্ত সমাধানাৰ্থে এইবোৰ প্ৰস্তাৱ কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ আহ্বান জনায়।

পিটিচিএ আৰু সংযুক্ত বিধায়নী দলৰ যুটীয়া আলাপ আলোচনাৰ বিতং প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিব বিচৰা নাই। তথাপি এইটো কোৱা প্ৰয়োজন যে, তেওঁলোকে জনজাতীয়সকলৰ প্ৰতি চৰকাৰৰ দমন নীতিত উদ্বেগ প্ৰকাশ কৰে আৰু চৰকাৰী উৎপীড়নৰ সময়ত কোকৰাঝাৰত গৈ পৰিস্থিতি অধ্যয়ন কৰিব আৰু জনজাতীয় লোকসকলক সহানুভূতি দেখুৱাব নোৱাৰাৰ কাৰণে দুঃখ প্ৰকাশ কৰে। অসম চৰকাৰে যদি বিধান সভাৰ সদস্যসকলৰ এটা দল কোকৰাঝাৰ অঞ্চলত পৰিভ্ৰমণ কৰিবলৈ নপঠিয়ায় তেনেহলে তেওঁলোকে সংযুক্ত বিধায়নী দলৰ পৰা সুকীয়া দল এটা পঠিয়াবলৈকো প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে। লগতে সুবিধা চাই ১৯ মে’ৰ ভোট বৰ্জন সন্ধান্ত জন্মজাতীসকলৰ ওপৰত পুলিচৰ অত্যাচাৰ আৰু ২২ মে’ত কোকৰাঝাৰত শান্তিপূৰ্ণ, নিৰস্ত্ৰ আৰু শৃঙ্খলাবদ্ধ জনজাতীয় শোভাযাত্ৰী সকলৰ ওপৰত অবিবেচক আৰু অপ্ৰয়োজনীয়ভাৱে লাঠি আৰু গুলি চালনা কৰি পৰিস্থিতিক সঙ্কটপূৰ্ণ কৰি তোলাৰ সমালোচনা কৰিব বুলিও প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে।

৫ চেপ্তেম্বৰৰ দিনা বিধান সভাত কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচনত হোৱা খৰছৰ অতিৰিক্ত মঞ্জুৰী (Supplementary demand) দাবী কৰাৰ প্ৰসঙ্গ আছিল। এই খৰছৰ দাবী আছিল ৫ লক্ষ ২ হেজাৰ টকা। কিন্তু ৰেকৰ্ড আছে, এটা বিধান সভাৰ সমষ্টিত নিৰ্বাচন কৰিবলৈ ১০ হেজাৰ টকাই যথেষ্ট। সাধাৰণতঃ ৯ টা বিধান সভাৰ সমষ্টিক লৈ এটা লোকসভাৰ সমষ্টি গঠন হয়। সেই হিচাপে এটা লোক-সভা সমষ্টিত ৯০ হেজাৰ টকাৰেই নিৰ্বাচনী কাম সম্পন্ন হব লাগে। কিন্তু

কোকৰাঝাৰ লোকসভাৰ উপনিৰ্বাচনত তাৰ কেবাগুণো বেছি টকা খৰছ
 হল। এই লৈ তুমুল বিতৰ্ক হল। ইমান অতিবিক্ত খৰছৰ পম খেদি
 পিটিচিএ'ৰ দ্বাৰা উপনিৰ্বাচন বৰ্জন আৰু তাকে কেন্দ্ৰ কৰি জনজাতি
 সকলৰ ওপৰত নিৰ্বিচাৰে পুলিচী জুলুম চলোৱাৰ কথা উঠিল। সিদ্ধি-
 খনৰ গোটেই আবেলি অধিবেশনত এই বিষয়ে অসম বিধান সভাত
 বিৰোধী দলে চৰকাৰৰ চোকা সমালোচনা কৰিলে। এই সমালোচনাত
 সৰ্বশ্ৰী গোবীন্দৰ বসুমতাৰী, ছলান চন্দ্ৰ বৰুৱা, অতুল গোস্বামী, (এছ-
 এছ, পি) হীৰালাল পাটোৱাৰী, চামচুল হুৰ (আৰ, চি, পি, আই)
 কমিউনিষ্ট দলৰ দলপতি ফণী বৰা, প্ৰমোদ গগৈ, কবীৰ ৰায় প্ৰধানী,
 মনেশ্বৰ বড়ো প্ৰমুখো কেবাজনো সদস্যই অংশ গ্ৰহণ কৰে। এই বিষয়ে
 বেলেগ এটা পুস্তিকা পিটিচিএ'ই প্ৰকাশ কৰিবলৈ পৰিকল্পনা হাতত লৈছে।

এই বিতৰ্কৰ সময়তে ন্যায়িক তদন্ত আৰু প্ৰকৃত তথ্য উদ্ধাৰ
 কৰিবৰ কাৰণে বিধান সভাৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰাই গঠিত Fact Finding
 Committee গঠন কৰি কোকৰাঝাৰ গুৰুত্ৰ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ পঠোৱাৰ
 কাৰণে বিৰোধী দলে মুখ্যমন্ত্ৰীক অনুৰোধ জনায় মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে এই বিষয়ে
 বিবেচনা কৰি চাবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে। কিন্তু এই পুস্তিকা লিখাৰ
 সময়লৈকে তেনে কোনো দল অহাৰ খবৰ বা কাৰ্য্যসূচি আমাৰ হাতত পৰা
 নাই। সম্ভৱ অসম ৰাজনৈতিক নেতাসকলৰ অলেখ অকাৰ্য্যকৰি হৈ
 থকা প্ৰতিশ্ৰুতিবিলাকৰ এইটোও এটা।

একাদশ অধ্যায়

জনজাতীয় সমস্যা আৰু জাতীয় অভিযন্ত

গণতান্ত্ৰিক সমাজবাদৰ আদৰ্শক সমুখত ৰাখি উন্নতিৰ বাটত
 আগবাঢ়ি যাব খোজা, ধৰ্ম্মনিৰপেক্ষ, গোষ্ঠি নিৰপেক্ষ সাৰ্বভৌম ভাৱত
 ইউনিয়নত সংখ্যা লঘু ভাষা আৰু সাংস্কৃতিক গোষ্ঠি জনজাতিসকলৰ স্থান

ক'ত ? দেশৰ অন্যান্য সংখ্যাগৰিষ্ঠ ভাষা-সাংস্কৃতিক গোষ্ঠিৰ নিচিনা পূৰ্ণাঙ্গ জাতি হিচাবে বিকশিত হৈ জাতীয় জীৱনত সন্মান জনক স্থান অধিকাৰ কৰিব নে চিৰি লুইতক সৰু বৰ উপনদী বিলাকে পানী যোগোৱাৰ দৰে কোনো সংখ্যা-গৰিষ্ঠ ভাষা-গোষ্ঠিৰ পুষ্টিকৰ উপাদান যোগনীয় হৈ থাকিব ? স্বাধীনতাৰ তৃতীয় দশকত এই প্ৰশ্ন আজি সৰ্বভাৰত য় সমস্যা হিচাবে দেখা দিছে। এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰৰ ওপৰতে অসমৰ ভৈয়ামৰ জনজাতি আৰু অসমৰ বাহিৰত থকা বিভিন্ন জনজাতিসকলৰ ভবিষ্যত নিৰ্ভৰ কৰিছে। লগতে নিৰ্ভৰ কৰিছে স্বাধীন ভাৰতত সুস্থ গণতন্ত্ৰ প্ৰতিষ্ঠা হোৱাটো।

ভাৰতৰ জনজাতীয় সমস্যা সমাধান তথা ভাৰতত সুস্থ গণতন্ত্ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ পথত ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদে গ্ৰহণ কৰা প্ৰস্তাৱ এটা বলিষ্ঠ পদক্ষেপ। এই প্ৰস্তাৱৰ জৰিয়তে যি জাতীয় অভিমত প্ৰকাশ পাইছে তাক আমি অভিনন্দন জনাও। আমাৰ ৰাইজৰ জ্ঞাতাৰ্থে এই প্ৰস্তাৱৰ যথাসম্ভৱ অসমীয়া ভাঙনি সংযোগ কৰি দিলো। ১৯৬৮ চনৰ ৮ আগষ্টত সামৰণি মৰা তাৰ ভাৰতৰ ৰাজধানী নতুন দিল্লীত অধিবেশনত ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদে এই প্ৰস্তাৱটো গ্ৰহণ কৰে।

কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদৰ প্ৰস্তাৱ

“ভাৰতৰ বিভিন্ন অঞ্চলত বসবাস কৰা জনজাতিসকলৰ মাজত স্বায়ত্ত্ব শাসনৰ কাৰণে দেখা দিয়া বৰ্ত্তমান আকাজ্যাই ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদৰ ওপৰত পাটিয়ে জনজাতি সমস্যাৰ কাৰণে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য্য-সূচীৰ নিম্ন উল্লিখিত সূত্ৰ কাৰ্য্যকৰী কৰাৰ উদগনি দিছে।”

“বিভিন্ন জনজাতি অঞ্চলৰ উন্নয়নৰ পৰ্য্যায়, সচেতনতা আৰু অন্যান্য অবস্থা অনুসৰি জনজাতি অধ্যুষিত জনজাতি অঞ্চলবোৰক ভাৰতীয় ইউনিয়নৰ অঙ্গৰাজ্য বৰ্ত্তমানৰ ৰাজ্যবোৰৰে অংশ হিচাপে আঞ্চলিক স্বায়ত্ত্ব-শাসন দিয়া হব অথবা নগালেণ্ডৰ নিচিনা ভাৰতীয় ইউনিয়নৰ অঙ্গৰাজ্যৰ মৰ্য্যাদা দিয়া হব।”

এই প্ৰশ্ন পৰীক্ষা কৰাৰ আগতে আমি কেন্দ্ৰৰ আৰু-ৰাজ্যবোৰৰ কংগ্ৰেছী চৰকাৰে জনজাতি অঞ্চলবোৰত কেনে নীতি অনুসৰণ কৰিছে তাৰ পৰ্যালোচনা কৰিব লাগিব।

সংবিধানৰ পঞ্চম অনুসূচীয়ে 'অনুসূচিত এলাকা' অথবা অনুসূচিত জনজাতি থকা ৰাজ্যবোৰত 'জনজাতি উপদেষ্টা পৰিষদ' গঠনৰ ব্যৱস্থা কৰি দিছে। এই উপদেষ্টা পৰিষদত ২০ জনতকৈ অধিক সদস্য থাকিব নোৱাৰিব আৰু এই সদস্যবোৰৰ ভিতৰত ৩৪ ভাগেই ৰাজ্যিক বিধান সভাৰ জনজাতীয় সদস্য হ'ব লাগিব। এই সদস্যসকলৰ সংখ্যা নিৰূপণ, তেওঁলোকৰ নিয়োগ ইত্যাদি বিষয়ক নিয়ম ৰচনা কৰিবলৈ ৰাজ্যপালক ক্ষমতা দিয়া হৈছে। 'অনুসূচিত অঞ্চল' বুলি এনেবোৰ অঞ্চলক ঘোষণা কৰা হৈছে যিবোৰ অঞ্চল জনজাতি প্ৰধান আৰু অনুন্নত।

'অনুসূচিত অঞ্চল' প্ৰশাসনক ৰাজ্যপালৰ ক্ষমতাধীনত ৰখা হৈছে। এনেকি উপদেষ্টা পৰিষদে গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে জনজাতিসকলৰ দ্বাৰা নিৰ্বাচিত নহয়। গতিকে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ আৰু তাৰদ্বাৰা নিয়োজিত ৰাজ্যপালেই বিশিষ্ট ভাষা সাংস্কৃতিক গোষ্ঠি আৰু জাতি হিচাপে স্বীকৃতিৰ পৰা বঞ্চিত জনজাতিসকলৰ তত্ত্বাবধায়ক—এই ধাৰণাৰ পৰাই পঞ্চম অনুসূচীৰ সৃষ্টি। ইয়াৰ বিকল্প হিচাপে গ্ৰহণ কৰা ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ কাৰ্যাসূচীত গৃহীত নীতি কিন্তু এনে স্বীকৃতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰা।

১৭৯ টা ভাষা আৰু ৫৪৪ টা উপভাষা

ভাৰতত প্ৰায় ৫৪০ টা বিভিন্ন ভাষা-ভাষিৰ জনজাতীয়লোক আছে। এই জনজাতীয় ভাষা বা নোৱানবোৰৰ বহুতকৈই একত্ৰিত কৰি এটা ভাষা লৈ উন্নত কৰিব পাৰি। যি সকল জনজাতিয়ে বুৰঞ্জীৰ স্বাভাৱিক নিয়মত অইন ভাষা গোষ্ঠীৰ লগত নিলি গল সেইবোৰক বাদ দি কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে পূৰ্ণাঙ্গ জাতি হিচাপে জনজাতিসকলৰ পূৰ্ণ আৰু বাধাহীন অগ্ৰগতিক সমৰ্থন কৰে।

১৭৯ টা ভাষা আৰু ৫৪৪ টা উপভাষা বা দোৱান থকা ভাৰতত ১৯৬১ চনৰ লোকপিয়ল মতে ৫৪০ টা জনজাতীয় লোকসকলৰ সংখ্যা ৩ কোটি। বিভিন্ন অঞ্চলত বসবাস কৰা বিভিন্ন ভাষা-ভাষী আৰু সামাজিক অগ্ৰগতিৰ বিভিন্ন পৰ্যায়ত থকা এই জনজাতিসকলৰ মাজত এটা মিল দেখা যায়। সেইটো হ'ল মহান ভাৰতীয় জাতিৰে অংশ হিচাপেই সুশাসিত ভাষা-সাংস্কৃতিক গোষ্ঠীৰ অস্তিত্ব ৰাখি একে মাতৃভূমিতেই স্বায়ত্ত-শাসন লাভ কৰা।

এই জনজাতিসকলৰ বহুতৰে মাজত এটা পৰিবৰ্তনৰ ধাৰা লক্ষ্য কৰা যায় যাৰ ফলত কেবাটাও জনজাতি মিলি এটা ভাষাৰ জন্ম দি বিশিষ্ট জাতিত ৰূপান্তৰিত হ'ব ধৰিছে।

ধনতান্ত্ৰিক আৰু সমাজ তান্ত্ৰিকৰ বৈত্য শোষণে সমান্তৰাল সমান্তৰাল ভাবে কান কৰি এই জনজাতিসকলক কিছুপৰিমাণে শ্ৰেণীত পৰিণত কৰিছে। বাগান এলাকা আৰু বনি অঞ্চলবোৰত এওঁলোকে অগ্ৰাণ্য অজনজাতীয় শ্ৰমিকৰ দৰেই একচেতীয়া মালিকানাৰ চৰম শোষণৰ তলত দিন মজুত কৰে। গাওঁ অঞ্চলবোৰত এওঁলোকে পূৰ্ণ-পৰ্যায়ৰ সামন্ত-তান্ত্ৰিক শোষণৰ তলত অগ্ৰাণ্যৰ দৰে আধিয়াৰ আৰু কৃষি মজুত কৰে। কিন্তু বহু জনজাতীয় লোকেই সৰু সৰু কৃষক গৃহস্থ। এওঁলোকৰ ভিতৰত বুদ্ধিজীৱি আৰু ব্যৱসায়ী শ্ৰেণীও অলপ ওচৰপ গঢ়ি উঠা দেখা যায়। জনজাতীয় লোকসকলৰ মাজত দৰবভাৰতায় হাৰত নতুন জাতীয় চেতনা জাগি উঠিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে।

ঋণ গ্ৰন্থতা আৰু ভূমি হস্তান্তৰ

এইটো সৰ্বজন বিদিত (ধেবৰ কমিটনৰ দ্বাৰাও স্বীকৃত) কথা যে, ঋণ গ্ৰন্থতা, ভূমি হস্তান্তৰ, বাধ্যতামূলক শ্ৰমদান, আৰু অশিক্ষা আদিত জনজাতীয় লোকসকলেই আৰ্জিকোপতি আটাইতকৈ বেছি ক্ষতিগ্ৰস্ত। উদাহৰণ স্বৰূপে জনজাতি সংখ্যা গৰিষ্ঠ ত্ৰিপুরা ৰাজ্যত কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক (টেবিটিবি) কংগ্ৰেছ চৰকাৰৰ প্ৰশ্ন আৰু দাৰ্হাৰ্যৰে

অজনজাতীয় লোকসকলে ভূমি অধিকাৰ কৰাৰ ফলত জনজাতীয় লোক-
সকলে সংখ্যালঘুত পৰিণত হৈছে।

৩ কোটি জনজাতীয় লোকসকলৰ মাজত মাত্ৰ শতকৰা ৫ জনেহে
বাগান, খনি আৰু কলকাৰখানাবোৰত কাম কৰে। বাকী ৯৫ জনেই
কৃষক। কৃষকসকলৰ অধিক সংখ্যক মানুহেই হয় বাটাইদাৰ অথবা
অইনৰ প্ৰজা। তাৰে শতকৰা ২০ জন মাটিহীন কৃষি মজুতৰ। বংশ
পৰম্পৰাৰে পৰা ভোগ কৰি অহা বনজ সম্পদৰ মুক্ত ব্যৱহাৰৰ পৰা বঞ্চিত
হৈ ক্ৰমাগত ভাবে অজনজাতীয় লোকসকলৰ হাতত জমি হেৰুৱাই, চৰা
সুদত কৰ্ত্ত দিওঁতা মহাজনৰ ওচৰত অধিকতৰ ৰূপগ্ৰন্থ হৈ জনজাতিসকলে
আজি হতাশ জনক অৱস্থাত উপনীত হৈছে। দাসত্ব প্ৰথাৰ অৱশিষ্টাংশ
ছাত্ৰী, গোথী, হালি, ৱেট্ৰি ইত্যাদি প্ৰথাবোৰ বিভিন্ন জনজাতি সমাজত
এতিয়াও বৰ্ত্তমান, বিশেষকৈ মধ্য ভাৰত আৰু দক্ষিণ ভাৰতৰ জনজাতি
সকলৰ মাজত।

স্বাধীনতাৰ দুই দশকৰ পিচতো ৩ কোটি জনজাতীয় লোকসকলৰ
মাজত ১৯৬১ চনৰ পিয়ল মতে কাৰিগৰী বিদ্যাত ডিগ্ৰী বা ডিপ্লোমাধাৰী
মানুহৰ সংখ্যা মাত্ৰ ৬৭ জন আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক হোৱা লোকসকলৰ
সংখ্যা ১,০০০ এহেজাৰতকৈ অধিক নহয়। ডাঙৰ ডাঙৰ শিল্প কাৰখানাৰ
প্ৰতিষ্ঠাই তেওঁলোকৰ পক্ষে ভূমিৰ পৰা উচ্ছেদৰ কাৰণহে হৈছে। এই
শিল্প কাৰখানা বোৰত তেওঁলোকক কৰ্ম্ম সংস্থানৰ ব্যৱস্থা কৰি দি ভূমিৰ
পৰা উচ্ছেদৰ ক্ষতিপূৰণৰ ব্যৱস্থা কৰা হোৱা নাই; কিয়নো যতেই কৰ্ম্ম
সংস্থান কৰি দিয়া হৈছে ততেই তেওঁলোক জীৱন যাপনৰ নিম্নতম মান-
বিশিষ্ট অশিক্ষিত মজুতৰ হৈ আছে। শিল্প সম্প্ৰসাৰণে তেওঁলোকৰ
কাৰণে বংশানুক্ৰমে ভোগ কৰি অহা ভূমিৰ উপযুক্ত ক্ষতিপূৰণ নোহোৱাকৈ
হস্তচ্যুত হোৱাৰ কাৰণহে হৈছে।

এইবোৰৰ পৰা এইটোৱে প্ৰমাণিত হয় যে ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৪৬
অনুচ্ছেদত 'ৰাজ্যই বশেষ যত্ন লৈ সমাজৰ দুৰ্ব্বল অংশৰ জনসাধাৰণৰ,
বিশেষকৈ অনুসূচীত শ্ৰেণী আৰু অনুসূচীত জনজাতি সকলৰ শিক্ষা আৰু
অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন কৰিব আৰু তেওঁলোকক সামাজিক অগ্ৰায় আৰু

সৰ্ববিধ শোষণৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব বুলি যি পবিত্ৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়া হৈছিল সেইটো অৰ্থহীনভাৱে পৰিণত হৈছে। এই প্ৰতিশ্ৰুতিৰ বাস্তৱ ৰূপ দিবৰ কাৰণে গ্ৰহণ কৰা ব্যৱস্থা সংবিধানৰ পঞ্চম অনুসূচিত খেবৰ ক মচনে স্বীকাৰ কৰাৰ দৰেই অকাৰ্য্যকৰী হৈ আছে; কিয়নো পঞ্চম অনুসূচীয়ে ৰাজ্যপালকহে জনজাতীয়সকলৰ প্ৰধান গ্ৰাহকৰী জিম্মাদাৰ কৰিছে। এনেকি বৰ্ষ অনুসূচী, যত অসম ৰাজ্যৰ ভিতৰতে পাহাৰ অঞ্চলত স্বায়ত্ব শাসিত জিলা গঠন কৰাৰ ব্যৱস্থা দিয়া আছে সেইটো পৰ্বতীয়া সকলক সন্তুষ্ট কৰিব পৰা নাই কিয়নো তাত সংশ্লিষ্ট জনসংখ্যাক প্ৰকৃত স্বায়ত্ব-শাসন দিয়াৰ ব্যৱস্থা নাই।

স্বায়ত্ব শাসনৰ কাৰণে নবজাগৰণ

কৃষক সভাৰ পতাকাৰ তলত ভূমিহীন লোক সকলৰ সংগ্ৰাম আৰু ট্ৰেড ইউনিয়নৰ নেতৃত্বত মজতুব সকলৰ আন্দোলনে এইবোৰ শ্ৰেণীৰ যি সমূহীয়া স্বাৰ্থ জনজাতিসকলৰ মাজত সেইখিনিকহে পূৰণ কৰে। এনে শ্ৰেণী সংগ্ৰাম গঢ়ি উঠিছে আৰু বাটাইডাৰ আৰু কলকাৰখাৰ মজতুব সকলৰ মাজত গঢ়ি উঠিৱেই থাকিব। কিন্তু সচেতনতা, অৱস্থা আৰু জনজাতীয় সংগ্ৰামে এইবোৰ অৰ্থনৈতিক সংগ্ৰামক অতিক্ৰম কৰি এক নতুন গণতান্ত্ৰিক আন্দোলনৰ নবজাগৰণক জন্ম দিছে। এইটো হল বিশিষ্ট ভাষা-সাংস্কৃতিক হিচাপে জনজাতীয় জীৱন সংৰক্ষণৰ প্ৰশ্ন আৰু পূৰ্ণাঙ্গ জাতি হিচাপে উন্নীত হোৱাৰ প্ৰশ্ন। যাক বিশেষ দৃষ্টিৰে চাই বিশেষ ধৰণে সমাধান কৰিব লাগিব। কিন্তু এই সকলো সমাধানৰে লক্ষ্য হ'ব এটাই—অৰ্থাৎ জনজাতিসকলক কাৰ্য্যকৰী ভাবে স্বায়ত্ব-শাসন অৰ্পণ কৰা।

জনজাতিসকলৰ নিজস্ব ভাষা-সংস্কৃতি, অৰ্থনৈতিক অৱস্থা আদি উন্নত কৰিবলৈ, ভূমি আৰু বনৰ (forest) ওপৰত তেওঁলোকৰ অধিকাৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ আৰু টকা কৰ্জনিওতা মহাজন সকলৰ জুলুমৰ পৰা আত্ম-ৰক্ষাৰ নিমিত্তে অপৰিহাৰ্য্য এই স্বায়ত্ব-শাসনৰ দাবী পূৰণার্থে বিভিন্ন ৰাজ্যৰ জনজাতি প্ৰধান অঞ্চলবোৰত জনজাতি স্বায়ত্ব-শাসিত এলেকা সৃষ্টি

কৰিবলৈ ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদে জনজাতি আৰু
অজনজাতি সকলৰ সংযুক্ত আন্দোলন চলাব।

উৰিষ্যা ৰাজ্যৰ ময়ূৰ ভঞ্জ আৰু সুন্দৰগড় নামৰ জিলা দুখনত
আদিবাসীসকলৰ জনসংখ্যা ক্ৰমে শতকৰা ৬০.৬ ভাগ আৰু ৫৮.১ ভাগ।
এই জিলা দুখনৰ লগত ওচৰতে থকা কেওনঝাৰ জিলাৰ জনজাতি সংখ্যা
গৰিষ্ঠ এলেকাবোৰক লৈ উৰিষ্যা ৰাজ্যৰ ভিতৰতে এখন স্বায়ত্ত-শাসিত
অঞ্চল সৃষ্টি কৰা উচিত। সেইদৰে শতকৰা ৬১ জন জনজাতি সংখ্যা
বিশিষ্ট কোৰাপুট জিলাখনক স্বায়ত্ত-শাসিত জিলা গঠন কৰা উচিত।

মধ্যপ্ৰদেশ ৰাজ্যত জনজাতিসকলে তিনিটা বেলেগ বেলেগ অঞ্চলত
সংখ্যা গৰিষ্ঠ হৈ আছে। সেইবোৰ হ'ল :—

(১) কাবুৰাত মুঠ জনসংখ্যাৰ শতকৰা	৮৪.৭	জন	জনজাতি
ধৰ	"	"	"
(২) মান্দুৱা	"	"	"
ছাহদল	"	"	"
ছুবগুজা	"	"	"
(৩) বাঠাৰ	"	"	"

এই তিনিটা অঞ্চলক মাজে মাজে সোমাই থকা জনজাতি সংখ্যা
লঘিষ্ট অঞ্চলবোৰে পৰস্পৰৰ পৰা পৃথক কৰি ৰাখিছে। স্বাভাৱিকতে
এই তিনিটা অঞ্চলক পৃথক পৃথক ভাবে স্বায়ত্ত-শাসিত অঞ্চল সৃষ্টি কৰিব
লাগে।

বিহাৰ ৰাজ্যত দুটা বেলেগ অঞ্চল আছে যত জনজাতিসকল সংখ্যা
গৰিষ্ঠ। সেই দুটা হৈছে :—

(ক) গোটেই বাঁচি জিলা, পালামৌ জিলাৰ লাটোহাৰ মহকুমা আৰু
সিংভূম জিলাৰ চাইবাঁচা মহকুমা ওচৰা-ওচৰিকৈ একেলগে লগলাগি
আছে। এই এলেকাৰ ৩১ লক্ষ জনসংখ্যাৰ ২০ লক্ষ হৈছে জনজাতি।

(খ) অইন এটা ওচৰা-ওচৰিকৈ থকা অথচ (ক) অঞ্চলৰ পৰা পৃথক
অঞ্চল হৈছে চাওতাল পৰগনা জিলাৰ অন্তৰ্গত গোড়া মহকুমাৰ ২টা অঞ্চল,
ৰাজমহল মহকুমাৰ ৪ টা অঞ্চল, পাকুৰ মহকুমাৰ ৪ টা অঞ্চল। এই

অঞ্চলটোৰ এলাকা হব ৩,০০০ বৰ্গমাইল। চাওতালসকল এই অঞ্চলত যথেষ্ট সংখ্যাধিক্য।

এই দুই অঞ্চল পৃথক পৃথক ভাবে বিহাৰ ৰাজ্যৰ ভিতৰতে স্বায়ত্ব-শাসিত অঞ্চল সৃষ্টি কৰিব লাগে।

সংবিধানক এনেদৰে সংশোধন কৰিব লাগে যাতে ৰাজ্যবোৰৰ ভিতৰতে স্বায়ত্ব-শাসিত অঞ্চল সৃষ্টি কৰিব পাৰি। জনজাতিসকলৰ জীৱন বিকাশৰ কাৰণে এই স্বায়ত্ব-শাসিত জনজাতি অঞ্চলবোৰত নিজস্ব নিৰ্বাচিত বিধান সভা আৰু প্ৰশাসনিক ব্যৱস্থা থাকিব। সংশ্লিষ্ট ৰাজ্যিক চৰকাৰে যাতে হস্তক্ষেপ কৰিব নোৱাৰে তাৰ কাৰণ যথেষ্ট কৰ্তৃত্ব আৰু ক্ষমতা অৰ্পণ কৰিব লাগিব। স্বায়ত্ব-শাসিত অঞ্চলৰ বিধান সভা আৰু প্ৰশাসন ব্যৱস্থাৰ সঠিক প্ৰকৃতি আৰু ক্ষমতা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিবলৈ এটা আইন ৰচনাকাৰী আয়োগ গঠন কৰিব লাগে।

সংবিধানৰ ষষ্ঠ অনুসূচী মতে পাৰ্বত্য অঞ্চলত স্বায়ত্ব-শাসিত জিলা-বোৰৰ সৃষ্টি কৰা হৈছিল। কিন্তু ষষ্ঠ অনুসূচীৰ বিধিনিয়মত প্ৰকৃত ক্ষমতা দিয়াৰ ব্যৱস্থা নথকাত এই স্বায়ত্ব-শাসন অৰ্থহীন হৈ পৰিছে। ভাৰত ইউনিয়নৰ তলত এক বা একাধিক অঙ্গৰাজ্য স্থাপন কৰাৰ অধিকাৰ পৰ্বতীয়া জনজাতিসকলৰ আছে বুলি কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে স্বাক্ষৰ কৰে। প্ৰত্যেক অঞ্চলৰ পৰ্বতীয়াসকলে আইন অঞ্চলৰ লগত লগলগি সন্মিলিত ৰাজ্য গঠন কৰিবও পাৰিব।

ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদে মণিষুক ভাৰতীয় ইউনিয়নৰ ভিতৰতে পূৰ্ণপৰ্যায়ৰ ৰাজ্যত পৰিণত কৰিব লাগে বুলি দাবী কৰে।

বড়ো-কছাৰী সকলৰ অসন্তুষ্টি

কিন্তু অসমৰ ভৈয়ামবাসী জনজাতিসকলৰ অৱস্থা তেনেই বেলেগ। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰপাৰে গোৱালপাৰা জিলাৰ পৰা লক্ষীমপুৰ জিলালৈকে এটা সুদীৰ্ঘ বেণ্টনিত ছয়টা জনজাতি (এওঁলোকৰ ভিতৰত বড়ো-কছাৰীসকলেই

প্ৰধান) সকলৰ বসবাস । যদি এওঁলোকে এই এলাকাত পুঞ্জীভূত হৈ আছে তথাপি প্ৰতিটো জিলাতেই তেওঁলোক সংখ্যা লঘিষ্ঠ । এনেকি প্ৰতিটো থানা এলাকাতো তেওঁলোকে সংখ্যা লঘিষ্ঠ ।

তথাপি এওঁলোকৰ অসন্তুষ্টিৰ যথোচিত গুৰুত্ব দিয়া উচিত কিয়নো তেওঁলোকৰ জনসংখ্যা ৯,৫৩,৩১০ । এওঁলোকৰ বেছিভাগেই ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰাঞ্চলত বসবাস কৰে । কোকৰাঝাৰ মহকুমাতই এওঁলোকৰ বসতি বেছি ঘন । এই মহকুমাত তেওঁলোকৰ সংখ্যা হ'ল মুঠ জনসংখ্যাৰ শতকৰা ৩০.৮৮ জন । এওঁলোকে কৃতকাৰ্য্যতাৰে উপনিৰ্ব্বাচনৰ বিৰোধিতা কৰাটোৱেই দেখুৱায় যে পৰিস্থিতি কিমান গুৰুতৰ । কোকৰাঝাৰৰ পৰা লক্ষীমপুৰ লৈকে এই বিস্তীৰ্ণ এলেকাৰ জনজাতি সকলৰ তৰফৰ পৰা উত্থাপিত হোৱা বেলেগ জনজাতি ৰাজ্য অথবা স্বায়ত্ব-শাসিত জনজাতি অঞ্চল সৃষ্টিৰ দাবীক কিন্তু কাৰ্য্যকৰী কৰা টান কিয়নো এই দাবী মানি ললেও সংখ্যা লঘিষ্ঠ হোৱাৰ কাৰণে জনজাতিসকলে স্বায়ত্ব-শাসন কাৰ্য্যতঃ প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰিব । সেই বুলি এওঁলোকৰ ৰাজনৈতিক অসন্তুষ্টিকো আওকান কৰিব নোৱাৰি যেহেতু তেওঁলোকৰ অস্তিত্বই আজি বিপদাপন্ন । স্বাধীনতাৰ আগত এওঁলোক এইবোৰ অঞ্চলত সংখ্যা গৰিষ্ঠ লোক আছিল কিন্তু লাহে লাহে অজ্ঞানজাতীয় লোকে তেওঁলোকৰ ভূমি দখল কৰি এইবোৰ অঞ্চল অধিকাৰ কৰি লৈছে আৰু এতিয়া তেওঁলোক সংখ্যালঘুত পৰিণত হৈ গ'ল । কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে সেই কাৰণে এই অঞ্চলত পঞ্চম অনুসূচী আগবঢ়োৱাটো সমৰ্থন কৰে ।

যিবোৰ অঞ্চলত জনজাতিসকল সংখ্যাগৰিষ্ঠ নহয় অথচ স্থানীয় লোকসংখ্যাৰ এটা বৃহৎ অংশ হৈ আছে তেনেবোৰ অঞ্চলক জনজাতি সকলৰ নিৰাপত্তা আৰু উন্নয়নৰ কাৰণে বিশেষ অঞ্চল সৃষ্টি কৰা উচিত । এনেবোৰ উদ্দেশ্যৰ কাৰণে ৰচনা কৰা সংবিধানৰ পঞ্চম অনুসূচীক সংশোধন কৰিবই লাগিব আৰু ৰাজ্যপালৰ হাতত গৃহস্থ থকা ক্ষমতাবোৰক জনজাতি সকলৰ দ্বাৰাই গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিত নিৰ্ব্বাচিত কাউন্সিলৰ হাতত হস্তান্তৰিত হ'ব লাগিব । এনেধৰণৰ সংশোধিত ৫ম অনুসূচী ত্ৰিপুরা আৰু অছাম জনজাতি পুঞ্জীভূত এলেকাৰোৰত প্ৰয়োগ কৰা অতীব প্ৰয়োজন হৈ

পৰিছে। ত্ৰিপুৰাত এনেকি বৰ্তমানৰ ৫ম অনুসূচীকো প্ৰয়োগ কৰা হোৱা নাই আৰু যিসকল জনজাতীয় লোক ১৯৪১ চনত সংখ্যাগৰিষ্ঠ আছিল তেওঁলোকেই ১৯৬১ চনত সংখ্যালঘিষ্ঠ হৈ গল।

চাহ বাগানৰ জনজাতি

অসমৰ বহুসংখ্যক চাহ বাগানৰ বনুৱা আৰু চাহ বাগানৰ মজতুৰী এৰি স্থায়ীভাৱে গাওপাতি বসবাস কৰা বনুৱাসকলক ইংৰাজ ৰাজত্বৰ কালত অনুসূচীত চাহ বাগানৰ জাতি (scheduled tea garden caste) বুলি পৰিগণিত কৰা হৈছিল। এইবোৰ লোকক ১৯৪৭ চনত স্বাধীনতা পোৱাৰ পিচত ডিচিডিউল (deschedule) কৰা হয়। এনে কৰাৰ পৰা কি মন্ত্ৰ উদ্দেশ্য সাধিত হ'ল তাক কংগ্ৰেছ চৰকাৰেহে জানে। কিন্তু তেওঁলোক এতিয়াও তেনেই পিচপৰা অৱস্থাতেই আছে। তেওঁলোকক পুনৰ জনজাতি বুলি লিষ্টিভুক্ত কৰিব (reschedule) লাগে আৰু অনুসূচীত জনজাতীয় পোৱা সকলোবোৰ সা-সুবিধা আৰু সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থাৰে ভোগ কৰিবলৈ দিব লাগে।

ভাৰতৰ কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদে পাৰ্টিৰ কাৰ্যসূচীত দিয়া মতে বিশেষ অৱস্থাত জনজাতি সকলে যত সংখ্যাগৰিষ্ঠ তাত সুকীয়া ৰাজ্য অথবা ভাৰতীয় ইউনিয়নৰ তলত অঙ্গৰাজ্য স্থাপন কৰাৰ অধিকাৰ স্বীকাৰ কৰে। পাৰ্টিয়ে নিৰ্দিষ্ট কেইটামান অঞ্চলত এনে ৰাজ্য স্থাপনৰ সম্ভাৱনা সম্বন্ধে পৰীক্ষা কৰি চাব। এনেকুৱা নৱগঠিত জনজাতি ৰাজ্যবোৰত বসবাস কৰা সংখ্যা লঘিষ্ঠ সম্প্ৰদায় সকলৰ উপযুক্ত নিৰাপত্তাৰ ব্যৱস্থা ৰখা হ'ব। বৰ্তমানৰ ৰাজ্যবোৰৰ পৰা এনে এলাকা কাটি উলিয়াব ৰাজ্যৰ সীমা বিধ্বংস কৰাৰ অভিযোগ তুলি আপত্তি কৰিব নোৱাৰি। যেতিয়া ৰাজ্যবোৰক ভাৰা-সাংস্কৃতিৰ ভিত্তিত গঠন কৰা হয় তেতিয়া এনে আপত্তিক গোটেই দেশেই অগ্ৰাহ্য কৰিছিল। জনজাতি সংখ্যা গৰিষ্ঠ এলাকাক লৈ ভাৰতীয় ইউনিয়নৰ তলতে বেলেগ ৰাজ্য গঠন কৰাকো আকাৰত ক্ষুদ্ৰ বুলি আপত্তি কৰাও ঠিক নহয়। ভাৰতৰ কমিউনিষ্ট

পাৰ্টিৰ জাতীয় পৰিষদে জোৰেৰে এই মতামত পোষণ কৰে যে, ভাৰতৰ সকলো জাতিৰ মাজত সম-অংশীদাৰৰ ভাব আৰু ভাৰতীয় সংহতিক মজবুত কৰিবৰ কাৰণে আৰু জনজাতীয় সকলৰ অৰ্থনৈতিক, ৰাজনৈতিক, সাংস্কৃতিক পূৰ্ণ-বিকাশৰ কাৰণে জনজাতি প্ৰধান এলেকাবোৰত স্বায়ত্ব-শাসনে নাইবা পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ ৰাজ্য স্থাপন কৰা অপৰিহাৰ্য্য।

কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাজ্যিক শাখাবোৰে জনজাতিসকলৰ মাজত জোৰ দি কাম কৰাটো অতি প্ৰয়োজন। তেনে নকৰিলে প্ৰতিক্ৰিয়াশীল শক্তি-বোৰেহে পৰিস্থিতিৰ সুযোগ গ্ৰহণ কৰিব। যদি এই প্ৰয়োজনীয় দাবীক পূৰণ কৰিবৰ কাৰণে পাৰ্টিৰ নিৰ্দেশত আন্দোলন চলোৱা হয় তেতিয়াহে সৰ্বভাৰতীয় জনজাতি সংস্থা গঠন সম্ভৱপৰ হব। জনজাতি আৰু অজনজাতি সকলৰ মাজত ঐক্যতা আৰু পৰস্পৰৰ সহযোগী কৰি তোলাটোৱেই হব লাগিব কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে আবহুত কৰা নাইবা অংশ গ্ৰহণ কৰা সকলোবোৰ আন্দোলনৰ নীতি। জনজাতীয় আন্দোলনক গণতন্ত্ৰৰ কাৰণে জাতীয় আন্দোলনৰে এটা প্ৰয়োজনীয় অংশ বুলি গ্ৰহণ কৰিব লাগিব। পাৰ্টিৰ সকলো ৰাজ্যিক শাখাৰ আশু কৰ্ত্তব্য হৈছে স্থানে স্থানে জনজাতিসকলৰ সন্মিলন পতা আৰু ৰাজহুৱা সভা সংগঠন কৰা।

ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ জাতীয় পৰিষদে জনজাতিসকলৰ প্ৰয়োজনীয় আশু আন্দোলন যেনে ভূমি নিৰাপত্তা, যিবিলাক মাটিৰ পৰা অন্ত্যায় ভাৱে উচ্ছেদ হৈছে সেইবিলাক মাটিৰ পুনৰুদ্ধাৰ, বনজাত সম্পদৰ মুক্ত ব্যৱহাৰ, জনজাতীয় ভাষাৰ উন্নয়ন, প্ৰশাসনিক বিভাগবোৰত শিক্ষিত জনজাতিসকলৰ প্ৰতিনিধিত্ব আৰু জনজাতি সংখ্যাগৰিষ্ঠ অঞ্চলবোৰৰ উন্নয়নৰ কাৰণে কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ দ্বাৰা কাৰিগৰী সাহায্য দিয়া ইত্যাদিৰ কাৰণে পূৰ্ণশক্তি প্ৰয়োগ কৰিবলৈ সকলো ৰাজ্যিক শাখাৰে আহ্বান জনায়। লগতে জনজাতিসকলৰ ন্যায় সমস্ত অৰ্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক দাবীবোৰ পূৰণৰ কাৰণে অজনজাতি সকলৰ মাজত প্ৰচাৰকাৰ্য্য চলোৱাটোও পাৰ্টিৰ দায়িত্ব। এনেবোৰ প্ৰচাৰ কাৰ্য্যৰ জৰিয়তে গণতান্ত্ৰিক আন্দোলন একতাক বেছি শক্তিশালী আৰু বিস্তৃত কৰি তুলিব লাগিব যাতে প্ৰতিক্ৰিয়াশীল শক্তিসমূহৰ বিধ্বংসী প্ৰচেষ্টাক ব্যৰ্থ কৰি দিব পাৰি।

দ্বাদশ অধ্যায়

শেষাংশ

নিৰাপত্তা আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় জীৱনত সন্মানজনক স্থানৰ কাৰণে ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলে চলোৱা গণতান্ত্ৰিক আন্দোলন ১৯৬৮ চনৰ ১৯ মে'ত অনুষ্ঠিত কোকৰাঝাৰ লোকসভা সমষ্টিৰ উপনিৰ্বাচন বৰ্জনৰ জৰিয়তে তীব্ৰ ৰূপ ধাৰণ কৰিছিল। পিটিচিএ'ৰ নেতৃত্বত এই ভোট বৰ্জনে প্ৰতিক্ৰিয়া তুলিছিল চৰকাৰী বেচৰকাৰী বিভিন্ন মহলত। তাৰে আভাষ ডাঙি ধৰিবৰ কাৰণেই এই সৰু পুস্তিকাখনি লিখা হৈছে। ইয়াৰ পিচতেই ৰাইজক চিন্তা কৰিবলৈ দি আমি অবসৰ লব লাগিছিল। কিন্তু কে'টামান কথা আঙুলি-য়াই নিদিলে কৰ্তব্যৰ ক্ৰটি হব আৰু ৰাইজেও সুস্থ চিন্তা কৰিবলৈ সুবিধা নোপাব বুলি এই শেষাংশ সন্নিবিষ্ট কৰিবলগীয়া হ'ল।

ভাৰতীয় কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে লোৱা প্ৰোগ্ৰামৰ নীতিক কেন্দ্ৰৰ কংগ্ৰেছ চৰকাৰে নগালেণ্ড ৰাজ্যৰ সৃষ্টি কৰি আৰু সম্প্ৰতিকৈ অসম ৰাজ্যৰ ভিতৰতে সুকীয়া বিধান সভা আৰু মন্ত্ৰীসভা থকা উপৰাজ্য গঠনৰ সিদ্ধান্ত লৈ ইতিমধ্যেই কাৰ্য্যতঃ গ্ৰহণ কৰিছে। তফাৎ এইখিনিয়ে যে কমিউনিষ্ট পাৰ্টিয়ে জনজাতি সমস্যাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যা হিচাপে গ্ৰহণ কৰি ইয়াৰ সৰ্ব-ভাৰতীয় সমাধান কৰিব খুজিছে। কিন্তু কংগ্ৰেছ চৰকাৰে যত সমস্যাই গুৰুতৰ আকাৰ ধাৰণ কৰিছে অকল সেই অঞ্চলৰহে সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ তাপলিমৰা নীতি গ্ৰহণ কৰিছে। সেই কাৰণে কংগ্ৰেছ চৰকাৰে শেষ পৰ্য্যায়ত সমস্যাৰ সমাধান কৰিও কমিউনিষ্ট দলৰ মহত্ব হেৰুৱাব লগাত পৰিছে আৰু খণ্ডিত সমাধান কৰা হেতুকে বাবে বাবে একে সমস্যাৰ সন্মুখীন হবলগীয়াত পৰিছে। তাপলিমৰা নীতিকেই যদি আকোৰ-গোজ্জ ভাবে খামোচ মাৰি ধৰি থাকে তেনেহলে কংগ্ৰেছ চৰকাৰে আগলৈ এনেদৰে বহুবাৰ জনজাতীয় সমস্যাৰ সন্মুখীন হব লাগিব। কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ প্ৰস্তাৱতে ইয়াৰ প্পৃষ্ট আভাষ পোৱা যায়।

এইখিনিতে কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ ৰাষ্ট্ৰীয় পৰিষদে ভৈয়ামৰ জনজাতি সকলক স্বায়ত্ব-শাসন দিলেও সংখ্যা লঘিষ্ঠ হেতুকে ইয়াক তেওঁলোকে কাৰ্য্য-কৰীভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰিব বুলি ভোলা কমিউনিষ্ট পাৰ্টিৰ যুক্তি সম্বন্ধে অলপ আলোচনা কৰা প্ৰয়োজন। প্ৰস্তাৱটোত কোৱা হৈছে যে, ব্ৰহ্ম-পুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰে পোৱালপাৰা জিলাৰ পৰা লক্ষীমপুৰ জিলালৈকে এই দীৰ্ঘ অঞ্চলত যদিও জনজাতিসকল ধূপ খাই আছে তথাপি তেওঁলোক প্ৰতিটো জিলাতেই সংখ্যালঘিষ্ঠ, এনেকি প্ৰতিটো থানাতেই সংখ্যালঘিষ্ঠ। এই কথা সম্পূৰ্ণ মিছা নহলেও সম্পূৰ্ণ সচাও নহয়। জিলা বা মহকুমাত জনজাতিসকল সংখ্যা লঘিষ্ঠ হলেও তুই এটা থানাত এওঁলোকৰ সংখ্যা গৰিষ্ঠ। এটা কথা মন কৰিবলগীয়া যে, এই থানাবিলাকৰ উত্তৰাঞ্চল তেনেই জনজাতি সংখ্যা গৰিষ্ঠ আৰু দক্ষিণাঞ্চল সাধাৰণতে জনজাতি অঞ্চল। এই থানাবিলাকক ইংৰাজ চৰকাৰে প্ৰশাসনিক প্ৰয়োজনত বিভাগ কৰিছিল। দক্ষিণাঞ্চলক বাদ দিলে জনজাতি সংখ্যা গৰিষ্ঠ এলেকা এনেই ওলাই পৰিব। তাৰোপৰি এই হিচাপ অকল অনুসূচীত জনজাতি সকলক লৈহে। অনুসূচীত নোহোৱা চাওতাল, ওৰাঁও, মুণ্ডা আদি আদি-বাসী সকলক ললে জনজাতি সংখ্যাগৰিষ্ঠ এলাকা আৰু বাঢ়িব।

এইবোৰ অঞ্চলৰ বাহিৰেও গাৰোপাহাৰ, খাচীপাহাৰ, মিকিৰ পাহাৰ আৰু নগা পাহাৰৰ নামনিত থকা জনজাতি সকলৰ কাৰণে বিশেষ স্বৰ্ণৰ স্বায়ত্ব শাসনৰ ব্যৱস্থা বিচৰা হৈছে। পৰিস্থিতিটো অধ্যয়ন কৰি কেনেধৰণেৰে এইবোৰ জাতিক নিৰাপত্তা নিৰ্জয় পদ্ধতি আৰু প্ৰতিভাৰে বিকাশ লাভ কৰাৰ পথ সূগম কৰিব পাৰি তাৰ উপায় উলিয়াব লাগিব।

অসমৰ নেতাসকল কিম্বা এতিয়াও ভৈয়ামৰ জনজাতীয় সমস্যা সম্বন্ধে মুক্ত মন লৈ চিন্তা কৰিবলৈ প্ৰস্তুত নহয়। অসমৰ বাহিৰেও এই সম্বন্ধে বৰ সচেতন নহয়। আমি অসমৰ ৰাজনৈতিক নেতাসকলৰ লগতে বাহিৰকো আহ্বান জনাইছো তেওঁবিলাকে মুক্ত মন লৈ, জনজাতীয় সমস্যাৰ প্ৰকৃত সমাধান কৰিবলৈ আমাৰ লগতে হাত মিলাওক। সমস্যাৰ মাধান অকল গৰিহণা দিলেই নহয়। সমস্যাটোক বুজি তাৰ কাৰণবোৰ দূৰ কৰিলেহে প্ৰকৃত সমাধান সম্ভৱপৰ।

জনজাতীয়সকলৰ নিৰাপত্তা আৰু বিকাশৰ কাৰণে স্বায়ত্ত্ব-শাসন
অপৰিহাৰ্য্য। এই প্ৰয়োজনক স্বীকাৰ কৰি নললে জনজাতি সমস্যাৰ
সমাধান কেতিয়াও সম্ভৱ নহব। যদি জনজাতি সমস্যাৰ, বিশেষকৈ
ভৈয়ামবাসী জনজাতীয় সমস্যাৰ সমাধান নহয় তেনেহলে অসমৰ ভাগ্যা-
কাশৰ পৰা কলা ডাৱৰ কেতিয়াও আঁতৰি নেযায়। ই ধুকপ।

জয়-হিন্দ।

OKDISCD